

WIMMER A.O.S.M.

A·BOLD OG-
ASSZONY
KERESZTUTJA

WIMMER M. ANZELM O. S. M.:

A BOLDOGASSZONY KERESZTÚTJA

MEGFONTOLÁSOK ÉS IMÁDSÁGOK

BUDAPEST, 1940

K O R D A R. T. K I A D Á S A

Ex parte Ordinis nihil obstat, quominus imprimatur. Budapestini, in die Assumptionis B. M. V. 1940. Fr. Cyrillus M. Marchi Rect. Prov. — Nihil obstat. P. Joannes Hemm S. J. censor dioecesanus. Nr. 5704/1940. Imprimatur Strigonii, die 17. Augusti 1940. Dr. Joannes Drahos vic. gen.

Nyomatott: Korda R. T. nyomdájában, Budapest.

EZERKETTŐSZÁZNEGYVEN

nagypéntekjén jelent meg az Istenanya keserves fájdalma gyászruhájába öltözve, és bízta meg a Szenárió-hegy magányában összegyülekezett Hét szent Alapítót a szervitarend megalapításával és fájdalmi kultuszának hathatós terjesztésével.

Ezerkilencszáznegyven nagypéntekjén, hét mozgalmas évszázad lezajlása után ünnepélyes keretek között emlékeztünk meg erről az eseményről, melynek a Boldogasszony kultuszának történetében oly rendkívüli fontosságot kell tulajdonítani. Ekkor érett meg e szerény munka szerzőjében az elhatározás, hogy a fájdalmas Istenanya kultuszának alapgondolatait egy könyvben tömöríti össze és ismerteti a magyar közönséggel.

Tengelynek a szervitarend közkedvelt ájtatosságát, az Istenanya keresztútját, a „Via-Matris”-t választotta annak színeiben gazdag, mozgalmas jeleneteihez fűzte a megemléltendő igazságokat és a belőlük

levonandó erkölcsi következtetéseket. Ezt főleg kettős célból tette.

Első sorban azért, mert az említett ősrégi ájtatosságban érvényesülnek legjobban a fájdalmas Istenanya kultuszának főmotívumai. Aki a „Via-Matris” hét jelenetét, vagy mint mondják „állomását” szemlélődő lélekkel végigelmélkedte, az végtelenül közel jutott a fájdalmas Istenanya életének, lelkiségének, magatartásának és páratlan nagyságának megértéséhez. Egyúttal megszerezte magának a megfelelő ájtatossági gyakorlatok végzéséhez szükséges alapot, és főleg megtanulta a fájdalmas Istenanya rózsafüzérét szemlélődve imádkozni. Ezáltal pedig a legjobb úton van, hogy elsajátítsa a fájdalmas Istenanya kultusza fakasztotta szellemet és kialakítsa magában a Golgota misztikus lelkületét.

Másodszorban pedig azért választotta a szerző ezt a módszert, hogy megismertesse és megkedveltesse a magyar közönséggel a szervitarend ősrégi ájtatosságát, az „Istenanya keresztútját”, és ezáltal is hozzájáruljon a Mária-kultusz terjesztéséhez.

Az Istenanya keresztútja-ájtatosságot a szerviták már hét évszázad óta terjesztik a világban. Adja Isten, hogy e szerény könyv is hozzájáruljon ehhez a nagy teljesítményhez,

és a fájdalmas Istenanya kultuszának új híveket toborozzon. Ebben a reményben bocsátom útjára könyvemet és a Boldogasszonyt csak arra kérem, ne vonja meg tőle áldását, hogy így a magyar Mária-tisztelőknek hasznára váljék és a szervita hagyományoknak megfelelően terjessze a fájdalmas Istenanya dicsőségének ismeretét.

Pettenden, 1940-ben, Szent László király ünnepén.

A SZERZŐ

I. AZ ÚT

Nem közönséges út, amely faluból városba vezet vagy fordítva. Nem lankás tájakon nyújtózik végig, és nem fon át karjával zöldelő dombokat.

És nem az, ami sok tekervénnyel a bölcsőt a sírral köti össze. Ilyen is van. Sok. Fáradt emberek ballagnak rajta s kopott csizmájuk mögött szürke porfelhőt lenget a szél.

Másféle út ez.

Az őshajnalt megelőző örökkévalóság sötét méhéből sarjadt ki megnyugtató szivárványként. A romboló vihar múltával Isten békéjét hirdette. Szelíd fénye egy királynői alakba összpontosult. Azt tette ragyogóvá. Mert a szivárvány-úton az Asszony haladt, a Szűz. Gyenge vállairól finom ráncokban omlott a palást s aranyfonatú haját szelíd kézzel érintette a szél.

A Boldogasszony útja ez. Nincs hozzá hasonló. Életút. Kanyarulatainál Angyallátogatás, Barlang, Ácsműhely, Golgota, Kereszt, Sír, Feláradás és Mennybemenetel áll.

Csodálatos az Út, de még csodálatosabb az Asszony. Az Utat az örök isteni Gondolat mérte ki s az szabta meg előre tekervényei ritmusos hullámlását. Az Asszonyt az örök isteni

Akarat alkotta gazdagsága teljességéből. Lelkébe lehelte az izzó isteni szikrát s köréje oly testet alakított, amely a teremő Kéz felülmúlhatatlan remekműve. Káprázatosan szép és mégsem vakít. Velünk rokonos, fajtánkhoz tartozik, pedig angyalok hódolnak neki.

Az Asszony méltó az Úthoz, az Út pedig hiába volna minden szépségével, ha porát nem tiporná az Asszony saruja.

Érdemes az Út mellé állni és az Asszonyt szemlélni. Nagy előny, mert közről látunk mindent és elmerülünk a Boldogasszony életútja szépségeiben. S hamarosan rájövünk, hogy minden szépsége a keresztből fakad. És hogy csak azért oly vonzó, ellenállhatatlan és kimeríthetetlen, mert keresztút, golgotajárás, kibontakozó és beteljesülő vértanúság, *tehát minden ember útja*, vagyis annak örök eszményképe.

Roppant erkölcsi érték rejlik benne. Az egymást követő részletek éles körvonalakban bontakoznak ki előttünk. A szemlélet rohamosan fokozódik. Vele egyidőben az élmény is megéri, átszűrődik a lelken s mélyen belevési áldásdús nyomait. Már nem szemlélünk többé, már együtt élünk, járunk s cselekszünk az Istenanyával. Azon kapjuk rajta magunkat, hogy mi is a keresztúton vagyunk s a Boldogasszony nyomaiba lépve haladunk örök beteljesülésünk felé.

Pillantásunk élessé válik. Szemünk megnyílik s világosan látjuk a különbséget. A Boldogasszony Királynő. Erről magatartása is

tanúskodik. Mi pedig szolgák vagyunk. Csak szolgák. Semmi több. Még sokat kell csiszolód-nunk, nevelődnünk, míg átalakulunk, magatar-tásunk nemesül s méltóbbá válik Ahhoz, akit követünk: a Boldogasszonyhoz.

Most már komolyan akarunk nevelődni és csiszolódni. Tehát az Úton, a *Boldogasszony keresztútján* maradunk, hogy megtanuljunk elindulni, járni, kitartani, célt érni és betelje-sülni.

Mindezt komolyan akarjuk.

Ezért van szükségünk a „*Boldogasszony keresztútjára.*”

*

A Boldogasszony keresztútja életművé-szetre nevel s megtanít tökéletes embernek lenni. Tulajdonképen ez minden vallásosság veleje. A kereszténység ugyanis nem von el az élettől. Ellenkezőleg. Felvértezve a küzde-lemre, éretté tesz és kegyelemtől szikrázó pal-lost nyom a kezünkbe. *Ez kényszeríti térdre az életet.*

És nekünk ez kell. Mert már únjuk a rab-szolgaságot, s a nemtelen béklyók véresre súrolták csuklóinkat. Ezt pedig Isten arra te-remtette, hogy királyi, alkotó kezet hordjon. Megalázó, genyedő sebeket nem tűrünk rajta. Megragadjuk a lángoló pallost, melynek vége villámokat szór, s a Boldogasszony keresztút-ján vívjuk elszántsággal élethalálharcunkat abban a tudatban, hogy az életért és örökké-valóságért küzdünk.

*

Ami az utat illeti, sokban azonos a megszokott utakkal, melyeken mindennap járunk. Főleg abban, hogy *kezdetre, folytatásra és befejezésre* tagozódik.

A *kezdet elindulás*. A Jövő sejtelve, a bekövetkezendő Beteljesülés napsugaras árnyéka lebeg felette s teszi várandóssá. Rügyfakadás és tavasz, mosolygó reménység és káprázatos ígéret.

A *folytatás* ugyan még nem beteljesülés, de mégis beváltott ígéret. Olyan, mint a beláthatatlan magyar rónán hullámozó aransárga kalásztenger. Csak aratókra vár s kemény-markú legényekre, akik learatják és kévékbe kötik. Istenáldás. Csak hozzá kell nyúlni és birtokba venni. Beteljesülés és mégsem egészen, mert a vihar derékba törheti a ringó kalászt, és a jég a földre tiporhatja a duzzadó magokat.

A *befejezés* immár Beteljesülés. Az elért cél. A tekervényes út meglepő fordulataival, éles kanyarulataival, váratlan viharaival, tűző napjával és heves küzdelmével immár boldog, fényesen ragyogó emlék. A múlté, melynek érdemei az örök jelenben rögződnek meg. Az aratásnak vége, és a magtár megtelt.

A Kezdetet, a Folytatást és a Befejezést szemléljük most, hogy helyes fogalmat alkot-hassunk magunknak a Boldogasszony keresztútjáról.

Nem hiába tesszük.

Az égető vágy csakhamar felfakad bennünk és szárnyakat ad. Lendületes szárnyakat, hogy

egypár csapással a magasba emelkedjünk és a Boldogasszony merészízelésű keresztútján közeledjünk az örök magasságok felé...

*

A kezdet kezdete túláradó világosság, fény és ragyogás. A Boldogasszonyt az isteni Lélek ajándékainak teljessége lengte körül kezdet-től fogva. A szikrázó isteni fényben szerte-foszlott a sűrű, a jövődőt takaró fátyol, és szemei előtt éles körvonalakban bontakozott ki a reá várakozó élet. A hullámzó ragyogásban mintha önmagát szemlélte volna. Láta a Barlangot, a hódoló bölcseket, az éneklő pásztorokat, Heródes dühtől eltorzult arcát, a félelmetes menekülést a csillagfényes éjtszaka védőpalástja alatt, Názáretet, a tanítványokat, az őrjöngő tömeget, a hatalomért reszkető Pilátust, az önmagával meghasonlott Júdást, a Golgota kinját, a keresztlevétel szívbemarkoló jeleneteit, a sírbatétel komor ritusát, az egyedüllét éjtszakáit, a feltámadás újjongó, alleluja reggelét és a mennybemenetel dicsőségét. Látott mindent és lelkében kikristályosodott a biztos tudat, hogy a leendő Istenanya golgotakinokon fog keresztülvergődni, míg eljut a Beteljesülés dicsőségéhez, és anyai, hétfájdalmas szívébe zárhatja az oltalmat kereső emberiséget.

Ebbe a világosságba, biztos tudatba suhant bele a főangyal szárnycsapása. Ebben csengett bele a megtestesülést hirdető szózat és a vele kapcsolatos nagy kérdés. A szózat vetőmagva termékeny talajra hullott a Boldogasszony

szívében. A tiszta látás, a tökéletes megértés és a teljes felkészültség napsugaras fénye kegyelemmel járt s megtermékenyítette az isteni szózat vetőmagvát. A gyümölcs gyorsan érett és a Boldogasszony igent mondott. Beleegyezett a vértanúságba és vállalta a küldetést. Ebben a pillanatban már „győzedelmes Szűz”, aki az első csatát nyeri meg, s minden tétovázó gyengeség fölé emelkedik. „Vállal”-ja, vállára veszi a láthatatlan keresztet s elindul útjára. A teremtés lélekzete megáll, az angyali seregek hódolva hajolnak meg a Názáreti Szűz előtt, és az isteni Szentháromság áldása kíséri az Útnakindultat.

Útnak indult s magával vitte, hogy egész életén keresztül megőrizze, a kezdet ragyogó hajnalpirkadását és mindent magábafooglaló kegyelmét. Ez volt a töke. A forrás. A támasz. A megújhodás. Élete lassan morzsolódott le s nem egyszer vált annyira elviselhetetlenné, hogy a napsugaras kezdet szűz forrásából kellett erőt merítenie. Valahányszor ezt tette, megújhodott, megerősödött. Így ment végig a hosszú úton s küzdötte magát keresztül fájdalmas küldetése sötét éjtszakáján.

Mily nagy különbség van köztünk és közöttte. Mi, amikor az élet küszöbén és a kezdet hajnali derengésében állunk, nem látunk éles körvonalakat, beteljesülő eseményeket, s nem foglaljuk egy pillantásba össze az előttünk álló rejtelmes életutat. Nem látunk, csak sejtünk. Érezzük, hogy nehéz, rejtelmes, sok szempontból talán áttekinthetetlen az életút. Intuíciónk

mondja, hogy sokat fogunk szenvedni és küzdeni. De nem tudjuk, miért és meddig. Isten irgalmas keze könyörül rajtunk s jóakaró gesztussal elfödi a jövőt. Hogy ne féljünk s ne vesztítsük el életkedvünket.

Félni nem szabad. Mert vállalni kell a kijelölt küldetést és végig kell járni az előírt utat. Különbözik az érteleme létezésünknek s szégyenére válunk a teremtető Istennek. A kegyelem megsegít, mi is igent mondunk s reszketve bár, de mégis nekivágunk a bizonytalan-nak. Elindulunk s remélünk a jóságos Alkotó, az örök Atya, a mi Atyánk irgalmában.

Életünket lassan, a fejlődés nemes törvényének megfelelően morzsoljuk le. Lépésről-lépésre biztosabbá válik, hogy bizonytalanba lépünk, és nem tudjuk, mit hoz a következő pillanat. Ingadozunk, bukdácsolunk, az út porába hullunk és felkelünk. Bár lassan, de haladunk. Míg fáradtan, kimerülten célt érünk s utolsó lépésünkkel, többre valóban már nem volnánk képesek, mint érett gyümölcs, az Atya ölébe hullunk.

Mennyire más ez az út! Mily kevés benne a megnyugtató világosság és mily ritka a biztos, tántorgástól mentes lépés. Segítségre, javításra, kiegészítésre, megerősítésre, egy-szóval kegyelemre szorul. Vagyis anyai kéz-re, amely kézen fog, magával visz a Golgota-útra, megtanít járni, küzdeni, szenvedni, a könnyben a boldogság szikrázását megtalálni, egyszóval élni, úgy élni, ahogy Isten akarja, és megtestesült, egyszülött Fia élt.

Az Úr e nehéz, láthatatlan keresztet már a kezdet kezdetén rakta a Boldogasszony gyenge, szűz vállára. Megmutatta neki az Istenfia, a megtestesült Ige valódi arculatát és megengedte, hogy mélyen belenézzen szemeibe. Nem a megdicsőült, isteni szépségben ragyogó Krisztus-arcot látta, hanem a szenvedéstől eltorzult, haláltusában vergődő, szemeiben a halál árnyékával. Ezt a véres arcot már akkor látta, amikor az isteni Gyermekek meg sem született. S azóta is csak *azt* látta. A szenvedő Istenember imádásraméltó arculatát. E ragyogó árnyéktól sohasem tudott megszabadulni. Sem Betlehemben, sem Názáretben, sem pedig az Istenember hároméves nyilvános működése alatt. Testi szemei a Gyermekek, az Ifjú, a Férfiú mosolygó szemeibe néztek, amíg lelke a „fájdalom Emberét” (Izaiás) látta és a Golgota árnyékába burkolódzott. Teljes, tiszta, zavartalan öröme sohasem volt. A fájdalmas Arc, a véres Kereszt mindig ott lebegett boldogsága fölött s a vértanúság elkövetkezendő borzalmas beteljesülésére emlékeztette. E benső szenvedés és lassan minden erőt felőrlő vértanúság, amely a Gyermekeket darabonként szaggatta ki az Anya szívéből, valóban fájdalmas Anyává bélyegezte, Aki a kínok tengerén vergődött keresztül és így küzdötte ki magának a jogot, hogy másoknak, a rászorultaknak hathatós támasza legyen.

Mi, szenvedő emberek mindennél jobban ezt értjük meg az Istenanyában, s ezt csodáljuk meg benne. Ráfael bájosan mosolygó Madon-

nái sem halványítják el bennünk ezt a meggyőződést. Tudjuk, mi rejlik e mosoly mögött, és mily korlátlan, a benső fájdalmat fegyelmező önuralomról tesz tanúbizonyságot.

A párhuzamot is megvonjuk. Szinte önkénytelenül, mert bennünk is a fájdalom került túlsúlyba és játszik vezérszerepet. Mi is a szenvedő Krisztus-arc ragyogását látjuk életünk különböző megnyilvánulásai fölött fényleni, azzal a különbséggel, hogy míg a Boldogasszornak a meglátás sajnó fájdalmat okozott, mi nagy megnyugvást találunk benne s kiengesztelődünk az élettel. Sőt! Többet is találunk benne és megértjük az életet, megfejtjük a megfejthetetlen rejtélyt s felfedezzük a fájdalomban az enyészetlen örömet.

Ha Madonna-képet látunk, mindig erre a dicső és mégis fájdalmas kezdetre gondolunk. A szűz kebel alatt megérezzük a szorongatott szív fájdalmas dobogását, és önnön életünkre gondolunk. Érezzük, hogy e szív közelében vagyunk csak biztonságban. Levonjuk a következtetéseket és mi is elindulunk a Boldogasszony keresztútján a szebb jövő felé.

Ez a mi kezdetünk!

*

A Folytatás a kibontakozás, a fokozatos beteljesülés jegyében áll és tökéletesen megfelel a Kezdetnek. Itt már többről van szó, mint éles körvonalakban kibontakozó, részletekre kiterjedő szemléletről. Ez már nem prófétai meglátás, kegyelemteljes bepillantás a jövő tit-

kaiba és áttekintése a hosszadalmas életútnak, hanem lényegesen több: valóság és élet.

A szemlélet és a valóság között nagy a különbség. Más sejteni, más érezni valamit! Más félni, remegni, rettegni a várástól, az elszakadástól, a kihasadástól, és más benne lenni, szédítő örvényébe kerülni. Más félni a sír sötétjétől, és más valakit, akit nem tudunk nélkülözni, mint vértől ázott, megkínzott húscsacatot sírgödörbe eresztetni és elhantolni.

A Boldogasszony ezen az átváltozáson fejlődött keresztül. Az egyik fájdalom a másikat készítette elő! A vértanúság beteljesülésének tökéletes láncolatával állunk szemben és látjuk, hogy a Boldogasszony életében a fájdalom kérlelhetetlen folytonossággá rögződik meg. A folytonosság mindig keményebb, a szenvedés mélyebb, a kín elviselhetetlenebb lesz. Az Út fokról-fokra meredekebbé válik és nemsokára eléri a tetőpontot. A Boldogasszony szorongó szívvel, királyi magatartással halad az Úton. Korlátot nem ismer, rács nem védi, pedig feneketlen szakadékok szélén vezet az Út, és a mélységben halálos örvény kavarg. Háborgó, őrjöngő, félelmetes tengeren jár. *A vihar, amely oly kegyetlenül korbácsolja a tajtékozva száguldó hullámokat: az eredeti bűn.*

A mi helyzetünk viszont másként alakul. Mi is szenvedünk s az élet vértanúsága minket sem kímél. De mi nem fejlődünk ily harmóniával, és nem járjuk egyenletesen a magasba ívelő, meredek utat. Ritmusunk egészen más. Fel- és lemegyünk. Bukunk és felkelünk. Egy-

szóval: bukdácsolunk. Fejlődésünk vonala erős megszakításokat szenved s nem vezet egyenesen, gyorsan és a legrövidebb úton a magasba. Csak egy vigasztal, ami egyszersmind megoldás: látjuk a *Boldogasszony életútján a vértanúság napsütését*. Ha felhőtorlaszok sötétednek egünkön és eltakarják a reménység boldog távlatait, erre a napsütésre gondolunk. Kívül tombol ugyan a vihar és mindent elnyel a szenvedés komor éjtszakája, de belül napsütés van és túlárado világosság, mert a Keresztúton vagyunk, a Boldogasszony közvetlen közelében, s a lelkéből kiáradó fény lelkünket melegíti, acélosítja s képessé teszi a további küzdelemre.

Embernek lenni valóban nem csekélység. Különösen akkor nem, ha valóban emberek akarunk lenni, hogy megfeleljünk Isten jogos és teremtményeit megtisztelő elvárásának. Sokat kell küzdenünk, még többet szenvednünk, míg kialakul bennünk az emberi érték és felragyog a Krisztus-archoz való hasonlóság szelíd fénye. Göröngyös, nehéz út vezet ehhez a beteljesüléshez. Sohasem tudnánk végigjárni, ha a Boldogasszony, kinek lábnyomaiba lépünk, nem tárná fel szeplőtelen szívét és nem részesítene a Krisztus-követés jegyében álló élet vértanúsága napsütésében!

*

A *Befejezés* mint a fájdalom tetőpontja, beteljesülés. Komor éjtszaka, melynek égboltján nem ragyognak csillagok.

Rendszerint a Golgota magaslatára gondo-

lunk és abban a hiszemben vagyunk, hogy ott találjuk a Boldogasszony szenvedésteljes útjának legmagasabb pontját. Pedig nem. Van ennél magasabb is, és ez a sírbatételre következő gyilkos magány és elviselhetetlen elárulás.

A Golgota magaslatán, a Keresztfán még van élet. Megkínózva bár, de mégis él a Megfeszített. A szem lassan megtörik ugyan, de még van benne szikra. A kintől megszaggatott izmok gyengén, de mégis feszülnek. A szív még dobog és a száj szólásra nyílik. Távozófélben van ugyan, de még nem ment el. Itt van, s a kereszt tövében pihegő, acéloslelkű Boldogasszony a futófélben lévő jelenlétre támaszkodik.

A keresztlevétel és sírbatétel sem végleges elszakadás. Emberi életről ugyan már nincs szó, és a szemekben végleg kialudt az utolsó parázs. De itt van, ölében nyugszik a test. Egészen még nem szakadt el.

A csúcspont, melynek kimagasló szirtjét a szenvedés leírhatatlan orkánja őrvölgyi körül, az elzárt, katonáktól őrzött sírbolt és a hazatérés. Most már tényleg nincs itt. Eltávozott. Elment. Kiszakadt életéből s magára hagyta. Már nem karolhatja át, nem csókolhatja meg; nem szemlélheti a legkínosabb eltorzulásban is ellenállhatatlanul szépséges isteni Arcot. Egyedül van és az elárulás roppant súlya nehezedik szerető lelkére. Körülötte tátongó ür. Bárhová fordul: senki. Még a tömegben sem. Mert hiányzik Ő! Bármerre nyúl: semmi, még

az élet forgatagában is, mert hiányzik Ő. Minden vértanúság ellenére vele volt eddig. *S nem tudta, mi az űr.*

Most már tudja. S az a vértanúság beteljesülése.

A csúcspont...

*

És most lépünk az Útra. A Boldogasszony Golgota-útjára. S járjuk bátran a keresztutat. Lépésről-lépésre. Fokról-fokra. Lankadatlanul.

Az adottság megvan bennünk. Hisz emberek vagyunk s tudunk szenvedni, mert ez a hivatásunk. Csak így jutunk magasba s emelkedünk önmagunk fölé.

A Boldogasszony keresztútján jobban szenvedünk, gyorsabban emelkedünk s következőleg hamarabb fedezzük fel az igazi boldogságot.

Siessünk megtenni.

S akkor majd megértjük, miért szenvedett a Boldogasszony, s mit köszönünk neki.

Ima a keresztutat járó Boldogasszonyhoz

Szentséges Istenanya, jóságos Anyám, Mária!

Megilletődött lélekkel állok fájdalmas keresztutad kezdetén s alázatos, szerény pillantásba foglalom össze mindazt, amit látok.

Látom, jóságos Anyám, hogy Isten, az örök Teremtő Téged a legnagyobb méltóságra, a fájdalomteljes istenanyaságra választott ki öröktől fogva. Szeretett Téged, bízott Benned,

és korlátlan bizalma jeléül a legnehezebb küldetéssel tüntetett ki!

Látom, jóságos Anyám, hogy Isten, az örök Megszentelő Téged a legnagyobb gonddal előkészített hivatásod méltó teljesítésére. Megóvott az eredeti bűntől, szeplőtelen lelkedet, melyet oly végtelenül befogadóképesnek alkotott, a kegyelem kifogyhatatlan gazdagságával árasztotta el és megadta neked az erőt, hogy az isteni ajándékkal együttműködve, a lelki élet elérhetetlen magasságaiba küzdjed fel magad!

Látom, jóságos Anyám, mint vezetett Téged a mindannyiunkat oly jóságosan kormányzó Isten a nehéz és véres keresztúton, mint irányította minden lépésedet és erősítette meg lelkedet, hogy el ne lankadj, össze ne roskadj a hosszú és fájdalmas úton.

Látom végül, jóságos Anyám, mint jutottál el a Golgota-magaslaton, a sírbatételen és a feltámadáson keresztül páratlan megdicsőülésedhez, az örök kicsendüléshez, a végső beteljesüléshez, az isteni Fiaddal való, soha meg nem szűnő egyesüléshez.

Látom mindazt a fájdalmat, amely általtá járt a lelkedet, mindazt a dicsőséget, amely körülengi istenanyai egyéniségedet és mindazt a szeretetet, amelyet a hálás emberiség tanúsít irántad.

Szentséges Anyám, könyörögve kérlek, add, hogy veled egy közösségben járjam a fájdalmas keresztutat, vagyis éljem életemet, és mindig legyen elég erőm, hogy a reám mért kereszt súlyát elbírd. Amen.

Imádkozzál érettünk, fájdalmas Szűzanya.

Hogy méltók lehessünk Krisztus ígéreteire.

Könyörögjünk. Isten, kinek szenvedésekor Simeon jövendölése szerint a dicsőséges Szűzanyának, Máriának édes lelkét a fájdalom tőre átjárta: engedd kegyelmesen, hogy akik fájdalmait tisztelettel ünnepeljük, szenvedésed boldogító eredményét elnyerjük: Ki élsz és uralkodol, mindörökkön-örökké. Amen.

AZ AGGASTYÁN HATTYÚDALA

„És midőn betelt a nyolcadnap, hogy körülmétéljék a gyermeket, hivaték az ő neve Jézusnak, miként az angyal nevezte, mielőtt méhben fogantatott. Mikor pedig elteltek az ő megtisztulásuk napjai, Mózes törvénye szerint felvivék őt Jeruzsálembe, hogy bemutassák az Úrnak; amint írva vagyon az Úr törvényében, hogy minden elsőszülött fiúgyermek az Úrnak legyen szentelve, és hogy áldozatot mutassanak be, miképen megmondattott az Úr törvényében, egypár gerlicét vagy két galambfiat. Vala pedig Jeruzsálemben egy ember, Simeon nevű, igaz és istenfélő férfiú, ki várja vala Izrael vigasztalását, és a Szentlélek volt benne. És ki volt neki jelentve a Szentlélektől, hogy halált nem lát, amíg csak meg nem látja az Úr Krisztust. És a Lélek ösztönzésére a templomba méne. És mikor bevitték szülői a gyermek Jézust, hogy a törvény szokása szerint cselekedjenek vele, karjaiba vevé őt és magasztalván az Istent, mondá: *Most bocsátod el, Uram, szolgálodat a te igéd szerint békességben, mert látták szemeim a te megváltásodat, amelyet készítettél minden népek színe előtt, világosságul a pogányok megvilágosítására és dicsőségére népednek, Izraelnek.* És az ő atya és anyja csodálkozának azokon, amiket felőle

mondtak. És megáldá őket Simeon, és mondá Máriának, az ő anyjának: Ime, tétetett ez sokak romlására és feltámadására Izraelben, és jelül, melynek ellene mondanak; neked magadnak is tör fogja átjárni lelkedet, hogy nyilvánosságra jöjjenek sok szívből a gondolatok." (Lk. 2, 21—35.)

A SZEREPLŐK

A fiatal Istenanya, a *Boldogasszony*, miután letelt a tisztulás ideje, eleget tesz a törvénynek és Jeruzsálembe megy, hogy elsőszülöttjét felajánlja és az áldozatot bemutassa az Úrnak. Ezzel elindul a keserves keresztúton és megkezdí az anyaság szolgálatát, amelynek az emberiség oly végtelen sokat köszönhet. Lelkében nem símult el a nagy élmény, a csillagfényes betlehemí éjtszaka misztériumának hullámozása. Szívében még utána rezgett az anyaság beteljesülésének boldogító szimfóniája. Ezzel a benső gazdagsággal, szelíd fényvel, boldog biztonsággal közeledett a jeruzsálemi templomhoz s ment fel annak csillogó márványlépcsőjén, hogy eleget tegyen törvényszabta kötelességének.

Kísérője, a *názáreti ácsmester, Szent József*, akit a be nem avatottak Krisztus atyjának tartottak, természetesen elkísérte szeplőtelen Jegyesét, és ő is ott volt a felajánlásnál. Lilíomos lelkületű férfiú volt, és a kegyelem szemszögéből szemlélte a nagy eseményt. Imádó szeretettel hódolt az Istengyermekeknek és

szűzies odaadással állott a fiatal Istenanya mellett, hogy teljesítse küldetését és mindenben megbízható támasza legyen. Szívét a fennkölt szeretet boldogsága, lelkét a megerősítő kegyelem tüze árasztotta el.

A főszerepet tulajdonképpen Isten hírnöke, az agg Simeon játssza, aki váratlanul lép fel, hogy megszólaljon, fellebbentse a jövőndőt fedő fátyolt, rávilágítson az Isten-gyermek küldetésére és az Istenanya vállára nehezedő súlyos, beláthatatlan keresztre. Simeon, a kicsendülő ószövetség utolsó szentje, érdekes egyéniség. Az Úr lelke van vele és védi meg a környezet nem éppen áldásdús befolyásától. Simeon a közösségtől elvonatkoztatott életet élt. A külsőségeket túlhangsúlyozó korszellem nem érintette lelkét. Istent szerető szívében a Megváltó utáni vágyakozás tiszta tüze égett. Ez volt élete gerince, Istenben összpontosított törekvése fennkölt tartalma. Tudta, hogy a világ eljutott a nagy, az egyetlen fordulópont-hoz. Tudta, hogy az új Idő küszöbén áll és agg szemeivel még az Úr felkentje, a várva-várt Megváltó szentséges Arcába fog nézni. Sokáig kellett várnia, míg a beteljesülés órája ütött. De mi ez azon évezredekhez hasonlítva, amelyek az emberiségnek kellett kivárnia, míg eljött a betlehemi csillagfényes éjtszaka misztériumának ideje! Aggastyán volt, háta már meggörbült s szemei elhomályosodtak, midőn az Úr Lelke odavezette a templomba, hogy karjaiba vegye az Áldottat s elénekelje hattyúdaltát, a „*Nunc dimittis*“-t. Könnyfátyolos pil-

Fra Bartolomeo: Simeon jövendölése

lantása a jövőbe fúródott s a nemsokára örökre elnémuló száj a fiatal Istenanyához a szívet keresztüldöfő tör, a vértanúság misztériumáról szólott. Ez volt a küldetése. Erre készült egy hosszú életen keresztül. S miután teljesítette, eltűnt a templom homályában, hogy felkészüljön a nagy útra s nemes lelkét visszaadja a Teremtőnek.

α) Nunc dimittis . . .

A Boldogasszony, a fájdalmas Istenanya kálváriajárásának keresztútja akkor kezdődött, amikor az ószövetségi törvény előírása szerint Gyermekeit bemutatta az Úrnak.

Csodálatos, hogy szenvedése kiindulópontja egy ének: Simeon éneke, az Aggastyán hattyúdala. Az ének a Boldogasszony életében rendkívüli szerepet játszik s nagyszerűen hozzáillik szeplőtelen lelkéhez. Istenanyai küldetését is énekkel kezdte, s rokona, Erzsébet házának tornácán a „Magnificat”-ba öntötte istenáldott szíve túláradó, kicsorduló gazdagságát.

Hebronban, az esthajnal gyenge suhanású szellőjében ő énekelt, s a teremtés hallgatva hódolt előtte. Most más, az Úr egy rendkívüli küldöttje, akiben a Lélek lakozik, esik elragadtatásba s önti az ének, hullámozó szimfóniájába a benne megszólaló kegyelem megmagyarázhatatlan szavát. És a Boldogasszony hallgat. Megérti az aggastyánt s mélyen szívébe vési a fáradt ajkak feledhetetlen énekét. Érzi, hogy

esthajnal van, pedig a nap tüze égeti a templom hatalmas pilléreit. Egy ember felett áldozik le az élet napja, s az Úr szolgálja kér elbocsátást a siralomvölgyéből.

Ez az oka annak, hogy az Egyház Simeon énekét, az Aggastyán hattyúdalát imádkoztatja velünk minden este, s így figyelmeztet nap-nap után, hogy készülnünk kell az esthajnalra, mert életünk napja bármely pillanatban leáldozhat, hogy az isteni elhatározás bércei mögé bukva a nagy Beteljesülést hozza meg nekünk.

*

„Most bocsásd el szolgádat békében, Uram, ígéreted szerint, mert szemeim látták az üdvösséget, melyet készítettél a nemzetek előtt”, énekli Simeon, s szavai azzal a *tengellyel* ismertetnek meg, amely az életben döntő szerepet játszik. E tengelyt nem mellőzhetjük, mert mindennek gerince. Tökéletes magyarázata annak, amire eddig még nem jöttünk rá. Új irányt ad, rávilágít az élet értelmére és jelentőségére.

Ne feledjük, hogy Simeon énekében két élet metszi egymást: a kicsendülő élet, a befejezés és a sarjadzó élet, az elindulás. A tengelyt a metszőpontban találjuk. És ez az *elbocsátás*.

A jeruzsálemi templom küszöbén fejeződik be Simeon éneke, s kezdődik az Istenanya fájdalomteljes küzdelme. Az Elbocsátás a kettő között áll s mindegyiket meggyőzi, hogy erre

kellett és erre kell készülni, mert ez az egyedül döntő az életben.

Az Elbocsátáson fordul meg minden. Tehát kihat az életre mind az anyagi, a földi fejlődés, mind a lelki kibontakozás szempontjából. *Az élet ennek következtében nem egyéb, mint felkészülés az Elbocsátásra, míg az örökkévalóság az Elbocsátás végnélküli kicsendülése.*

A tengely, az Elbocsátás gondolata körül külön atmoszféra, jellegzetes légkör keletkezik: a kiforrott, kiegyensúlyozott és tökéletes békén alapuló lelkiség. Ezt semmi sem ingathatja meg. Szilárd alap és annyira erős, hogy az emberélet roppant súlyát is kibírja.

A Boldogasszony tisztán lát és megérti, amit Simeon mondani akar. Szavai nyomában kialakul lelkében a megismerés. A levonandó következmény is tisztán áll előtte. Nem habozik és elfogadja, hogy élete tengelye ezentúl az Elbocsátás legyen.

*

A Boldogasszonynak maguk a tények adnak igazat. Erről mi is meggyőződhetünk, ha sikerül Simeon lelkületébe beleilleszkednünk.

Mi volt tulajdonképpen Simeon élete? Harmónikus várakozás. Az Úr kiválasztotta a Gyermekre, a megtestesült Igére várt. Karjaiba akarta szorítani a Kisdedet, hálát akart rebegni a világ megváltásáért. Ez volt a lényeg. Egyéb nem érdekelt. S miután beteljesült, elbocsátását kérte, hogy visszatérjen ősatyáihoz s ott várjon a boldog pillanatra, melyben Krisztus

az ószövetség szentjeit az örök Atyához vezeti, hogy elvegyék méltó jutalmukat.

Erre az elbocsátásra készült egész életén keresztül. És ezzel megtalálta az élet legmélyebb értelmét. Felfedezte a lényegét.

A felfedezést kellőképpen értékelte. Élete tökéletes, felfokozott és beteljesült istenszolgálat volt. Bőséges érdemeket szerzett. Kiküzdötte magának, hogy testi szemeivel, fizikai látásával szemlélje a megtestesült Istent és dobogó szívére szorítsa a gyermek Megváltót.

*

Az élet tartalma és értelme ezen megvilágítás szerint a tökéletes istenszolgálat, vagyis konzekvens előkészület az Elbocsátásra.

De *nemcsak* szolgálat a szó szoros értelmében. *Mert nem azért szolgálunk, hogy csak szolgáljunk.* Isten nem rabszolgákat keres, hanem szabad embereket. Nem szolgálai, térdencsúszó meghunyászkodást akar, hanem öntudatos, királyi szabadakaratot. Nem kényszerít akar, hanem a lélek mélységéből felfakadó elhatározást. Csak ez teszi valóban értékessé, beszámíthatóvá és egyénivé a cselekedetet.

Egyszóval: az akaratszabadságra fekteti a hangsúlyt. Ez hat ki az ember istenszolgálatára, határozza meg az irányt és biztosítja a mélységet. Annyiban, amennyiben az említett szolgálatot mint cselekedetek és teljesítmények összességes sorozatát egy célban, az Elbocsátásban összpontosítja.

Ne gondoljuk, hogy nem méltó az emberhez a nagy Beteljesülésre szolgálat által elő-

készülni. Mert ez a *szolgálat nem mindennapi, közönséges, megalázó dolog*. Ellenkezőleg: csak felemel és nemesít.

Alapja Isten szent és megmásíthatatlan akarata, amelybe szabad elhatározásból beleolvad az emberi akarat. A kettő eggyé válik. A szolgálat lényege csak abban áll, hogy az emberi akarat szabad elhatározásból az isteni, a tökéletes, örök javunkat és üdvünket előmozdító akaratnak vesse alá magát. Ezáltal nem alázza meg magát! Sőt! Önmaga fölé emelkedik és az isteni akaratban találja meg azt a tökéletességet, amelyet önmagában hiába keres.

Az emberi akarat beleolvadása az isteni akaratba a fejlődés elkerülhetetlen törvénye szerint megy végbe. Mindenegyres cselekedet és teljesítmény egy lépést jelent a kibontakozás útján és közelebb hoz a beteljesüléshez. A két akarat imént vázolt fokozatos egybeforrása tökéletes istenszolgálat és a természetfeletti érdemszerzés legnemesebb útja.

Számolnunk kell azonban emberi természetünkkel, gyarlóságunkkal s az ősbűn legveszélyesebb maradványával: a sok bajt okozó oktalansággal és felfuvalkodott büszkeséggel. Be kell ismernünk, hogy a beteljesülésért és az azt kiérdemlő istenszolgálat megvalósulásáért, vagyis akaratunknak az isteni akaratba való beleolvadásáért küzdenünk, keményen harcolnunk kell. A küzdelem alatt nem egyszer ütközünk nehézségekbe. A fájdalmas, az égető, a gyújtó surlódás is hozzátartozik a beteljesü-

lésért folytatott harchoz. Sötét éjszakákon, kemény megpróbáltatásokon, nehéz pillanatokon kell keresztülvergődnünk. Ilyenkor szükségünk van fényre, világosságra. Ez az Elbocsátás gondolata, az agg Simeon reménysége. Tudjuk, hogy bekövetkezik, mert Isten ígéretei csalhatatlanok. Benne összpontosítjuk erőnket s belőle merítünk lendületet a további cselekvésre.

Az Elbocsátás gondolata, a benne összpontosított reménység életünk irányító világossága. Ez vezeti, irányítja életünket, mint a felhőoszlop, amely a sivár pusztaság sötét éjszakájába világított bele és az őszövecség kiválasztott népét negyven éven át vezette.

Az Elbocsátásba vetett reménységből fakadó világosság természetes és természetfeletti hajtóenergiája, motorja lesz lelki életünknek, természetfeletti kibontakozásunknak. Fényességében megismerjük az élet tartalmát, feleletet találunk a legégetőbb kérdéseinkre és könnyen eligazodunk az életben. A problémák megoldódnak, az összefüggések nyilvánvalóvá válnak s megértjük, hogy életünk folyása nem alakulhat másként, mert Isten akaratába való beleolvadás, istenszolgálat, előkészület az Elbocsátásra és a Beteljesüléshez vezető út.

Az Elbocsátás gondolata a mondottakon kívül a halált, amint az őskeresztények oly szépen mondták, a „transitus”-t is a kellő megvilágításban tünteti fel s ezáltal felbecsülhetetlen szolgálatot tesz nekünk.

A halál az Elbocsátás fényében elveszti

komorságát, azt a bizonyos nyirkos és sírszagú sötétséget, amely a legbátrabb embert is megremegteti. Teljes valóságában tűnik fel előttünk s örömmel látjuk, hogy ragyogó világosság, szikrázó fény, boldogító ígéret. Rájövünk, hogy nem ekrazit, robbanóanyag, amely belénk vág, széjjelszaggat és a maroknyi maradékot is a levegőbe szórja, hogy a megsemmisülés teljes legyen. Nem. A halál mint tengely a dolgok közepén áll, és a termékenység beteljesülése. A földi élet szempontjából befejezés. Ennek világosságában megoldjuk a béke problémáját, mert sokszor úgy tetszik, mintha nem volna béke és nem is lehetne.

Szerencsénkre nem arról van szó, hogy van-e béke, hanem hogy lehet-e. Mert ha nincs, annak kizárólag magunk vagyunk az oka. *A béke lehetséges és szükséges. Következéleg van.*

Boldogok, akik megértették ezt az igazságot és levonták belőle a következtetéseket. És felvetették a kérdést: vajjon mi akadályozhatja meg bennünk a béke kialakulását?

A küzdelem, a fájdalom, a szenvedés, a vajúdás, a nélkülözés, a megaláztatás, a sűrűlódás, a rombolás, a bukdácsolás, a bűn, a bukás; a logika, a kitartás hiánya ugyan megakadályozhatja, széjjelrobbanthatja bennünk a békét s az örök nyugalanság háborgó tengereinek őrzőgő hullámozásába dobhat.

Az Úr azonban különösen ezekben a pillanatokban segítségünkre siet, és mint Simeonnal tette, szemünk elé állítja a tengelyt, az El-

bocsátást, és megengedi, hogy annak kisugárzását, a békét mélyen lelkünkbe szívjuk.

Most már minden attól függ, mily szemmel nézzük és lélekkel fogadjuk az élet jelenségét és különböző megnyilvánulásait. Ha végre megértjük, hogy a küzdelem hozzátartozik az élethez és a lényeg abban áll, hogy a nehézségekkel, ellentmondásokkal megküzdjünk, akkor semmi sem zavarja meg benső kiforrottságunkat. A béke ajándéka megszilárdul bennünk, mert belátjuk, hogy a nehézségekkel meg kell küzdenünk, az ellentmondást le kell győznünk, és így oldjuk meg a problémát, amelyen nem kell többé változtatni. A kibontakozás ideje elmúlt, fejlődésre nincs többé szükség. A célt elértük, a végérvényes forma kialakult, s mi Istenben, aki az Elbocsátás reménysége tüzeit fakasztja bennünk, megtaláltuk beteljesülésünket.

Foglalkozzunk sokat ezzel a hatalmas, világos, ragyogó és vigasztaló örök igazsággal. Összpontosítsuk benne erőnket, elmélkedjünk rajta, hogy megismerjük az élet gazdagságát, értékét, és megtaláljuk a feleletet azokra az égető kérdésekre, amelyekre feltétlenül kell felelnünk.

*

Simeon hálaéneke első versszakában már felragyog az új atmoszféra, a béke légköre.

Az Ige még néma és hallgatag.

De már ott van valaki, az agg Simeon, akinek karjaiban nyugszik.

És az Aggastyán csak azt hirdeti, amit

Krisztus harminc évvel később mond a világnak a békéről, a felbonthatatlan, a végtelen és abszolút értelemben vett, megnyugtató béke valóságáról.

Simeon ezt a békét az Elbocsátással hozza kapcsolatba.

A megnyugtató béke forrása az Elbocsátás gondolata, a Beteljesülésbe vetett reménység. Csak ez nyugtat meg és részesít abban a harmóniában, amely nélkül nem lehet és nem is érdemes élni.

A tényállás az, hogy a békét hiába keressük másutt, mert nincs. Az élet minden megnyilvánulása örök háborgás, szakadatlan nyugtalanság és önmagát felőrlő állapot. A halál viszont kezdet, elindulás, átmenet, átfejlődés a végleges, megmásíthatatlan állapotba, az örökkévalóságba. Hozzá tartozik' a Beteljesüléshez és annak világosságát hozza magával. Nem ijesztő rém, hanem szelíd jóbarát, aki az Elbocsátás pillanatában a Beteljesülés felé vezetí fáradt lépteinket.

Az élet, ha akaratunkat Isten akaratába olvasztjuk bele, istenszolgálat. Fény- és erőforrása az Elbocsátás. A halál ennek szolgálja és a benső megbékülés szelíd eszközlője.

*

Tisztán kell látnunk a dolgokat és a főszűlyt arra az igazságra kell fektetnűnk, hogy a Simeon által oly szépen megénekelt *Elbocsátás kiindulópontja az új életnek.*

Mi is tulajdonképen ez az Elbocsátás? Beleállítás, beleforrasztása életűnknek, egyénisé-

günknek, érdemeinknek, győzelmeinknek az új életformába.

És az új életforma? Az örökkévalóság. Keretei beláthatatlanok, végtelenek.

A földi létből, amely röghöz, testhez, anyaghoz van kötve, elbocsáttatunk. Elszakadunk mindattól, ami nem Isten, tehát mulandó, és az ittlét szűk kereteiből a „másik” lét végtelenségébe kerülünk, ahol megtaláljuk örök célunkat, Istent.

Az Urat, akinek e földön a kibontakozás és a termékenység jegyében álló életünkkel és akaratunkkal hűségesen szolgáltunk.

Ezáltal elérjük a tökéletes, a végleges életformát. Erre az alapra valóban lehet építeni. Minél nagyobb a vihar és szenvedélyesebb az ellentmondás, annál mélységesebb a lelkünket elárasztó béke, mert az előbb vázolt megoldás egyértelmű magatartásra nevel s úgy irányít, hogy feltétlen felülkerekedünk és elérjük célunkat.

Életünk ezáltal kiforrott, harmónikus, gazdag és nyugodt lesz az ellentmondások közepette, és ez azon szilárd valóság, amelyben biztosan bízhatunk.

*

A Boldogasszony ezen igazságok szemlélete közvetítésével megértette életét és a Simeon által megjövendölt fájdalmas vértanúságot. Megértette, hogy élete tengelye az elbocsátás, mert Isten egykor őt is elbocsátja ebből a keserves, fájdalmas, vértanúsággal telített életből.

Az Istenanya királynői magatartással fog keresztülmenni az életen, mert — minden egyéb értéktől eltekintve — megvan Benne a béke, amely létezésünk egyik legmegtermékenyítőbb értéke.

Kövessük az Istenanya példáját és gondoljunk szívesen, szeretettel, meggyőződéssel, természetfeletti éhséggel, izgatottsággal és feszültséggel a nagy Elbocsátásra, amelyet csakis lelkiismeretes istenszolgálat által érdekelhetünk meg és biztosíthatunk magunknak.

b) A mélyen pillantó szemek

Az Elbocsátás beteljesülése ahhoz a feltételhez van kötve, amelyről Simeon emlékezik meg énekében. Az aggastyán ugyanis azt mondja, hogy az Úr most már bocsássa őt el, mert „szemei látták az üdvösséget, amelyet az Úr készített a nemzetek színe előtt”.

Simeon életében ezen előfeltétel tökéletesen beteljesült. Az aggastyán látta a gyermek Megváltót, mélyen a szemébe pillantott s szeretettel szorította örömtől repeső szívére gyenge kis testét.

A mi életünkben ez nem következhet be. Nekünk nem ígérte meg a Szentlélek, hogy életünk végén, amikor az elbocsátás bekövetkezik, Krisztust láthatjuk és mint Isten-gyermekeket karjainkba vehetjük, szívünkhöz szoríthatjuk.

Az említett előfeltételt nem így kell érteni. Reánk vonatkozó értelme abban áll, hogy földi

életünk alatt *meg kell találunk Krisztust*. Találkoznunk kell Vele még ebben az életben. Ha találkoztunk Vele lelkünkben, bukásunkban, felemelkedésünkben és győzelmünkben, akkor bátran elmondhatjuk Simeonnal, hogy szemeinkkel láttuk az Urat, a hozzánk eljött Megváltót, a megtestesült isteni Igét.

A fő tehát az, hogy az életet helyesen használjuk fel és oly mélyen pillantó szemekre tegyünk szert, amelyek az életküzdelem legkülönbözőbb fázisaiban is meglátják az isteni Megváltót, lelkünk üdvösségét.

*

Az élet elég hosszú ahhoz, hogy Krisztust lelkünkben megtaláljuk.

Az élet tapasztalata bizonyítja, hogy az Urat sokkal könnyebben találjuk meg lelkünkben, mint bárhol másutt.

Könnyebben találjuk meg lelkünkben, mint az Eucharishtiában. Pedig az Eucharishtiában Istensége teljessége és szent emberségének reális, lüktető élete van jelen, hogy erő és kegyelemforrás legyen. És mégis! Sokak számára oly nehéz az Eucharishtiában meglátni Krisztust, és a szentségi egyesülés útján találkozni Vele. Nehéz, mert a hit szemével kell keresni és át kell látni a szentségben szereplő anyag, a bor és a kenyér fátyolán. Ehhez mélységes hit kell, és ez az, ami sokakból hiányzik.

Könnyebben találjuk meg lelkünkben, mint a nagy közösségben, amelyben tovább él és folytatja küldetését. A misztikus Krisztus-tesztet, az Egyházat illetőleg megint fátyolon

kell keresztültekinteni, és ez a hatalmas, beláthatatlan tömeg, a Krisztus-testet alkotó tagok sokasága, amelyben az emberi gyarlóság és az eredeti bűn káros következményei mély nyomokat hagytak hátra, nem lát. E nyomok még sűrűbbé teszik a fátyolt, és ez az oka annak, hogy sokan vonakodnak a fátyolon keresztülnézni s mögötte meglátni Krisztus reális jelenlétét és érettünk folytatott életét. Ehhez a hit izzó, szenvedélyes pillantása kell, és az hiányzik belőlük.

Krisztust nagyon könnyen találjuk meg lelkünkben. Csak befelé kell fordulni, bele kell hatolni, le kell szállni mélységeibe. Lehetséges, hogy időközben nagyon elporosodott. Ez azonban ne tartson vissza attól, hogy körültekint-sünk mélységeiben. Eleinte nem sokat látunk, mert már régen elszoktunk a mélységek szemlélésétől. De lassan majd derengeni kezd a világosság, áttekinthetővé válik a környezet, kialakulnak a körvonalak. A világosság a fokozatos megismeréssel arányosan növekedik, s egyszerre felfakad az izzó ragyogás, az isteni fényforrás, Krisztus, aki már régen lelkünkben lakozik, és akiről oly sokáig nem vettünk tudomást.

Krisztust könnyen találjuk meg lelkünkben. Ennek így kell lennie. Különben miért részesültünk a keresztségben, miért érintette homlokunkat a keresztvíz alakjában Krisztus szent-séges Vére? A keresztség által hatolt lelkünkbe, hogy beleilleszkedjen, Vele egybeforrjon, megváltsa a bűntől, megszabadítsa

annak következményeitől és teljesen átalakítsa.

Végtelen értéket fektetett az emberi lélekbe. S most benne lakozik, hogy ezen értékeket biztosítsa, kifejlessze és vele kapcsolatos szándékait megvalósítsa. Azt akarja, hogy teljesen átalakuljon, remekművé váljék és magán hordja az isteni Arculathoz való hasonlatosság alapvető vonását.

Ne feledjük, hogy a kinyilatkoztatás, a Szentírás is erre figyelmeztet, és „Isten hajlékának” nevezi lelkünket. Kötelességünk, jól felfogott érdekünk erre gondolni, Krisztus jelenlétét, megszentelő működését lelkünkben felfedezni.

Szokjunk hozzá ehhez a gondolathoz, foglalkozzunk sokat lelkünkkel. Keressük benne a lényegét, boncolgassuk életét és rájövünk, hogy rövidebb vagy hosszabb idő elteltével *a lelkünkben lakozó Krisztus karjaiba hullunk.*

És akkor bennünk is beteljesült, hogy szemeink látták Krisztust. Ennek alapján nagyobb megindokolással kérhetjük Istent Elbocsátásunkért.

*

Joggal kérdezhetjük, hogy mi történik akkor, ha bűnbe esünk, elbukunk, eljártsszuk a kegyelmet és megszakítjuk Istennel való kapcsolatunkat? Hol találjuk ebben a bűnös lélekben Krisztust? Mikor tudjuk, hogy Krisztus és a bűn nem laknak egy tető alatt!

Igaz, hogy ekkor már nem lakozik lelkünkben, mert a bűn által elűztük Őt,

És mégis találkozunk Vele. Mert még ebben a szomorú esetben is közel van. Közelebb, mintsem gondolnánk.

Hányszor érezzük a bűnbeesés után, hogy kötelességünk bocsánatot kérni, mindent rendbehozni s visszatérni jószágos Atyánkhoz, Istenhez. Hányszor látjuk be, hogy ezt hamarosan meg kell tennünk, mert a helyzet tart-hatatlan, a bűn nyomorúsága elviselhetetlen, s nem maradhatunk tovább ebben az állapotban.

Mi ez? Nem érezzük Krisztus közellétét, amely oly jószágosan és irgalmasan nyilvánul meg a bűnbánatra, a jóvátételre készítő, megelőző és előkészítő kegyelemben?

A Boldogasszonynak ebben döntő, irányító és meghatározó szerepe van. Addig „üldözi”, nyugtalanítja a lelket, amíg ráocsúdik, hogy így nem lehet élni, az élettel bánni, mert ez ellentmond az életalakítás legelemibb követelményeinek. Az Istenanya kegyelemközvetítő hatása nem eredménytelen. Addig befolyásolja a lelket, amíg el nem éri célját. Az, ami erre következik, a Krisztushoz való őszinte visszatérés és a nyomában fakadó bűnbocsánat.

A bűnbocsánat mint olyan, szentségi formához van kötve. Eltekintve attól, hogy Krisztusnak joga van megszabni a feltételeket, nem szabad elfeledkeznünk, hogy a szentségi, látható formákat a mi érdekünkben alakította. Azt akarta, hogy az általa előírt formák betartása biztosítson a bűnbocsánat elnyeréséről. Erre lelkünk megnyugtatósa szempontjából feltétlen szükségünk van.

Ami a bűnbocsánatot megelőző jelenségeket illeti, meg kell jegyeznünk, hogy ilyenkor a lélek még forrong, lázad. Ez azonban már nem az a lázadás, amelyet bűnnek, mánornak, örületnek nevezünk. Ezekben a tüzes, heves, lávaszerű pillanatokban már találkozunk Krisztussal. Mert a benső forrongás tüze, a felfordulás, a nyugtalanság, a kétség, a kétségbeesés, a széjjelszaggatottság, a lehetetlen, tartahatatlan, elviselhetetlen, a legmagasabb feszültség jegyében álló helyzet mögött megláthatjuk Krisztust. Ott van kegyelmével, embertkereső szeretetével és megkísérli, hogy az eltévelyedett lelket valahogy felébressze.

Ha felébredt és ráocsúdott helyzetére, máris találkozott az isteni irgalommal, találkozott Krisztussal. Ő az, aki e rettenetes helyzetből felrázza az embert, felforgatja és kiforgatja az emberi lelket, csak azért, hogy újból rendbehozza és megalapozza benne azt, amit lelki-ségnek, benső kultúrának nevezünk.

Az élet valóban csodálatos, és Krisztus irgalma felbecsülhetetlen. Vele még akkor is találkozhatunk, ha a bűn áldozatává váltunk és lehetetlenné tettük, hogy a Megváltó lelkünkben lakozzék. Még ebben a szomorú helyzetben sem hagy el egészen. Közel tartózkodik, hogy találkozhassunk Vele, és ennek alapján véglegesen visszatalálhassunk Hozzá!

*

Krisztust győzelmeinkben is meg kell találnunk.

Ez be is következik, ha a lelki életben ki-

vívott győzelmeink lényegét tárgyilagosan szemléljük.

Nem egyszer tapasztaljuk, hogy sikerült felülmúlni önmagunkat, sok mindentől elfordulni, amit annyira szerettünk és ami ellenkezik Isten akaratával. Arra is rájövünk, hogy olyasmit teszünk, amit a bennünk érvényesülő romlott hajlam, benső rothadás egyáltalán nem helyesel, sőt ellenkezőleg, a leghevesebben visszautasít.

Ilyenkor a kegyelem által irányított, az isteni lélek által megvilágosított és az isteni szikra által átizzított jobb, nemesebb benső Én kerekedik felül, jut szóhoz és viszi keresztül akaratát.

Fenséges és fölényes győzelem ez. De nem a mi győzelmünk, hanem Krisztusé. Nem önrőnkéből győztünk, zaboláztuk meg a szenvedélyt és fordultunk el a bűntől, hanem Krisztus erejével, a kegyelem segítségével.

Ilyenkor valóban Krisztussal találkozunk, és hálát adhatunk az isteni Jóságnak, hogy a találkozás oly magasztos körülmények között, oly nagy, életbevágó lelki haszonnal történt.

Az ilyfajta találkozásokra nagy súlyt kell fektetnünk, különben veszélyeztetjük győzelmünket és áldásdús kihatásait. Abban a pillanatban ugyanis, amelyben beképzeltük, hogy mi győztünk, mi kerekedtünk felül és önnön képességeinknek tulajdoníthatunk mindent, máris abban a veszélyben forgunk, hogy a kegyelem elhagy, s önnön erőnkéből nem vagyunk képesek a bűnbe való tragikus vissza-

esést megakadályozni. Ha pedig a régi, bűnös kerékvágásba zökkenünk vissza, akkor már sokkal gyéresebb a valószínűség, hogy újonnan megszabadulunk és véglegesen rátérünk a helyes útra.

Gondoljunk Sziénai Szent Katalin esetére, aki hosszú órákon keresztül küzdött a legförtelmesebb kísértések ellen, a nélkül, hogy azoktól szabadulni tudott volna. Végre, miután a veszély elmúlt, kimerülten roskadt imaszámolyára s megkérdezte az Úr Jézust, miért hagyta e nehéz órákban egyedül. Az Úr erre azt válaszolta, hogy egyáltalán nem hagyta magára, mert a kísértés ideje alatt a szívében volt, és csak az Ő jelenlétének köszönheti, hogy ellen tudott állni és győztesen került ki a küzdelemből.

Keressük a Krisztussal való találkozást győzelmeinkben is, és vonatkoztassunk vissza minden elért sikert vagy eredményt megerősítő kegyelmére. Ezáltal csak biztosítjuk győzelmeink kihatását és teljesítjük a fontos előfeltételt, vagyis kiérdemeljük a „nunc dimittis” — az Elbocsátás kegyelmét!

*

A Boldogasszony keresztútja kezdetén, amikor Simeon, az aggastyán hattyúdalát énekelte, villámszerűen ismerte meg a lényegét és belátta, hogy az életben minden a Krisztussal való találkozástól függ.

Mindenben és mindenütt Krisztust kell keresni, Krisztust kell látni és Krisztusért kell cselekedni.

Az életnek csak így van értelme. Csak így válik gazdaggá, tartalmassá, értékessé. Mert gazdagsága, tartalma, értéke ebben az esetben Krisztus. És ez oly végtelenséget jelent, amely tényleg kiérdemli az Elbocsátás kegyelmét és boldoggá tesz az egész örökkévalóságon keresztül.

A Boldogasszony mindezt világosan látta és e szerint szervezte meg életét, járta végig a fájdalmas Golgota-utat.

Krisztus az Ő számára ezentúl Kezdet volt és Vég, és mindaz, ami e két véglet között van. Bármit kért tőle az élet, megadta, pedig hallatlanul keserves, megrendítő, minden emberi elviselőképességet messze felülmúló volt az, amit adnia kellett. De habozás nélkül megadta, s valahányszor adott, Krisztussal töltekezett, Általa és Őbenne gazdagodott. Folyton Vele találkozott, és ezáltal érdemelte ki, hogy az Út végén reá várakozó Elbocsátás dicsőséges legyen és a királynői korona jegyében álljon.

Sokat tanulhatunk ebből a beállításból.

Végre meg kell értenünk, hogy ez az élet értelme, a fájdalom magyarázata, a vértanúság kerete és a ragyogó megdicsőülés elkerülhetetlen előzménye.

Az Istenanya ebben az értelemben sokszor találkozott Krisztussal, a „fájdalmak emberé”-vel. Láttára meghasadt a szíve. A fájdalom mélyen belemarkolt lelkébe, és egész énje megremegett a szenvedés súlyos nyomása alatt. Fájt neki a szenvedő Krisztus vértanúságát látni, s szívesen fektette a feléje nyújtott véres

Krisztus-kézbe élete minden ajándékát, hogy könnyítsen terhén és vigaszára legyen.

A Boldogasszony a templom tornácán mind-
ezt előre látta. S mikor az egyes fájdalma-
k következtek s az áldozatot tényleg meg kellett
hoznia, erre a pillanatra gondolt vissza és be-
lőle merítette a szükséges erőt.

E visszaemlékezés tűz volt. Folyton ott égett
és szikrázott lelke szentélyében, hogy világos-
ság legyen és ha kell, fénycsóva a szenvedés-
teljes keresztút sötét éjtszakájában.

Ebben az értelemben Simeonhoz hasonlóan
cselekedett: Karjaiba vette Krisztust és végig-
hordozta (lelkileg) fájdalmas keresztútján, és a
keresztfa tövében is ott tartotta ölében, hogy
mégegyszer mint anyasága áldozatát bemu-
tassa az Úrnak és ezen áldozat beteljesülésére
hivatkozva kérje elbocsátását.

*

Legyen mélyen pillantó szemünk, és a Bol-
dogasszonyhoz hasonlóan lássuk meg Krisztust
az életben. Akkor majd nem habozunk életünk
minden értékét a felénk nyújtott véres Krisz-
tus-kézbe fektetni, önmagunkat feláldozni és a
küzdelem vértanúságát vállalni.

Abban a pillanatban pedig, amelyben ezt
őszintén megtesszük, megtaláltuk az élet lé-
nyegét és megértettük a fájdalom királyi jelen-
tőségét.

c) **Krisztus, a fájdalom kiindulópontja**

Az aggastyán hattyúdala következő részében arról beszél, hogy a Gyermekek heves ellentmondást kelt és Általa sokan tönkre mennek és sokan feltámadnak. A Boldogasszony, az Istenanya lelkét pedig a fájdalom töre fogja általjárni.

A helyzet Simeon éneke nyomában mindig világosabbá válik. Az Istenanya élete a vértanúságnak van szentelve. Ez az Ő küldetése és hivatása. Élete nem lesz és nem is lehet egyéb, mint fájdalom. Minden percét, minden pillanatát, minden gesztusát, minden megmozdulását, minden teljesítményét, sőt *minden örömét a fájdalom éles, marcangoló töre fogja általjárni.*

Oka és kiindulópontja ennek az elgondolhatatlan vértanúságnak: Krisztus.

A Gyermekek, akit Simeon karjaiban tart és aki sokaknak romlására válik.

Az aggastyán ezt elsősorban az Istenanyára vonatkoztatja. Természetesen nem erkölcsi értelemben. Szavaival a fájdalom romboló hatására, a vértanúság megsemmisítő következményeire céloz.

Krisztus Simeon szerint a Boldogasszony életútja. Tehát Golgota-út, annak kiindulópontja, folytatása és befejezése, vagyis kicsendülése.

Paradoxonnak vehetnők, pedig nem az.

Krisztus, aki végtelenül szereti szeplőtelen Anyját, a Boldogasszonyt, a fájdalom értelmében romlására lesz.

Porig alázza, megsemmisíti életét, hogy az örök élettel jutalmazza.

Megtöri szeplőtelen Szívét, hogy az örök szeretet dicsőségében részesítse.

Az elárvulás és egyedüllét fájdalmát zúditja reá, hogy Vele legyen az örökkévalóságban.

*

Krisztus a Boldogasszony romlására lesz, mert szentséges akaratával széjjel rombolja, *megsemmisíti, amit a Szentszűz mint édesanya akar*, és úgy irányítja életét, ahogy azt szeplőtelen Anyja sohasem akarhatja.

A Boldogasszony mint édesanya, gyermeke javát akarja. Hogy símán, súrlódás nélkül teljesíthesse hivatását és útjába ne gördüljenek akadályok.

Ennek, mint tudjuk, éppen az ellenkezője következett be. Krisztus azon jel, melynek ellene mondanak. Az ellentmondás pedig nem jelent ártatlan perpatvart, tudományos összetűzést vagy politikai nézeteltérést. Mindennél komolyabb és több. Engesztelhetetlen gyűlölet, végsőkéig elszánt véres üldözés, melynek kicsendülése a Golgota-magaslaton végbemenő keresztfeszítés.

Az ellentmondás — és ezt szintén tudjuk — elég korán kezdődik. Simeon prófétai szavai beteljesülnek, és a Boldogasszony kinszenvedése már megkezdődik, mikor Simeon elnémul és a Szent Család elhagyja a jeruzsálemi temp-

lomot. Heródes halálra keresi a Gyermekeket, s idegenbe kell menekülnie, hogy megmentse életét. Ez csak a kezdet. A többi, ami következik, még sokkal borzalmasabb.

A Boldogasszonynak, aki mindezt előre látta, el kellett fogadnia az elfogadhatatlant és állást kellett foglalnia ahhoz, hogy minden az Ő akaratától eltérőleg következzen be.

Csak egy megoldás volt lehetséges: feltétlen odaadással elfogadni Isten megmásíthatatlan akaratát és megérteni, meglátni, átélni, teljesíteni azt, amit az Úr akar.

A kifejezés gyakorlati értelmében ez a pusztán emberi, a csak földi értelemben veendő anyai akarat megsemmisülését, vagyis, hogy Simeon kifejezését használjuk, „romlását” jelenti.

Tökéletes megsemmisülésről van szó, de nem a terméketlenség, a felbomlás, a megszűnés, hanem az új jövőbe nyíló átváltozás értelmében.

Ami csak emberi vonatkozás, érték, elgondolás, beállítás, átváltozott azon rendkívül értékes természetfeletti állásponttá, amely tökéletesen összeforrott az isteni akarattal, megtalálta benne a megnyugvást és annyira eggyé vált vele, hogy *Isten akaratán kívül nem is tudott mást akarni.*

Krisztus tehát a Boldogasszony „romlására” vált, amennyiben megtörte, megsemmisítette benne az emberi, földhöz tapadt akaratot és egyesítette minden akarását az isteni akarattal.

Igy indult el, alakult, fejlődött, bontakozott

ki a Boldogasszony fenkölt, emberi szempontból is tökéletes akarata, melynek csak egy kiindulópontja, tengelye és végcélja van, és ez Isten szentséges akarata.

Az imént vázolt átváltozás is a fájdalom jegyében állt. A Boldogasszony ugyanis nem könnyen mondott le akaratáról, mert az Ő esetében nem büszkeségről, hanem mélységes érzelemből, tökéletes anyai szeretetből fakadó jóakaratról volt szó, amely kész a Gyermek érintetlen boldogságáért minden áldozatot meghozni.

Nehéz volt minderről lemondani és elfogadni a kemény isteni akaratot, amely az Isten-gyermekeket a véres Golgota-útra taszította.

Nehéz volt, igen nehéz. De sok függött tőle.

A Boldogasszony Gyermeké földi boldogságát szolgáló jóságos anyai akarata nem érvényesülhetett, mert a Megváltó keresztútjára, véres kínszenvedésére, vértanúságteljes kereszthalálára az emberiségnek, a megváltandóknak szükségük volt.

A Boldogasszony ezt is előre látta, belátta, megértette. Elfogadta a könyörtelen szükséglet, meghajolt a bölcs isteni kormányzat elhatározása előtt és akaratát beleolvasztotta az isteni akaratba.

Ebből a „romlásból” élet fakadt. Az Isten-anya emberi akarata megsemmisült és az Isten akaratával egyesülve, egybeforrva új életre támadt, hogy belekapcsolódjon a megváltás terveinek megvalósításába és hathatós eszköze legyen üdvösségünknek.

Ismétlem: nehéz volt a jóságos anyai akarat édes álmairól lemondani és elfogadni a kemény valóságot, egyet akarni a megváltásunkért kínhalált szenvedő Krisztussal. Ez is hozzátartozott az Istenanya keresztútjához és a Boldogasszony vértanúságához.

Vonjuk le a következtetéseket mi is és cselekedjünk hasonlóképen, különben nem találjuk meg helyünket az életben. Ne ijedjünk meg a vele járó áldozattól és ne féljünk a vértanúságtól, vagyis a szenvedéstől. Olvadjunk bele teljes odaadással Isten akaratába. Fontoljuk meg, hogy önnön elgondolásunk, akaratunk mennyire következetlen, megbízhatatlan, ingadozó és szeszélyes. Mint olyan, nem felelhet meg Isten elvárásának, nem illik bele terveibe, önnön igényeinket sem elégíti ki és egyáltalán nem válik javunkra. Mondjunk le erről az akaratról. Törődjünk bele ebbe a törvénybe, értsük meg, éljük át, hogy mindenben Isten akaratának kell történnie, mert csak ez lehet életünk törvénye.

Simuljunk, tapadjunk hozzá, áradjunk, olvadjunk, forrjunk bele az isteni Akaratba.

Lehet, hogy fájdalmat, áldozatot jelent, de ne feledjük, hogy *ez a legtökéletesebb, mert legfájdalmasabb győzelem.*

*

A fentebb vázolt „romlás” a Boldogasszony *érzelemvilágára* is kiterjed.

Az isteni Gyermek élete és a Boldogasszony sorsa úgy fejlődik, hogy ellentmondásba kerül érzelemvilágával.

Ez nem is lehetett másként, mert a Boldogasszony a szó teljes értelmében nő volt és tökéletes eszményképe a legönzetlenebb anyaságnak. Annyira szerette Fiát, hogy abszolút értelemben mindene lett. Érzelemvilágának tengelye Krisztus, a szeretet, az odaadás, a feltétlen áldozatkészség a vértanúságig való felfokozásáig.

Ennek is így kellett lennie, mert a Boldogasszony kettős értelemben adta magát teljesen Krisztusnak: *elsősorban mint édesanya, és azután mint megváltott lélek*. Magától értetődik, hogy teljesen egybeforrott Krisztussal, aki teljesen uralja érzelemvilágát.

Krisztus életében azonban semmi sem alakult úgy, ahogy az az Istenanya érzelemvilágának megfelelt volna. A Boldogasszony szemtanúja volt Simeon jövődölése beteljesülésének és hamar meggyőződött, hogy Krisztus valóban azon jel, amely ellentmondást kelt és ellentmondásban részesül és kiindulópontja a leghevesebb küzdelemnek.

Tudott Krisztus ellenségeiről, tudta, hol keresse őket, de azt is tudta, hogy tehetetlen ellenük, mert Isten akarata másként határozott.

Hallotta, mit beszélnek isteni Fiáról, és meghallotta azokat a titkos suttogásokat is, amelyek a legaljasabb rágalom jegyében állottak. Akadtak olyanok, akik ezeket a zavaros híreket tudomására hozták, hogy nyugtalanítsák és fájdalmat okozzanak mélységesen aggódó anyai szívének. Ily lelketlen emberek és jellemtelen „jellemek” mindig voltak. Az

önzetlen szeretet palástjába öltöznek, a barátság szavait használják és kárörömmel szemlélik fellépésük fájdalmas következményeit.

A Boldogasszony szeretetteljes érzelmvilága mindennap új és újabb nehézségbe ütközött. Emberek és emberi, kegyetlen durvaság ütöttek naponta új sebet szerető szívéen. Legalább is külsőleg, amennyiben emberek eszközök lehetnek. Voltaképen pedig az isteni akarat és annak megmásíthatatlan elhatározása volt a véres ütközőpont. Krisztusnak Megváltónak, mint Izaiás oly szépen mondja, a „fájdalom emberének” kellett lennie, és a Boldogasszonyra az a feladat várt, hogy társként Hozzá szegődjön, Vele egy közösségben járja végig a megváltó szenvedés Golgota-útját. Ezen nem lehetett változtatni, és a Boldogasszonnak fel kellett áldoznia mélységes érzelmvilága nemes érzékenységét. *A puha, meleg, jóságos és dédelgető anyaszív ebben a küzdelemben vált acéllá, amelyet a legborzalmasabb kínszenvedés sem tudott megtörni. Ezáltal fundamentum, alap lett, amely sohasem inog meg és amelyre mi, a megváltottak az élet legbonyolultabb viszontagságai közepette is biztosan támaszkodhatunk.*

A mondottakból egyéni értelemben is le kell vonnunk a következményeket. Erre nagy szükség van, mert számtalanszor tapasztaljuk, hogy *érezelmvilágunk másként beszél, mint Isten akarata*. Hányszor ütközik Isten megmásíthatatlan akaratába és kívánságai hányszor térnek el az isteni kormányzat bölcs és jósa-

gos rendelkezéseitől! Az ellentmondás, valahányszor megkíséreljük, kudarcot vall, fájdalmas súrlódást, keserves csalódást okoz. Minél tovább tart, annál inkább megingatja bennünk az élet egészséges alapjait, és végül, ha tényleg nem hajlunk meg az isteni akarat előtt, földi és örökkévaló vonatkozásban örök romlásba dönt.

Nem marad más hátra, mint a Boldogasszony útját járni s ágaskodó, forrongó, lázongó érzelmvilágunkat erélyes kézzel, ha kell erőszakkal beletörni az isteni akarat elhatározásába, felnyitni szemeit és megértetni vele, hogy ez nemcsak az örök üdvösség, de a földi boldogság és acélosan ruganyos életerő egyedüli útja.

Mint pap és lelkipásztor számtalanszor álltam ily helyzet előtt és elég alkalmam volt meggyőződni arról, hogy ennek a törvénynek mily roppant jelentőséget kell tulajdonítani. Láttam, hogyan vajúdnak, küzdenek az emberek a lehetetlennel, hogyan keresnek megoldást ott, ahol nincs és nem is lehetséges. Kiút a gyakorlati élet tapasztalata szerint csak egy van: alárendelni az érzelmvilágot a szent és jósgos isteni akaratnak.

A keresztyénvitel, vagyis a Boldogasszony gyakorlati, komoly és elszánt követése nem lehetetlen. Csak bele kell élni magunkat az Istenanya kegyelemtől fényes lelki világába és az Ő szemével kell nézni a dolgokat. Akkor gyorsan rájövünk a lényegre és meglátjuk az igazságot. És belátjuk, hogy az isteni akarat,

amely oly kemény és hajlíthatatlan, nem kevély, nem úrhatnámság és feltétlen, büszke uralkodniakarás, hanem jóságos, megértő, javunkat akaró és reálsan előmozdító szeretet. Kemény, igenis hajlíthatatlan, de annak kell lennie, különben nem tudna megküzdeni a tornyosuló akadályokkal, főleg velünk, akik túlságosan rövidlátók és szűkkeblűek vagyunk ahhoz, hogy mindig valóban javunkat akarjuk.

Ne kételkedjünk tehát az isteni akarat jóságában. Túl magasan áll ahhoz, hogy keresztül tudnánk látni rajta. Elégedjünk meg azzal, amit hitünk és lelkiismeretünk mond. *Úgy és csak úgy van jól, ahogy Isten akarja. Még akkor is, ha belehasad a szívünk, mert Isten csak azt akarja, ami javunkra válik és csak azért akarja, mert előnyünket szolgálja.*

Sok mindent nem látunk, mert bele vagyunk ékelve abba a hatalmas, színes mozaikképbe, amit a mindenség, a kozmosz életének nevezünk. Parányi kőköcka, rész az egészben vagyunk benne, hozzá mérve, és mint ilyen nem látjuk az egészet. Tehát nem látjuk az összefüggéseket és nem tudunk a rejtett okozatok kihatásairól. Az isteni szeretet éles szeme látja mindezt és tudja, mily romlás következik abból, ha sorsunk önnön akaratunk szerint alakul. Nem tágít tehát és kemény marad. Mert szeret. Úgy tesz, mint édesatyánk, kinek szeme elfátyolosodik, ha látja, hogy az általa kiszabott büntetés alatt szenvedünk. De nem enged. Mert tudja, hogy hozzátartozik a neveléshez, amely a jövőben oly sok kisikam-

lástól és bukástól óvja meg a szeretett gyermekét.

*

Az isteni Megváltó élete úgy alakult, hogy teljesen beárnyékolta a Boldogasszony életét.

A Boldogasszonyban ma mindenki, még a legelvetemültebb ember is, *a Királynőt*, az emberiség géniuszát, a jobb élet hajnalcsillagát látja.

Ma, miután a vihar elmúlt, a sötétség szerteoszlott, könnyű a ragyogást látni, a Királynő szépségének szemléletében elmerülni. Ma mindenütt kegyképeket találunk. Ezeket az évszázadok hálásan hódoló tisztelete pazar kincsekkel keretezte körül. Márványbazilikákba lépünk és a Boldogasszony királynői méltóságának földi és földöntúli ragyogását élvezzük.

De akkor? Krisztus idejében?

Ki látta meg a názáreti Szűzben, Krisztus Anyjában a Királynőt? Ki borult hálás szívvel lábaihoz, ki kereste kegyelemközvetítő, anyai pártfogását?

A porig alázott Krisztus szentséges Anyjának királynői méltósága eltűnt a gyűlöletteljes üldöztetések véres felhőjében, és az emberek, a tömegek, a tanítványokat kivéve, csak az asszonyt, csak az anyát látták Benne.

A betlehemi barlang csillagfényes éjszakájában még nem érvényesül az Istenanya királynői méltósága, még kevésbé akkor, amikor Jézus kedvenc tanítványa, János a sírbatétel után hazakíséri az Elhagyottat.

Csak akkor kezd egy kissé ragyogni, amikor a Hetven összegyűl a cönákulumban, és a Boldogasszony is közöttük van, amikor az ifjú Egyház elindul útjára. De ez is csak szerény kezdet és halvány sejtelme, gyenge pirkadata a bekövetkező dicsőségnek.

Krisztus a jel, mondja Simeon, amely ellentmondásban részesül. Ez kihat az Istenanya életére is. Minden úgy alakul, hogy látszólag ellentmondásba kerül a Boldogasszony királynői méltóságával. Beárnyékolja, elrejtí az emberek elől az Istenanyából kiáradó ragyogó fényességet. Megsemmisíti az emberi elismerést és irgalmatlanul összetöri azt, amit az emberek jobb kifejezés hiányában „pozíció”-nak neveznek. Ez is vértanúság, fájdalom, kereszt, golgotajárás.

Igaz tehát, hogy Simeon jövőndölése az Istenanyára is kiterjed, mert Krisztus ebben a nemes és istenakarta értelemben tényleg „romlására” vált forrón szeretett, szeplőtelen Anyjának.

*

Reánk is hasonló sors vár.

Krisztus számunkra is a fájdalom kiindulópontjává válik.

„Romlásunk” lesz, amennyiben Magával visz a Golgota-útra és a szenvedés tűzében megsemmisíti bennünk a régi világot, a régi bűnt, könnyelműséget, felületességet, és átalakít új emberré, akinek homlokán ott ragyog a kiválasztás dicső jele és az örök dicsőség világos sejtelme.

Ezzel számolnunk kell és ez elől nem szabad meghátrálnunk.

A Boldogasszony hősie példáját követjük.
És nem leszünk gyávák.

Bátran nézünk a jövő szemébe és mindenre felkészülten lépünk a Golgota-útra, abban a tudatban, hogy a legveszélyesebb fordulónál az Istenanyával találkozunk, aki kézen fog, nehogy eltántorodjunk és letérjünk az egyedül üdvözítő útról.

*

Az „Aggastyán Hattyúdala” fellebbentette az Istenanya szemei előtt a fátyolt és mély bepillantást tétetett Vele a jövő misztériumába.

Maga a pillantás kínzó fájdalom volt. Tör, mely általjárta, örök időkre megsebezte lelkét.
Feledhetetlen volt.

Mint mindaz, ami reá következett.

A Boldogasszony, aki egy pillantással tekintett végig az előtte álló Golgota-úton, magával vitte mint sajtó, égető emléket a látottat, hogy az egyes események bekövetkezésekor visszaemlékezzen és a visszapillantásból merítsen erőt az elviselésre.

És örökké hálás volt Simeonnak, a Lélek irányította aggastyánnak az őszinte szóért, a fájdalmas jóvendölésért.

Simeon viszont eltűnt a magányban, hogy felkészüljön a nagy útra és visszatérjen Istenhez, aki megengedte neki, hogy földi szemeivel lássa Egyszülöttjét, az isteni Gyermecket.

Ima a Simeon énekét hallgató Boldogasszonyhoz

Jóságos Anyám, szentséges Istenanya, Mária! Csak kegyes jóságodnak és gyengéd anyai szeretetednek köszönhetem, hogy a keresztutat járva, elkísérhettelek a jeruzsálemi templomba és én is meghallhattam az aggastyán Simeon énekét. Úgyszintén Neked köszönöm azt a kegyelmet is, hogy belepillanthattam szeplőtelen lelked kimondhatatlan mélységébe és ott megláthattam a legkeservesebb fájdalom fehér izzású tűzét. Nagy pillanat volt ez számomra, mert megengedted, hogy én is merítsek ebből a kifogyhatatlan tűzből és lángralobbantsam lelkem kialvófélben lévő kis mécsesét.

Jóságos Anyám! Mennyit köszönhetek Neked!

Amidőn Simeon éneke szavainak nyomása alatt feltárult előttem szeplőtelen lelked, megismerkedtem azzal a tüzes fájdalommal, amely az isteni szeretettel, az Isten-közelséggel és az Istenért folytatott élettel együttjár.

Eddig nem értettem, miért kell szenvedni, ha mélységesen szeretjük Istent és csak Neki szolgálunk? Most már tudom. Mert a szenvedés a szeretet egyedül elfogadható és megcáfolhatatlan bizonyítéka. Mert egyedül a szenvedésben rejlik az a tüzes átalakító erő, amely győzelemre segíti bennünk a jót, megsemmisíti a rosszat és idővel szentet farag belőlünk, hogy az Úrnak valóban dicsőségére váljunk.

Mennyire megnyugtat ez a tudat! És mily korlátlan távlatokat tár fel előttem!

Világosan látom Simeon szavai nyomán, ó szentséges Anyám, életed pazar virágzáshoz hasonlítható kibontakozását. Látom, hogy a fájdalom hogyan veszi majd fokozatosan birtokába lelkedet, hogyan alakítja, csiszolja, mélyíti, hogy fejleményről-fejleményre szebb, ragyogóbb, tökéletesebb legyen, és mindig jobban megörvendeztesse az örök Alkotó szeretteljes Szívét.

Jóságos Anyám, alázatosan kérlek, engedd, hogy életutam sohase térjen le dicsőséges keresztutadról és sohase szakadjak el Tőled.

Add, hogy a fájdalom életemre is rányomja pecsétjét és tökéletesen átalakítson és megszenteljen.

Add meg az Istenért való szenvedés és a lelket átalakító fájdalom méltó elviseléséhez szükséges bátorságot és erőt.

Add, hogy szeressek szenvedni és Hozzád hasonlóvá váljak mind a keresztviselésben, mind a megdicsőülésben. Amen.

Imádkozzál érettünk, fájdalmas Szűzanya.

Hogy méltók lehessünk Krisztus ígéretére.

Könyörögjünk. Isten, kinek szenvedésekor Simeon jóvendölése szerint a dicsőséges Szűzanyának, Máriának édes lelkét a fájdalom töre átvjárta: engedd kegyelmesen, hogy akik fájdalmaikat tisztelettel ünnepeljük, szenvedésed boldogító eredményét elnyerjük: Ki élsz és uralkodol mindörökkön-örökké. Amen.

IDEGEN FÖLD, IDEGEN KENYÉR . . .

„Ime, az Úr angyala megjelenik álmában Józsefnek, mondván: Kelj föl, vedd a gyermeket és anyját, és fuss Egyiptomba, és maradj ott, amíg majd mondom neked; mert Heródes keresni fogja a gyermeket, hogy elveszítse. Ki fölkelvén, vevé a gyermeket és annak anyját éjjel és távozték Egyiptomba. És ott maradt Heródes haláláig, hogy beteljesedjék, amit az Úr a Próféta szavai által mondott: Egyiptomból hívtam az én fiamat.” (Máté 2, 13—15.)

SZEREPLŐK

E fájdalmas jelenet hátterében *Heródes* áll, akit, mint az előzményekből tudjuk, beteges féltékenység gyötör. A nagy uralkodók méltatlan utódja, a dekadens, bomlásnak indult zsidósághoz méltó király visszataszító egyéniség. Titkos szenvedélyei, nyilvános bűnei teljesen aláásták benne az egészséges erkölcsi felfogást és oly lejtőre vitték, amelyen nincs többé megállás. Heródes, az erkölcsi roncs érezte, hogy méltatlan Izrael trónjára és hogy

inog alatta a föld. De szeretete a hatalmat, a fényűzést, a gondtalan életet, és nem tudott megválni tőle. Hatalmát, ingadozó trónját anynyira féltette, hogy mindenütt rémképeket látott. S midőn a betlehem-i csillag vezette bölcsek jöttek, hogy hódoljanak az isteni Kisdednek, teljesen elvesztette józanságát és az ártatlan és számára teljesen ártalmatlan Gyermekek életére tört. Isten jóvátett mindent. Az elfajult király hatalomittas őrjöngését is csak azért tűrte el, hogy beleillessze a Megváltó és szentséges Anyja egész életre kiterjedő Golgota-járásába és annál értékesebbé tegye Jézus és Mária megváltó, kimondhatatlan szenvedését.

Isten hírnöke, az angyal is fontos küldetésben jár. Éjnek idején jelenik meg Józsefnek és az Úr megbízásából értesíti Heródes előkészületeiről. S a nehéz órában nem hagyja tanácstalanul töprengeni. Kimondott parancssal, kész megoldással jön és kereken kijelenti, hogy haladéktalanul cselekedni, menekülni kell, mert a veszély közvetlen. Mint az Úr hírnöke, a végtelen isteni jószág és szeretetteljes Gondviselés eszköze, aki Isten hathatós védelméről tesz tanúbizonyságot.

József, a názáreti ács Isten erős karjának, védőerejének megtestesülése. Nyugvó pont a káoszban, menedék a bizonytalanságban. Higadt nyugodtság, Istenbe vetett korlátlan bizalom jellemzi. Tennivalóját nem hamarkodja el, és minden cselekedete a harmónia jegyében áll. Oltalmába veszi a rábízottakat és elindul

az éj védőleple alatt a távoli Egyiptomba vezető hosszú útra. Nagy lelki erő feszül meg benne, s ez a nyitja határozott, céltudatos fellépésének és vezetőszerpe sikerteljes betöltésének.

A *Boldogasszony* mint anya, szenvedő alany. Az éjtszaka nyugalmából riasztja fel József óvatos keze s ébreszti a szörnyű valóságra. „A Gyermekek veszélyben van”, szűrődik át öntudatába a megrendítő valóság, és tudja, hogy elérkezett a hosszú ideig tartó második állomáshoz. Simeon nyugodt, de baljóslatú szavai jutnak eszébe, és meghajlik Isten megmásíthatatlan akarata előtt. Veszi a Gyermekeket és útnak indul. Minden lépés távolabbra viszi a megszokott körből és közelebb hozza ahhoz a földhöz, amely az idegen kenyér és a bizonytalan jövő rémképeivel ijesztgeti mélységesen szerető anyai szívét. De nem csügged el. S míg József néma megadással fogja a kantárt és vezeti az engedékeny öszvért, addig kebléhez szorítja a szunnyadó Gyermekeket és imádkozik annak ritmikusan lüktető parányi Szíve fölött. Az Úr pedig, Aki a szelíden ragyogó csillagok mögül szeretettel pillant le a kanyargós útra, megerősítő áldását küldi a menekülőkre...

α) A féltékeny király

A *Boldogasszony* elérte keresztútja második állomását, és mint a fennebb idézett evangéliumi részletben olvassuk, isteni Gyermekekkel Egyiptomba menekült.

Tehát száműzetésbe ment.

A száműzetés okozója *Heródes, a féltékeny király*.

Az emberi szív eltévelyedésének, süllyedésének és az emberi romlottság nagymértékű felfokozásának bizonyítéka, hogy a hatalom egy képviselője, egy koronás fő, mint Heródes képes *egy gyermeket* gyűlölni és halálra keresni.

Itt nem az a lényeges, hogy ki az üldözött gyermek, hanem az, hogy az üldözött *gyermek*.

Szemünk előtt csak a Gyermek áll, és nem tudjuk megérteni, nem tudunk abba a gondolatkörbe és beállításba beleilleszkedni, hogy a hatalom embere, kinek uralkodói jogar van kezében és korona a fején, annyira süllyedhet, elfajulhat, hogy egy védtelen gyermeket gyűlöljön és üldözzön halálra.

Megértjük, ha felnőtt felnőttel, erő erővel, hatalom hatalommal, zsenialitás zsenialitással méri össze fegyverét. És esetnek esetén szükséges, hasznos, sőt nemes és szép dolog is lehet.

Viszont emberi alacsonyság jele és bizonyítéka, ha az egyik hatalmasság a másikat üldözi és halálra keresi. De ezt is meg lehet érteni.

Azt azonban már nem, hogy a hatalmas ember, kinek hadsereg áll rendelkezésére, egy gyermeket üldöz halálra. Ezt emberileg megindokolni és megérteni nem lehet.

És mégis érthetővé válik, ha az üldözött Gyermeket Heródes szemével tekintjük.

Félt tehát az isteni Gyermektől és ezáltal

fényes bizonyítékát adta tudatlanságának és a Megváltóról alkotott fogalma tökéletlenségének.

Gondolatai teljesen megfeleltek Izrael földhöztapadt gondolkodásmódjának, és ennek alapján attól tartott, hogy a Gyermekek király, akiben beteljesülnek a próféták szavai.

Trónját féltette és nem gondolt arra, amit a próféták egyébként szintén megjövendöltek, hogy Krisztus eljövendő királysága mennyire fölötte áll a közönséges jogi hatalom és a megszokott állameszme gondolatának. Távolról sem gondolt arra, hogy egy ilyen király, kinek országa tényleg nem e földről való, nem ütközhet össze emberi érdekekkel és nem űzi el trónjáról azt, aki ott helyén van és jogosan tartja kezében a kormányzó pálcát.

Heródesnek, aki hirhedt volt ravaszságáról, tudnia kellett, hogy ha e gyermek csak gyermek, tehát nem király, akkor őt üldözni néven nem nevezhető kegyetlenség és durva, megbocsáthatatlan brutalitás, amely egyedül áll a történelemben. Ha pedig Isten és tényleg bebizonyul, hogy Isten, akkor hiábavaló a küzdelem és eredménytelen az üldözés. Kilátástalan, reménytelen vállalkozás, kilátástalabb és reménytelenebb, mint Don Quijote küzdelme a szélben forgó malomkerék ellen.

Heródesnek, mint minden magas pozíciót betöltő embernek logikusan kellett volna gondolkodnia és cselekednie. Akkor nem kereste volna halálra a Gyermekek-Krisztust, és nem

követte volna el a világtörténelem egyik leg-nevetségesebb baklövését.

Pedig elkövette. És bebizonyult, hogy a Krisztus-gyermekek ellen intézett, túlméretezett és még kegyetlenségében is nevetséges hadjárat fölösleges volt.

Annak kellett lennie, mert ember nem üldözhet sikerrel Istent.

Még akkor sem, ha királyi trónon ül és az üldözött Isten védtelen, oltalomra szoruló Kisdéd alakjában mutatkozik neki!

b) Menekülés éjnek idején

Heródest, mint láttuk, semmi sem tartóztatta vissza, és elkövette a végzetes lépést, kegyetlenül üldözőbe vette a Gyermekeket.

Az Anyának tehát menekülnie kellett, hogy megmentse a Gyermekek komolyan veszélyeztetett életét.

És ez sokat jelent!

Jelenti elsősorban azt, hogy a Boldogasszony elvált a megszokott környezettől, elszakadt hazájától, felcserélte a jól megszervezett, nyugodt, József munkás oltalma alatt álló mindennapi életet a hosszú és veszélyes vándorlás viszontagságaival. Az út hosszadalmas és bizonytalan volt. Minden kanyarulat mögött ott lappangott a bizonytalanság, a veszély. Az utazás kényelmetlen, fáradalmas és szegényes volt. Egyetlen kényelmét a derék és hűséges öszvér kemény háta képezte. Útravalója alig volt. Hiszen sietve távoztak hazulról és még

Murillo: Menekvés Egyiptomba

a legszükségesebbet sem vitték magukkal. Valóban keserves út ez és szenvedésteljes Golgota-járás.

De van ennél több is. A bizonytalanságnak egy másik megnyilvánulása. A megélhető égető problémája, amely nyugtalanító, követelődző kérdőjelként fúródott megkínzott lelkébe. Igaz ugyan, hogy odahaza sem kényeztette őt el az élet és keményen kellett küzdenie a mindennapi kenyérért. Szegények voltak, Ő és szeplőtelen Jegyese, a gyengéd jóságtól ihletett József. De ez mégis más volt. Odahaza voltak. Ismerősök között. Fajtestvérek között, akikkel magától adódott a természetes kapcsolat, és akikkel ugyanazon édes anyanyelv örömeit osztották. De most? Idegen földön egzisztenciát teremteni, megélhetést, mindennapi kenyeret, oltalmazó tetőt, meleg tűzhelyet, szerető vagy legalább jóakaró szíveket találni?! Mikor a környezet egy cseppet sem kedvezett! Tudjuk és a Boldogasszony is tudta, hogy nem szívesen látott, a legjobb esetben csak megtűrt vendég lesz. Izrael fiait gyűlölték Egyiptomban, és senki sem örült, ha ezek közül valaki elvetődött hozzájuk. A jövő tehát nem volt éppen kecsegtető!

Nem tudjuk pontosan, mi történt Egyiptomban. A kinyilatkoztatás mélységes, sokatmondó hallgatásba burkolódik. Ezt meg kell és meg lehet érteni. Nem Isten szokása a fájdalmat, a szenvedést, a vértanúságot kitergetni, közszemlére tenni. Oly értékes, mélységes és finom vonatkozású dolgok ezek, hogy

megérdemlik a megértő, tapintatos, finomlelkű, diszkrét hallgatás oltalmazó palástját. A Gondviselés nem akarta kitenni a Szentcsalád nélkülöző, gondterhelt életét és száműzetését a kíváncsiak kutató, fürkésző és nem mindig jóakarátú pillantásának. Ezért hallgat a Szentírás, és ezért nem bocsátkozik részletekbe. Nekünk, akik megértő szeretettel és tiszteletteljes áhítattal szemlélnők a részleteket, tulajdonképpen nincs szükségünk rájuk. Van bennünk elég kegyelem és vallásos érzés, hogy megértsük a dolgok lényegét és tudjuk, miről van szó. Nekünk több mint elegendő, amit a Szentírás lakonikus rövidséggel jelent. Elég és kielégítő. Mert mi a sorok között is tudunk olvasni és a rövid jelentésből is kihalljuk a szívek diszkrétan elhallgatott vergődő fájdalmát.

Isten nem hagyta el a Boldogasszonyt, kinek gyengéd anyai karjai oltalmazóan fonódtak az isteni Kisdéd, a világ üdvössége zsenge tagjai köré! És megerősítette Őt. Nem kimélte. Mert kellett, hogy a fájdalom minden fokán keresztülfelődjön, fájdalmas anya legyen és mint olyan vegyen részt a Megváltás beteljesülésében. De erőt adott Neki, bensőleg megláttatta Vele az összefüggéseket, a menekülést, az idegen földön való tartózkodás szükségességét, a benne rejlő áldást, és ezáltal megkönnyítette számára a nehéz megpróbáltatás elviselését.

A Boldogasszony érzékeny, a kegyelem iskolájában kifinomult lelke hálával fogadta az

Úr jóságának újabb tanúbizonyságait és hősie lélekkel vállalta a reá mért súlyos szenvedést.

c) Az emberi kegyetlenség szerepe

A Boldogasszony pillantását, mint említet-tem, a kegyelem tette élessé. A természetfeletti világosságban és a neki megadatott tárgyilagos józan bállítás segítségével reálisan látta az összefüggéseket, Egyiptomban éppúgy, mint vergődésteljes élete bármely más pillanatában.

Ennek alapján tudta, hogy *a menekülés és az idegenben tartózkodás, a száműzetés kegyetlen kínját emberi kezek zúditották Reá, hogy az isteni Gyermekeket és a szent nevelő-atyát Vele együtt nyomorba döntsék.* Világo-san látta Heródes gyalázatos szándékait és megértette, hogy az elvetemült gonoszság mily sok fájdalom kiindulópontja.

A Boldogasszony keresztútja második állomásából levonta a következtetéseket. Nekünk is hasonló módon kell cselekednünk.

Nekünk, a mindennapi élet tucatemberei-nek meg kell értenünk, hogy ez a jelenség nemcsak Krisztus Urunk és szentséges Anyja életében játszik szerepet és érvényesül. Minden, még a legközönségesebb és legjelenték-telenebb emberéletben is adódnak hasonló megpróbáltatások, amelyek ugyanarra az okozóra, tehát szenvedélyes emberi gyűlöletre, féltékenységre és irigységre vezethetők vissza.

A reánk zúduló fájdalmak és megpróbálta-

tások kiindulópontját nagyon sok esetben az emberi kezek azon nemtelen gesztusában kell keresnünk, amellyel megnyitják a zsilipeket, hogy reánk szabadítsák a veszedelmes áradatot, amely elnyeléssel és megsemmisítéssel fenyeget!

Nem szabad mindig és mindenért Istent okolnunk. Ezt a Boldogasszony sem tette.

Be kell végre látnunk, hogy *sok bajnak és szenvedésnek a mérhetetlen, mindenre képes emberi önzés az oka*. Számtalanszor tapasztaltuk ezt vagy önnön esetünkben vagy környezetünkben. Éspedig annyira, hogy egy szomorú és megalázó hasonlattal kellett élnünk. Önkéntelenül arra gondoltunk, hogy mi emberek a késhegyig küzdünk egymás ellen, kikaparjuk egymás szemét, és azután még van bennünk merészség arról panaszkodni, hogy miután nem látunk, árokba kerültünk!

Ebből a megállapításból is le kell vonni a gyakorlati következtetést.

Tegyük ezt elsősorban önmagunkra vonatkozólag! És ne cselekedjünk hasonlóképen! Ne kövessük Heródes lehetetlen eljárását, és ne azonosítsuk magunkat azokkal, kiknek korlátlan önzése másoknak okoz mérhetetlen fájdalmat. Győzzük le és fojtsuk el magunkban mindazt, ami kegyetlen önzésre készítet és gondoljunk a Boldogasszony egyiptomi száműzetésére, mielőtt vakon engedelmeskednénk telhetetlen szenvedélyünknek. És akkor lehetetlen, hogy másokat, ártatlanokat áldozzunk fel önzésünk beszámíthatatlan szeszélyeinek.

A Boldogasszony szomorú tapasztalataiból még egy következtetést vonhatunk le. Azt ugyanis, hogy életünkben, annak alakulásában, kibontakozásában az emberi gyarlóság, főként az említett kártékony önzés nagy, irányító, határozott és döntő szerepet játszik.

Ne csodálkozzunk tehát, ha szeretetlen kezek megnyitják a zsilipeket, és hirtelen a szenvedés legkavargóbb áradatában találjuk magunkat. És ne nyugtalankodjunk. Főleg ne csüggedjünk el. Mert ezzel számolni kell. És el kell fogadni, hogy az isteni Jóság eltűri, mert, mint a Boldogasszony esete oly fölényesen bizonyítja, javunkra válik és üdvösségünket szolgálja.

Ne zúgolódjunk és ne okoljunk senkit. Kövessük a Boldogasszony fennkölt példáját és szenvedjünk néma, de mélységesen öntudatos megadással.

A Boldogasszony elfogadta a megpróbáltatást a nélkül, hogy a szempillája megrebbent volna. Egy szót sem szólt, mikor József az éjtszaka derekán felkeltette. Nem kérdezősködött, nem panaszkodott: fogta a Gyermeket és felülmúlhatatlan megadással útnak indult.

Ez az egyetlen megoldás: a szenvedés reánk zúdult éjtszakájában szó nélkül elindulni a keresztúton. Ha kell, a száműzetés felé is.

De mint a Boldogasszony tette, vigyük magunkkal és őrizzük meg szívünkben Krisztust.

És akkor nem járjuk elhagyatottan a keserves utat és nem leszünk egyedül, a boldogságtól távol, az ijesztő számkivetésben...

d) A tökéletes megoldás

Akinek eléggé tág és tárgyilagos a pillantása ahhoz, hogy a szenvedés misztériuma mélységeibe lásson, abban már megérett az egyetlen megoldás, és megtalálta az egyedül kielégítő beállítást. És a szenvedés fennkölt óráiban nem veszti el többé az egyensúlyt: nem lesz gyáva, nem fog bensőleg lázongani, hangosan panaszkodni, és főleg nem fogja kétségbe vonni Isten megfellebbezhetetlen igazságosságát.

*A tökéletes megoldást a Boldogasszony példájában találja. Szótlán némasággal, magától értetődő természetességgel, amint az Istenanya tette, tudomásul veszi, hogy *mindennek úgy kell lennie, ahogy van, mert ez Isten szent és megmászhatatlan akarata.* A legfájdalmasabb eseményeket és fordulatokat is oly természetesnek tartja, mint ahogy a nap minden reggel felkel és bearanyozza a földet.*

Nagy erő rejlik ebben! Ettől függ a kiegyensúlyozott benső nyugalom, a *lelki egyensúly*, vagyis az, amit Krisztus békének nevez. Az út ehhez az irigylésreméltó lelki állapothoz a szenvedés jelentőségének és a benne megnyilvánuló isteni akaratnak tökéletes megértésén keresztül vezet.

A benső, lelki békéből pedig az a hasznunk is lesz, hogy minden szempontból símulékony, hasznos tagjai leszünk annak a társadalmi közösségnek, amelyhez tartozunk. Békés természetű és lelkületű emberek leszünk. Az életün-

ket körülhullámzó emberi gyarlóság, féltékenység, szűkkeblűség és esetleges rosszindulat számunkra többé nem probléma. Az igazságtalanságok, amelyeket Isten akaratából el kell viselnünk, a tűszúrásoktól kezdve egészen a keresztfeszítő vértanúságig már nem veszélyeztetik lelki egyensúlyunkat. Kiforrott nyugalommal és meglepetés nélkül fogadjuk mindezt, mint az élet elkerülhetetlen jelenségét, és a Boldogasszony példája szerint felbecsülhetetlen lelki hasznot húzunk belőle.

Mondjuk ki kereken: egyszerűen és férfias elszántsággal *nem tűrjük, hogy az emberek részéről tapasztalt igazságtalanságok és az általuk reánk zúdított szenvedések kivágjanak minket a lelki béke megtermékenyítő kerékvágásából!*

Ezt meg kell tennünk, mert más megoldás nincs.

Végelemzésben meg kell védenünk lelki életünk sziklaszilárd alapját, Krisztus békéjét, amely egyedül elég erős ahhoz, hogy elbírja a termékeny, ellenállóképes, sikerteljes és fölényes életalakítás összeroppantó súlyát.

Visszavonhatatlan elhatározásunk tehát. a Boldogasszony példáját ebben az értelemben is követni és ily békés lelkülettel járni az élet sokszor tövises keresztútját.

*

A *Boldogasszony erkölcsi magatartása*, amelyet ezen megpróbáltatás hosszadalmas ideje alatt tanúsított, csak megerősíti elhatározásunkat.

E magatartás tökéletes és minden várakozást felülmúl.

Alapja, tengelye és lényege a *higgadság*.

A Boldogasszony, midőn értesült a fenyegető veszélyről, vette a Gyermekeket és nyugodtan, elszántan, kapkodás nélkül, Isten védelmében bízva, Egyiptomba menekült.

Tett ennél többet is és ez szintén a higgadság, a türelmes, belátó, *megértő várnitudás* jegyében állott: ott maradt Egyiptomban, amíg arra szükség volt és amíg nem ütött a boldog szabadulás órája.

A Boldogasszony nem idegeskedett. Nem számolta a napokat, az órákat és a percekét. Nem ostromolta Istent különös kinyilatkoztatásért, *mert nem is akarta tudni, meddig tart a megpróbáltatás*. Nyugodtan várt, és bevárta az időpontot, amely véget vetett száműzetésének.

Egyszerű, magától értetődő gesztusnak látszik ez a viselkedés. Pedig mily lelkiség, mily hatalmas lelki érték áll e teljesítmény mögött! Ezt meg kell látni és ezzel foglalkozni kell, mert ez magyarázza a Boldogasszony száműzetésének jelentőségét és egyszersmind nyitja a Boldogasszony összehasonlíthatatlan lelkiségének.

A csodálatraméltóan higgadt magatartás alapja a Boldogasszonyban megnyilvánuló lelki fölény és annak tudata.

A Boldogasszony csalhatatlan biztonsággal tudta, hogy történiék bármi, nyugodt lehet, mert megállja a helyét, győzni fog és semmi

sem képes megtörni erejét. Tudta, hogy ennek így kell lennie, mert csak ott áll, ahová az isteni akarat állította, és úgy áll, ahogy állnia kell. Tudta, hogy azok, akik odaállnak, ahova Isten küldi őket, különös kegyelemben, megerősítésben részesülnek, és azt is tudta, hogy Őbenne, tekintettel rendkívüli küldetésére, ezen kegyelem teljessége működik. Aggodalomra tehát nem volt oka. Neki csak el kellett fogadnia a reá mért szenvedést, együtt és egyet kellett akarnia az isteni akarral. A többit, a megoldást, a kimenetelt, a szabadulást és annak módját Istenre kellett bíznia.

A Boldogasszony mint mindig, most is tisztán látott és tudta, hogy mindez csak vihar, amely elmúlik. Előjáték. Bevezetés. Amelyre sokkal rettenetesebb, a szenvedés minden emberi erőt felülmúló beteljesülése következik. És az isteni segítségre támaszkodva oly tökéletesen állta meg a helyét, hogy az évszázadok nemzedékei Őhöz pillantanak fel, mint a tökéletes erkölcsi magatartás beteljesült eszményképéhez.

És most, ezzel a teljesítménnyel kapcsolatban ne legyünk kicsinyhitűek és szűkkeblűek. Főleg ne gondoljunk a Boldogasszony erkölcsi teljesítménye és önnön életalakításunk szerény méretei között fennálló roppant távolságra. Ne mondjuk, hogy nem vagyunk képesek hasonló teljesítményekre, mert tévedünk. Annyiban ugyan igazunk van, hogy képtelenek vagyunk ugyanarra a teljesítményre. Azt azonban senki sem kívánja tőlünk. De igenis képesek

vagyunk a nekünk adott kegyelmi segítség méreteire lefokozva *hasonlóképen* cselekedni. A mi esetünkben viszont ez a fontos, mert ettől függ lelkünk kibontakozása és örök üdvössége.

Ezenkívül legyünk tárgyilagosak és ne túlozzunk. Ne beszéljünk mindjárt „viharról”, „orkánról”, ha kisebb kellemetlenségen kell keresztülesnünk, vagy valami nem fejlődik egészen szűklátókörű és amúgy is megbízhatatlan elgondolásunk szerint. Ezeket a csekélységet egy szellemes német színpadi szerző kifejezésével legfeljebb „vizespohárban tomboló vihar” nevezhetjük. Megtörténhetik azonban, ami nem ritkán meg is történik, hogy az említett kellemetlenségeket beteges érzékenységgel, túlfűtött beképzeléssel önmagunk addig fokozzuk, míg valóban elviselhetetlenné válnak. Ebben a sajnálatraméltó esetben csak önmagunkat okolhatjuk.

Ismétlem: legyünk ebben is szerények, és ne engedjük a velünk született színészkedési hajlamnak, mert csak önmagunkat csapjuk be és lelkünknek okozunk komoly kárt. Nincs jogunk önkezűleg fejünkre tenni a vértanúság meg nem érdemelt koronáját csak azért, mert a modern ember a beteges örömtagadás felé hajlik és felette érdekesnek tartja a folyton szenvedő alany szerepét játszani.

Egyébként tudnunk kell, hogy az emberi élet komoly vihar nélkül elképzelhetetlen. *Időnként szükség van tisztító orkánra*, mert az atmoszféra igen gyakran fülledt és tele van

fertőző miazmával. A viharok kipattantják és levezetik a bennük duzzadó kártékony feszültséget és megtisztítják a lelket éltető erkölcsi levegőt.

Ez az oka, hogy Isten megengedi és eltűri azt, ami az Istenanyát Egyiptomba száműzte. Vagyis nem akadályozza meg, hogy felelőtlen elemek és szívtelen kezek reánk zúdítsák a szenvedés viharát és a megpróbáltatás tisztító tüzén kényszerítsenek keresztül.

Ne igen törődjünk tehát azzal, hogy honnan jön a vihar és melyik oldalról fúj a szél, mert ez a mi szempontunkból valóban lényegtelen. És rendszerint nem is érdekes, mert mögötte gyakran nagyon is szürke, mindennapi lelkület és rosszakarát áll. A fő az legyen, hogy a vihar itt van!

Ilyenkor nekünk is tudnunk kell, hogy a természetfeletti erő, a kegyelem működik bennünk és megadja a fölényes ellenálláshoz szükséges erőt. Ezekben a nehéz pillanatokban valóban közel állunk az Istenanyához. Őreá kell gondolnunk, Aki a megpróbáltatásban csak arra tekintett, hogy az Isten akarta helyen álljon és egyet akarjon az Úrral. Akkor majd mi is hasonlóképen cselekszünk és nagyobb lelki megrázkódtatás nélkül küzdjük magunkat keresztül a megpróbáltatáson.

Isten minden bizonnyal megsegít. Nem az emberi kényelem értelmében. Nem vet véget a viharnek és nem szünteti meg a földindulást. A talaj tovább hullámszik a lábunk alatt és az orkán tovább zúg a fejünk körül. Addig, amíg

az Úr ennek szükségét látja. A segítséget anynyiban adja meg, amennyiben megtanít a viharzó hullámokon biztos lábbal járni, az ingadozó talajon sziklaszilárdan állni és a veszély idejében elszántan férfias magatartást tanúsítani.

A Boldogasszony életalakításában joggal megcsodált lelki fölény lényege és magyarázata ebben áll. Azok, akik komolyan veszik az Istenanya kultuszát és őszintén szolgálnak Neki, csakis erre az álláspontra helyezkednek és meggyőző példája szerint cselekednek. Ezen feltétel mellett ők is célt érnek és oly győzedelmes lelki fölényhez jutnak, amely egyedüli biztosítóka a végső, a döntő győzelemnek.

e) Az eszményi várni-fudás

Nem hagyhatom említés nélkül a Boldogasszony erkölcsi magatartásában megnyilvánuló másik nagy értéket, és ez a *tökéletes várni-tudás*.

Már említettem, hogy a Boldogasszony Egyiptomban mily nyugodtan viselkedett és mily példás türelemmel várta be a megpróbáltatás végét.

Ő tudott várni!

Mi nem tudunk!

Ez a különbség! Éspedig elég nagy!

Mi tulajdonképen úgy élünk, mintha a pályaudvar üvegcsarnokában állnánk és az indulófélben levő vonatot keresnénk.

Életünk csupa ideges kapkodás, kapkodó

idegesség és türelmetlen elégedetlenség. Mert még mindig nem követjük a Boldogasszonyt és nem tanultunk meg várni.

Pedig már régen tudhatnánk, hogy nemcsak a pályaudvarokon, az életben is vannak „elkészt” indulások és befutások. Ezeket nem tudjuk bevárni. Ilyenkor a legalkalmatlanabb és életképtelenebb érvekkel dolgozunk, érzélünk, jeleneteket rendezünk és nevetségessé tesszük magunkat!

Mennyivel hasznosabb volna egyszerűen és higgadtan várni! És tanúbizonyságát adni annak, hogy megértettük a Boldogasszony erkölcsi magatartásában rejlő páratlan életbölcse-
séget, a krisztusi béke ezen alapvető elemét!

A gyakorlati életben, a mindennapi teljesítmény aprópénzére beváltva, ez nem is olyan nehéz. Ha Isten nekünk azáltal, hogy megígérte — és mily nyomatékkal ígérte meg! — szavát adta, akkor elégedjünk meg azzal és ne türelmetlenkedjünk! Az emberi becsületszó értékét sem szabad kétségbe vonni, annál kevésbbé engedhetjük meg magunknak, hogy az Úr szavában kételkedjünk. Ezt tesszük a valóságban, valahányszor türelmetlenkedünk és nem tudjuk bevárni a beteljesülést, a megpróbáltatás végét és a szerencsés kimenetelt.

A mindenség élettörténete egyetlen esetről sem tud, amely azt bizonyítaná, hogy Isten nem tartotta meg ígéretét és hűtlen lett adott szavához. Ezzel szemben azonban nem szabad szem elől téveszteni, hogy *Isten az ígéret beváltását nem kötötte előre meghatározott időponthoz.*

Az ígéretet akkor teljesíti és a vihart akkor szünteti meg, amikor jónak látja. Jónak pedig csak akkor látja, amikor javunkra válik. Isten ilyenkor elérte célját: a vihar levezette a kártékony feszültséget és megtisztította a levegőt.

Ezután csakis Isten által, a titkos összefüggések szintézisében megismert időpontot kell bevárni. Esztelenség volna ez ellen fellázadni és a benne rejlő üdvös rendet el nem fogadni!

*

A „Boldogasszony Keresztútja” második jelenetében ez a tanulság rejlik.

Az Istenanyának végig kellett szenvednie a menekülés, a száműzetés minden marcangoló kinját, hogy része legyen a megváltás beteljesülésében, és tökéletes eszményképpé váljék, amely megtanítja a megváltottak tömegét helyes úton járni.

Ez ugyan Golgotajárás és Keresztút, de összehasonlíthatatlan célhoz vezet.

Megtanít Krisztus békéjére, megalapozza a lelki fölényt, és biztosítja a végső győzelmet.

Tartsunk ki ezen az úton és kövessük a megpróbáltatásban oly erősnek bizonyult Istenanyát, bárhová is irányítja ingadozó lépteinket...

Imádság az Egyiptomba menekülő Boldogasszonyhoz

Szentséges Istenanya, jóságos Anyám! Szívem mélységes fájdalomával szemlélem a hosszú utat, amelyet oly nehéz körülmények

között kellett megtenned, hogy megmentsed isteni Fiad veszélyeztetett életét.

Szívem összeszorul és lelkem megrendül, ha arra gondolok, hogy az Isten-Gyermeknek már ily korán ádáz gyűlöletben, irgalmatlan féltékenységben és kegyetlen üldöztetésben van része. Azzal törekszem vigasztalni és megörvendeztetni a halálra keresett Gyermekeket, hogy őszinte szeretettel hozzásimulok és örök, tántoríthatatlan hűséget ígérek Nekik. Hű akarok lenni Hozzá, bármit hozzon is magával az élet, és komolyan megfogadom, hogy semmiféle üldöztetés vagy ellentmondás sem fog elszakítani Tőle.

Téged pedig, jóságos Anyám, elkísérlek hosszú utadra. Veled akarok lenni, hogy épüljek magatartásodon és megtanuljam Tőled a váratlanul reám szakadó szenvedést keresztény lélekhez méltóan viselni és magamat a hirtelen változás alakította új helyzetbe zökkenés nélkül beletalálni.

Meg akarom tanulni Tőled, jóságos Anyám és Vezérem, hogyan kell mindenben felismerni Isten szent akaratát, abba belenyugodni és hozzá mint életem legfőbb törvényéhez alkalmazkodni.

Bátorságot is méritek példádából, jó Anyám. Mikor útnak indultál, nem tudtad, mi vár Reád Egyiptom ellenséges földjén. A nagy pártfogó és védelmező, Názáreti József dolgos kezein és törhetetlen szorgalmán kívül semmire sem támaszkodhattál ezen a földön. A bizonytalanság égető kérdőjele lebegett fejed fölött, de Te

tudtad, hogy öledben hordod az Ég és Föld Urát, Istent, Aki a mezők liliomairól is gondoskodik és Akinek gondviselése csálthatatlan. Rendíthetetlenül bíztál az isteni Gondviselésben és erre a bizalomra építetted Hármatok jövőjét. Bámulattal szemlélem felülmúlhatatlan magatartásodat és csak arra kérlek, erősítsd meg bennem az isteni Gondviselésbe vetett bizalmat és add, hogy én is hasonló higgadt-sággal és nyugalommal készüljek fel az élet kiszámíthatatlan fordulataival együttjáró esélyekre.

Jóságos Anyám, még egyszer kérlek: légy vezérem és irányítsd életemet a jövőben is. Tudod, mily gyenge és állhatatlan gyermeked vagyok és mennyire rászorulok megerősítő közbenjárásodra. Adj tehát nekem is abból a lelki erőből, melyről egyiptomi utadon tettél tanúbizonyságot, és én egész életemen keresztül törekszem hűséges gyermeked lenni. Amen.

Imádkozzál érettünk fájdalmas Szűzanya.
Hogy méltók lehessünk Krisztus ígéretére.

Könyörögjünk. Isten, kinek szenvedésekor Simeon jövendölése szerint a dicsőséges Szűzanyának, Máriának édes lelkét a fájdalom töre átgázta: engedd kegyelmesen, hogy akik fájdalomait tisztelettel ünnepeljük, szenvedésed boldogító eredményét elnyerjük: Ki élsz és uralkodol mindörökkön-örökké. Amen.

ELSZAKADÁS ÉS ÖSSZEFORRÁS

„És szülői évenként Jeruzsálembe mennek vala a húsvét ünnepére. Mikor azután tizenkét esztendőös lett, fölmenvén azok Jeruzsálembe az ünnepi szokás szerint, és bevégezvén az ünnepnapokat, midőn visszatérőben voltak, a gyermek Jézus ott maradt Jeruzsálemben, és nem vevék észre szülői. Vélvén pedig, hogy az utitársaságban van, menének egynapi utat, és keresék őt a rokonok és ismerősök között. És mikor nem találták, visszatérének Jeruzsálembe, keresvén őt. És lőn, három nap mulva megtalálták őt a templomban a tanítók közt ülve, amint hallgatá és kérdezé őket. Álmélkodának pedig mindnyájan, kik őt hallák, az ő okosságán és feleletein. És meglátván őt, elcsodálkoznak. És mondá neki az ő anyja: Gyermekem! miért cselekedtél így velünk? Ime, atyád és én bánkódva kerestünk téged. Ő pedig mondá nekik: Miért, hogy engem kerestetek? Nem tudtátok-e, hogy az én Atyám dolgaiban kell lennem? De ők nem érték a beszédet, melyet nekik mondott. Akkor hazatért velük és Názáretbe méne, és engedelmes vala nekik. Anyja meg szívében tartja vala mindez ígéket.” (Lk. 2, 41—51.)

SZEREPLŐK

A főszerepet a tizenkét esztendőös Krisztus játssza, Aki már serdülő korában kezdi meg küldetése teljesítését. Feltűnő, hogy a Megváltó, Akiről tudjuk, mennyire komolyan veszi a fegyelmezett engedelmességet és mily tökéletesen rendeli alá magát a szülői hatalomnak, ebben az esetben eltér a megszokott úttól és önállóan cselekszik. Elszakad az ájtatos zárándokok tömegétől és a nélkül, hogy szentséges Anyját vagy nevelőatyját értesitené, odaül a farizeusok és írástudók közé. Kérdéseket intéz hozzájuk, feleleteket ad nekik és az Írás legbonyolultabb részeit teszi világossá, megérthetővé számukra. Tudása, jártassága meglepő, csodálatos. Nyájassága megnyerő, elbűvölő. A templom komoly falait egyszerre új, könnyed, üde levegő tölti be, és mintha új világosság derengene a hatalmas oszlopok között. A farizeusok és írástudók érzik az új idő első és merész szárnyacsapását, a nélkül, hogy számot tudnának adni róla és megértenék jelentőségét. Tragédiájuk már itt kezd beteljesülni: van ugyan fülük, de nem hallanak és van szemük, de nem látnak... Mintha ősrégi átok fátyolozná el szemüket és tompítaná hallásukat.

Nagy és fontos szerep jut a Boldogasszonynak is.

Fiatál és beteljesült anyasága egén megint tornyosulnak a viharfelhők. A fájdalom fokozódik és súlyosabbá válik, mint bármikor előbb. A templom küszöbén, midőn az agg

Simeon karjaiba vette a Gyermecket, a jövő, a Keresztút tárult fel lelki szemei előtt. Az éjtszaka sötétjében, midőn József felkeltette és útnak indult vele Egyiptomba, a helyzet már nehezebb és bonyolultabb volt. De könnyebben vigasztalódott, mert Vele volt, ölében pihent élete tengelye és értelme: a Gyermekek.

Most azonban változik a helyzet. Éspedig lényegesen. Nem fenyeget veszély, nem kell félni a közben örökre elnémult Heródes pribékjeitől, és Júdás, az áruló, a nagytanács embe-reivel még távol van. De hiányzik a lényeg, a középpont, a Gyermekek.

Eltűnt, és nem tudja, hol van.

Az egyedüllét, az elárvulás, amely később nagy szerepet van hivatva betölteni életében, először kísérti anyai szívét és teszi próbára lángoló szeretetét.

Aggódó szívét, édesanyai ösztönét minden jobb belátás és kegyelemteljes tudás ellenére rémképek szaggatják. Ez érthető, mert a menekülés éjtszakájának riadalma és a közeli halálos veszély komor emlékei még most sem halványultak el lelkében.

Útnak indul és keresi a Gyermecket. Érdeklődik, kérdezősködik és minden utat bejár, minden lépést megtesz, hogy megtalálja az Elveszettet.

Édes lelkére e közben az egyedüllét komor éjtszakája borul. És a fájdalom tengerének hullámai ismét összecsapnak fölötte.

Mennyire más volt eddig minden! Míg Ő a Gyermekek közelében volt. Kézen foghatta,

ápolhatta, dédelgethette, szemébe nézhetett és gyengéd szeretettel homlokon csókolhatta. Most pedig ingadozva járja be a szent város utcáit és félve tekint a sötét kapualjakba, és sehol sem találja. Fájdalma mérhetetlen kegyetlenséggel marcangolja szívét és megérteti Vele, mit jelent Krisztus kegyelemteljes közellétét, a Vele való erős közösséget nélkülözni.

Ez a megpróbáltatás is elmúlt, és az Istenanya végre megtalálta Gyermekeit.

De a viszontlátás másként alakult, mint az Istenanya az egyedüllét és a keresés keserves óráiban gondolta.

A Gyermekeket a templom egyik oszlopos és bolthajtásos mellécsarnokában találta az írástudók társaságában. Hallotta kérdéseit és feleleteit. Láta a farizeusok arcán visszatükröződő csodálatot. És jómagá is meglepődött. Mert a valósággal állott szemben. Tudta, hogy ki a Gyermekek, és helyes fogalma volt Róla. De mégis csak a Gyermekeket látta benne, mint minden édesanya szülöttjében élete végéig elsősorban a gyermeket látja. És eddig még nem volt alkalma az istenség megnyilvánulását ily világosan szemlélni. Most már látta, hogy mit jelent a Gyermekek-Isten, és mily nagy a távol-ság — az anyaság ellenére is — Gyermeke és Ő között.

A Gyermekek észrevette őt, aki szerényen az egyik oszlop árnyékába menekült és hozzá jött. A Boldogasszony repeső örömében sem tudott rögtön elszakadni az elviselt fájdalom súlyos

nyomásától, és gyengéd szemrehányással illette a Visszatérőt.

A felelet csak még jobban kiélezte előbbi benyomását. És megértette Vele, hogy a Gyermekek bár az övé és mégsem az, mert neki elsősorban Atyja, az örök Atya dolgaiban kell lennie. És ezek annyira eltérnek minden emberi vonatkozástól és földi érdektől, hogy még az Istenanya sem formálhat magának kizárólagos jogot forrón szeretett gyermekére.

József, a gondos nevelőatya és szeretetteljes védelmező most is szerényen a homályban marad. Nem helyezkedik előtérbe és csak mint kísérő személy szerepel. Ebből azonban korántsem következik, hogy nem vesz részt az eseményekben és nem osztja teljes szívvel az Istenanya aggodalmát és mélységes fájdalmát. Ellenkezőleg. Tökéletesen átéli a keresés minden viszontagságát és őszinte szeretettel támogatja a védelmére bízott Boldogasszonyt.

Előtérbe nem kerül és kimagasló ponttá nem válik, mert ez nem felel meg küldetésének és jellemképének. *József hivatása a magányban, a homályban, az elvonultságban szenvedni*, ott, a nagyvilág lármájától távol teljesíteni kötelességét és élni istenakarta életét.

A Szent ezáltal nem veszít jelentőségéből. Sőt, csakis ebben a keretben érvényesül és válik a családi élet meghitt légkörének felülmúlhatatlan eszményképévé.

A *farizeusoknak és írástudóknak* az említett csodálkozáson és bámulaton kívül nem sok szerep jut. A rendkívüli esemény után

széjjeloszlanak, gondtalanul hazamennek és rövidesen elfeledik a történeteket. Megszokott életük a megszokott mederben folyik tovább, és mindenegy nap közelebb hozza őket a Golgotán elkövetett égbekiáltó igazságtalansághoz és a reá következő megérdemelt végromláshoz.

α) Istent könnyen elveszítjük

A Boldogasszony keresztútjának harmadik állomása mélységes kihatással van a lélekre. Üdvös igazságokra tanít meg, kárhozatos veszélyekre figyelmeztet, óvatosságra int és az egy örök célpont keresését ajánlja.

Figyelmeztet, hogy Istent nagyon könnyen el lehet veszíteni.

Bebizonyítja, hogy Isten nélkül nem tudunk élni.

Felszólít, hogy mindenben és mindenkor Istent keressük.

*

Az Istenanyának keresztül kellett esnie azon a megpróbáltatáson is, hogy elveszítse isteni Fiát.

Nem önnön hibájából, felületességből, közömbösségből veszítette el. Magasabb érdekből kellett ennek megtörténnie. Azért, hogy lehulljon szemünkről a fátyol és belássuk, mily könnyen veszíthetjük el Istent és szakadhatunk el Tőle.

Ezzel kapcsolatban felmerül a kérdés, hogy

mit jelent Istent elvesztetni. Erre is a Boldogasszony tapasztalatából merítjük a feleletet.

A Boldogasszony, miután elvesztette az isteni Gyermecket, teljesen kikapcsolódott életéből. Mérhetetlen csapás ez, mert a Szent Szűz tökéletes lelki közösségben élt isteni Fiával, és életébe, érzelmvilágába, gondolkörébe annyira beleforrott, hogy nem tudott kiszakadni belőle.

Az isteni Akarat egyidőre kettévágta az eszményien tökéletes összekötő kapcsot és az Istenanyát, aki egy pillanatra sem tudta nélkülözni isteni Fiát, mérhetetlen szomorúságba ejtette.

Ne gondoljuk, hogy ez az elválasztás nem megy szenvedés számba, mert csak átmeneti helyzetet jelent és rövid ideig tart. A tökéletes összeforráson alapuló szeretet ugyanis annyira igényteljes és érzékeny, hogy a legrövidebb elszakadás is közletről érinti és komoly szenvedést okoz. Ennek így kell lennie, mert a szeretet az összeforrott együttélésben találja beteljesülését és kielégülését. Az elszakadás éppen a kielégüléstől fosztja meg és ezért jelent még a legenyhébb körülmények között is égető fájdalmat. Az elszakadás rövid tartama tehát mit sem változtat az általa okozott szenvedés égető hatásán.

Az itt szemlélt elszakadás egyébként csak bevezetés, előjáték. Az elválás nyomában fakadó nélkülözés, hiány, ür fájdalmas érzete később még nagy szerepet van hivatva betölteni az Istenanya életében. Ez az aránylag

rövid idő csak próba, amely a nagy elszakadásra, a Kálváriára következő rémes egyedül-létre készít elő.

*

Istent mi is elveszíthetjük.

A tapasztalat bizonyítja, hogy ez gyakran elő is fordul. Gyakrabban, mint gondolnánk. Mert nem vagyunk elővigyázatosak és nincsenek tiszta fogalmaink arról, hogy mit jelent Istent elveszíteni.

Annak, hogy Istent elveszítjük, különböző okai lehetnek. Ezek egyike az emberi, a csakis emberi gondolat.

Az emberi gondolat, sajnos, nagyon gyakran kerül a csábító álszabadság veszedelmes hálójába, és abból nem könnyű szabadulni.

Mi, modern emberek ugyanis túlságosan könnyen beleszeretünk saját gondolatainkba. Szépnek, gazdagnak, szellemesnek, és ami a legnagyobb örület, megbízhatónak találjuk önnön szűkméretű elgondolásainkat. Ebben az esetben, sajnos, konzekvenseknek bizonyulunk, kitartunk elgondolásunk mellett és csakis az emberi gondolatot követjük.

Észre sem vesszük, hogy az emberi gondolat önnön tekervényes útjait járja, eltér Isten elgondolásától, jobban mondva az örök igazságtól és nincs összhangban az Igével, minden megismerés és igazság egyetlen forrásával.

Megbízhatatlan elemek lábnyomaiba lépünk, azon a kitaposott úton járunk, amelyről Krisztus is beszél és amelyen a félremagyará-

De Ribera: Jézus és az írástudók

zott gondolatszabadság elvakult tömegével találkozunk.

Közben szem elől tévesztjük Isten nyomait, letérünk az igazság magasba szökelő örvényéről és egyszerre rá ébredünk, hogy önnön gondolataink zűrzavaros tekervényeiben *elvesztettük Istent!*

Úgy jártunk, mint félszázad előtt a missziósterületek általunk megvetett vad népei: az értékes drágagyöngyöt rikítóan festett rongyokra és tükör töredékekre cseréltük be!

Visszacserélni viszont nem lehet. Vagyis nagyon nehéz visszatalálni a helyes útra, oda-
találni az örök igazság Istenéhez és jóvátenni az elkövetett hibákat.

*

Istentől nemcsak a gondolat szakít el!

Az érzelem is!

Az érzelemvilág ugyanis még veszélyesebb és beszámíthatatlanabb, mint a saját útjait járó gondolat, és sokszor oly irányba fejlődhet, ahol mindent megtalálhatunk, csak Istent nem.

Tudnunk kell, és a tapasztalat bizonyítéka is e mellett szól, hogy az érzelemvilág végtelenül bonyolult és áttekinthetetlen. Sok minden lappang benne, amiről halvány sejtelmünk sincs, és nem ritkán a legkínosabb meglepetésekben részesít.

Végtelen gyűlékony. Elég egy parányi kis szikra — ami egy ellenőrizetlen gondolatból, elképzelésből, pillantásból, meglátásból, eseményből pattant ki — ahhoz, hogy mindent

lángbaborítson és az érzelemvilágot kárhozas-
tos izzásba hozza!

Beszámíthatatlan és szeszélyes. Nincs benne logika. De annál több a fantázia, a beképzelés. Nincs törvénye és nem követi a jóízlés szabályait.

Rejtett, be nem vallott, elfátyolozott szándékai vannak! Céljai annyira a romlott ösztönben gyökereznek, hogy önmagával szemben sem őszinte. Álszenteskedik, köpönyeget forgat, a jó látszatába öltözik, csakhogy keresztülvigye akaratát és elérje célját.

Nem szabad az érzelemvilág vad hullámozását ész nélkül követni. Ez nem emberhez méltó cselekedet. És nem szabad az érzelemvilágot a valóságtól eltérő megvilágításban látni. Át kell látnunk a szitán és analizálnunk kell a hamis megindokolásokat. Tépjük szét az érzelemvilág hazugságaiból szőtt fátyolt és ne féljünk megismerni a csupasz valóságot.

Jobb ez, mint elveszíteni Istent!

Mert biztosan elveszítjük, ha az ellenőrizetlen és fegyelmezetlen, ravasz és hazug érzelemvilág csalafintaságát követjük. Az elővigyázatlanság ezen a téren már sok tragédiát, nyomorúságot, széjjelszaggatottságot, önhasadást okozott és mindíg Isten elvesztéséhez vezetett.

Tanuljunk tehát mások tapasztalatából és *ne oldódjunk fel viharosan hullámozó érzelemvilágunkban, hanem merüljünk el Istenben.*

*

Istent akkor is elveszítjük, ha gyávák vagyunk.

A gyávaságról sok mindent lehetne mondani, mert különböző megnyilvánulásaiban nagyon is változatos. De nem érdemes vele részletesen foglalkozni, mert egyike a legértéktelenebb, legmegvetendőbb és legvisszatasztóbb emberi tulajdonságoknak.

Van azonban a gyávaságnak egy különös formája, amellyel a mondottakkal kapcsolatban feltétlenül kell foglalkozni, mert szintén úgy irányítja lépteinket, hogy elveszítjük Istent.

A gyávaság ezen fajtája *az emberfélelem.*

A gyávaság teljes általánosságban véve sem rokonszenves tulajdonság. Az emberfélelem azonban a legkártékonyabb és legvisszatasztóbb megnyilvánulása.

A főhibát azáltal követi el, hogy *felcseréli az értékeket. Embertől fél, a helyett, hogy Istent félnél!*

Magyaráznom sem kell, hogy ez a legügyefogyottabb beállítás. Végelemzésben mitől félünk? Mit tehetnek az emberek? Megjegyzéseket? Izléstelen és sokszor még csak nem is szellemes tréfákat? Nevetségessé tesznek? Mit számít mindez, ha komolyan mérlegeljük a dolgokat?!

És mennyire esztelen az eljárása azoknak, akik félnek az emberek gúnyjától! Mikor az még a hajunk szálát sem görbíti meg, mert a végletekig tehetetlen! Ugyanakkor nem félik

Istent, aki bármely pillanatban megsemmisítheti a gyávát!

Érthető és az emberfélelem természete hozza magával, hogy ezek a gyávák elveszítik Istent. Mert az Úr nem tarthat fenn közösséget olyanokkal, akik nagyobb hatalmat tulajdonítanak az ízléstelenül élcelődő embereknek, mint a teremő Istennek!

*

Okulnunk kell a Boldogasszony tapasztalatából.

Ő, az ártatlan, a szeplőtelen, aki tökéletes odaadással szerette isteni Fiát, elveszítette, a nélkül, hogy rászolgált vagy észrevette volna.

Ez tanulságunkra szolgál és csak azt bizonyítja, hogy mi, akik, sajnos, nem mondhatjuk, hogy ártatlanok vagyunk, még könnyebben veszíthetjük el Istent.

Egy eltévedt gondolat, egy ellenőrizetlen érzelmi megmozdulás, egy gyáva gesztusa az emberfélelemnek, és a baj máris megtörtént!

Legyünk résen!

És ne tegyük ki magunkat annak a veszélynek, hogy hosszadalmas és fáradságos utat kelljen megtennünk, míg ismét visszatalálunk könnyelműen elveszített Istenünkhöz...

b) Isten nélkül nem tudunk élni

Igaz ez?

Vagy csak beképzeltjük magunknak?

Nem! Mert a tapasztalat bizonyítja, hogy Isten nélkül nem lehet élni. A Szentszűz, midőn

elveszítette isteni Fiát, a fájdalom, a nélkülözés, a kitöltetlen és elviselhetetlen üresség vértanúságát szenvedte el. Így vagyunk mi is. Még ha komolyan akarnánk, akkor sem tudnánk ellenni Isten nélkül.

Sokan arra hivatkoznak, hogy nem pusztultak bele, nem szűntek meg élni, mikor elveszítették Istent. Ez azonban nem fedí egészen a valóságot.

Igaz ugyan, hogy tovább élünk és nem megyünk tönkre, ha megszakítjuk az Istennel való kapcsolatunkat. De ez csak fizikai értelemben igaz, és még abban sem egészen. Mert nem egy esetet tudok, mikor az Istentől való elszakadás a kicsapongás következtében fizikai összeroppanáshoz vezetett.

A levonandó következtetés tehát az, hogy rendkívüli nehézségekbe ütközik Isten nélkül élni. Sőt, egyenesen lehetetlen, mert mint látni fogjuk, Istent az élet egyetlen terén sem tudjuk nélkülözni.

*

Az élethez, az igazi, mély és gazdag élet-hez elsősorban megismerés, az igazság, a valóság kimerítő ismerete szükséges. E nélkül nem lehet elhelyezkedni az életben és megküzdeni a nehézségekkel.

A tapasztalat azonban azt bizonyítja, hogy az emberi értelem „természetadta” világossága nem képes ezzel a gigantikus feladattal megbirkózni, mert túlságosan gyenge ahhoz, hogy a lét mélységes értelmébe behatoljon és a bonyolult kérdések szerencsés megoldásán

keresztül az élet kiindulópontjáig, az élet forrásáig eljusson.

Az emberi értelem világossága csak alig világító mécses. Tüzeiben több a kormos füst, mint a világító fényesség. És annyira parányi, hogy a leggyengébb légáramlat is kioltja. Aki csak ezzel a szerény mécsessel a kezében indul el, hogy bejárja a lét útvesztőit, csakhamar a legsötétebb éjszakában találja magát. A hipotézisek, sejtések, valószínűségek, feltevések és elgondolások sötétjében tapogatódzik, és még azt sem tudja, előre vagy hátra viszi-e útja!

A „nagy” vagy inkább híres kutatók, gondolkozók, bölcselek sivár terméketlensége is e mellett bizonyít. Istenen kívül és Isten nélkül keresték a lét magyarázatát. Az útvesztő első fordulójánál támadt légroham kioltotta kezükben a mécseset és az ijesztő sötétben oly tragédiák játszódtak le, amelyek minden nemes érzelmű embert könnyre fakasztanak! Mennyit dolgoztak, szenvedtek, küzdöttek ezek a sokszor nemes érzelmű és egyébként is értékes emberek! De hiába. Minden erőlködésük kudarcot vallott, mert munkájukból, erőlködésükből hiányzott a lényeg: Isten. Meghasonlottak önmagukkal, szembekerültek a valósággal, lelkileg és testileg tönkre mentek, sok esetben végleg elvesztek, mert az emberi értelem gyér világosságára, önnön gyenge erejükre támaszkodtak!

Nincs tehát más megoldás, és be kell látnunk, hogy Isten nélkül nem boldogulunk. Szükségünk van az általa kimondott Igére,

Krisztusra, aki megtanít az örök igazságra és bevezet az élet misztériumába.

Nem tanácsos tehát elveszteni Istent és nem válik hasznunkra, ha kikapcsolódunk az Ige ragyogó fényköréből. E körön kívül vaksötétség fogad minket és azoknak a kétségbeesett fogcsikorgatása, akik nem tanultak a történelmi tapasztalat példájából és eljátszották a ragyogó isteni világosságot.

*

Ahhoz, hogy az életben elhelyezkedjünk, megoldjuk a legsürgősebb, legégetőbb problémákat, teljesítsük kötelességünket és elvégezzük a reánk bízott feladatot, *szükségünk van a teljesen megbízható és minden szempontból kielégítő erkölcsi törvényre.*

Egyedül ez képes megadni a mellőzhetetlen irányítást és megóvni a kárhozatos ballépésektől.

Az erkölcsi törvény alapelemei ugyan bele vannak vésve lelkiismeretünkbe, öntudatunkba, és veleszülettek természetünkkel. Számon kell azonban tartanunk, hogy az ősbűn összezavarta bennünk a fogalmat, elhomályosította a meglátást és a belátást, felszabadította a szenvedélyeket és elgyengítette az akarat-erőt. Ennek következtében nem bízhatunk önnön erkölcsi öntudatunkban és nem hivatkozhatunk a velünk született, természetünkbe írt erkölcsi törvényre. Ebben az irányban sem vagyunk csálhatatlanok, és alapos kiegészítésre, mélységes felvilágosításra, erélyes vezetésre szorulunk.

A mindennapi tapasztalat is bizonyítja, hogy ez így van, és azok elrettentő tragédiájára utal, akik nem hajoltak meg a tényállás előtt, és a legfensőbb, megfellebbezhetetlen erkölcsi törvényt önmagukban vélték találni. Ezek a szerencsétlenek, sajnos, önnön sírásójuknak bizonyultak. Tragédiájuk lényegében abban nyilvánul meg, hogy felcserélték, vagyis elvakultságukban összetévesztették a fogalmakat. Amit önmagukban találtak és erkölcsi megbízható törvénynek vettek, forró szenvedély, vak indulat, kielégíthetetlen ösztön volt. Ezt követték, és rajtuk is beteljesült az Írás szava, hogy ha vak vezet világtalant, mindketten árokba jutnak. Oda is jutottak, és az gyakran oly mély volt, hogy menthetetlenül elnyelte őket. Megrendítő, valóban tragikus esetekről van tudomásunk. Nem egy, egyébként jobb sorsot érdemlő egyéniség követte el ezt a hibát és szenvedélyességében, amelyről azt állította, hogy az ő egyéni „erkölcsi törvénye”, annyira ment, hogy elpazarolta életerejét, aláasta egészségét, meghasonlott önmagával és mint testi-lelki roncs pusztult bele tévedésébe! (Gondoljunk a híres, később, de túl későn megtért francia költő, *Verleine* példájára!)

Kár az ilyen elfecsérelt, idő előtt sírba hulló emberéletért. Ez nem hősi halál, amelyből áldás fakad, ez nem eszményi, enyészetlen és magával ragadó példa. Ez szomorú összeroppanás, értelmetlen önmegsemmisítés és égbekiáltó vétek a lélek üdvössége, a nemzet, a faj egészséges életerejé ellen.

A mondottakon mit sem változtat, hogy ennek a tragikus, jóvátehetetlen végnek nem kell mindig bekövetkeznie. Ez a megállapítás valóban nem esik latba, mert a végeredmény még ebben a jobbik esetben is tragikus, mégpedig sok értelemben és különböző vonatkozásban.

Itt van elsősorban az elfecsérelt erő és az elvesztett, pótolhatatlan idő. Megengedem, hogy a fent említett tévedés áldozatai egyes esetekben elkerülhetik a tragikus végkicsendülést. De sohasem pótolhatják a hosszadalmas tévelygés alatt elfecsérelt életerőt, amit egész más irányban lehetett és kellett volna felhasználni! Mert végelemzésben az életerő nem játékszer, hanem oly érték, amellyel építeni kell. S felelősek vagyunk, hogy mit építünk!

Ugyanígy vagyunk az idővel. Évek, esetleg évtizedek múltak el s kerültek a jóvátehetetlen tévedés süllyesztőjébe. Ezek visszavonhatatlanul elvesztek. S a kárhozatos tévedés áldozatai kénytelenek, miután észbekaptak és szakítottak a multtal, érett vagy annál is későbbi korban, ősz fejjel alapját vetni az új, a jobb életnek. Nem tagadom, lehet, hogy a végcél szemszögéből még nem késő, mert egy pillanat is elegendő, hogy komolyan visszataláljunk a helyes útra. De jogosan kérdezhetem, nem késő, túlságosan késő az életalakítás, a jellem kibontakozása, az élet elmélyítése és tökéletesítése szempontjából? És nem kár az elvesztett időért, az elmulasztott alkalmakért, a fel nem használt lehetőségekért?

És legyünk őszinték! Nem kár az elvesztett boldogságért? Ne gondoljuk, hogy azok, akik önmagukban keresik az irányító erkölcsi törvényt, a „szenvedély nagy hősei”, valóban boldogok, megelégedettek! Manapság már csak naív és tapasztalatlan emberek hisznek ebben. A többiek, az érettek nagyon jól tudják, hogy ezen szerencsétlenek kifelé megnyilvánuló magatartása, az úgynevezett és sokat megirígyelt ragyogó boldogság csak külső máz, többé-kevésbé ügyesen játszott komédia. A káprázatos mosolygó, az arcra csak rákényszerített álarc mögött nagy lelki nyugtalanság és kietlen nyomorúság rejlik. Ezeknek az élete üres, tartalmatlan. Lelkükbe mélyen belefűrődött a csalódás tüskéje. Az általuk szabadon választott úton ugyanis nem találták meg a remélt kielégülést és most nincs meg bennük a bátorság, hogy ezt őszintén bevallják. Mindent a súlyos tévedés telíthetetlen torkába dobtak és semmiféle kárpótlást sem kaptak. És most üres a kezük és még üresebb a szívük mindaddig, amíg egy rendkívüli megrázkódáson nem esnek keresztül és a kegyelem nem fakasztja fel bennük a beismeréshez, a bevaláshoz és az új elinduláshoz szükséges bátorságot.

Nem, Istent ezen a téren sem nélkülözhetjük.

Szükségünk van Reá, törvényére, világosságára, irányító és támogató kezére. Különböztethetetlenül elveszünk az élet veszedelmes útvesztőiben.

Isten nélkül valóban nem lehet élni.

És csak sajnálkozni tudunk azokon, akik ezt minden józan belátás ellenére mégis megkísérlik!

c) Keressük mindenkor és mindenben Istent

Istent végtelenül könnyen elveszíthetjük.

Különösen a mai kaotikus, széjjelszagott és nyugtalan időkben.

A korszellem kimondhatatlan túltengései felkavarták a lelkeket, felkorbácsolták a szenvedélyeket, összezavarták a fogalmakat. Az igazság, a valóság fényessége ma is, mint mindig, csorbíthatatlanul ragyog. De az emberi büszkeség és felfuvalkodottság a tévtanok, a meg nem alapozott vélemények és fantáziaszülte feltevések sötét és sűrű fátyolát szőtte, hogy ne kelljen látnia és meggyőződnie. Tisztán látni ma még azoknak sem könnyű, akik *akarnak látni és csak az igazságot akarják látni!* Mert nem oly egyszerű dolog átlátni a fátyolon és megszabadulni a korszellem tévtanai nyomában fakadó előítéletektől. Kell, hogy a kegyelem élesítse a szemet, tegye acélossá az akaratot. Ezt csak komoly imaélet, nemes, természetfeletti törekvés útján lehet elérni. Erre azonban nem mindenki határozza el magát, és csak kevesen maradnak meg állhatatosan az igazsághoz vezető úton.

A bomlásnak indult gondolat megfertőzte az erkölcsi felfogást is. Túlfűtötte az atmoszférát és megmérgezte a levegőt. Erkölcsi és

társadalmi kútmérgezés ez, a legközveszélyesebb bűnök egyike. Nem egyszerű feladat őrizkedni a mérgezéstől, óvakodni a miazmáktól és érintetlenül, tisztán tartani az erkölcsi énünket körüllegő levegőt. Sziszifuszi munka. Sok önmegtagadással, acélos fegyelemmel, összpontosított akaraterővel, komoly kegyelmi étellel jár, amire csak kevesek képesek és ezek is folyton a visszaesés nagy veszélyében forognak.

A meglazult erkölcsi felfogás hamis fogalmakat alkot magának a szabadságról. Az *eszményi, tökéletes önuralmon alapuló szabadságot szabadoossággal téveszti össze*. Ez az irányzat örült rohanású áradattá fejlődött, melynek hullámai irgalmatlanul elsöpörnek mindent, ami a tekintély, a törvény, az évszázados egészséges hagyomány alapjára van felépítve. Ma már nem a trónok dőlnek romba, vagy koronás fők hullanak porba. Sokkal több történik: a tekintély, a törvény, a rend és a közérdek tiszteletének alapjai inognak a heves ellentmondások roppant nyomása alatt! Isten a megszemélyesült örök tekintély, szentséges akarata az örök, megbolygathatatlan törvény, kormányzata a tökéletes, eszményi rend. Az általános földindulásban, a veszedelmes forgatagban nem mindenki találja meg ezt az áldásdús, biztos tengelyt, hogy belekapaszkodjon, és nem egy embert sodort már el az áradat erről a megbízható szirtről.

Másszóval: Istent nagyon könnyen elveszíthetjük.

És mit mondjunk a benső énünkben lappangó ősrégi, az ősbűn-fakasztotta ellentmondásról, forrongásról, a szenvedélyek haláltáncáról, a fertőzött levegő terjesztette kábulatról, a kísértés káprázatáról és a vétek mámoráról? Nehezíti a helyzetet, hogy mindez nem kívülről jön, tehát nem külső támadás, amely ellen megszokott fegyverekkel lehet védekezni. Nem. Sokkal veszedelmesebb, mert bennünk lappang, gyakran öntudatunk alatt szövi cselszövényeit és akkor csap reánk, mikor a legkevésbé vagyunk a támadásra felkészülve! Mennyi kegyelem, isteni erő, segítség és elszánt akarat kell ahhoz, hogy megálljuk helyünket és győzelmesen kerüljünk ki a küzdelemből!

Ismétlem: Istent könnyen elveszíthetjük!

*

Mit kell tennünk, ha a szerencsétlenség bekövetkezett és tényleg elveszítettük Istent?

Az egyetlen megoldást az Istenanya, a Boldogasszony példájában találjuk, Aki kereste az elveszett Isten-gyermekeket, míg meg nem találta.

Ha beleéljük magunkat az Istenanya helyzetébe, könnyen megértjük, hogy ez a keresés a valóságban mit jelent. A fájdalom tomboló viharát, a keresés bizonytalanságát és a minden akadályt bátran leküzdő kitartást.

Ez a mi számunkra is mérvadó.

Nekünk is erre az útra kell lépünk és őszinte vágyakozással, az elszakadás felett érzett fájdalommal, tántoríthatatlan kitartással

Istent, önnön könnyelműségünkől elveszített Istenünket kell keresnünk.

*

Arra pedig ne várjunk, hogy Isten keressen minket. És a szenvedések, a megpróbáltatások útján egészen az összeroppanásig vezessen, hogy azután kénytelenek legyünk belátni, mennyire nem tudunk megenni nélküle.

Ellenkezőleg! Előzzük meg és közeledjünk megtört szívvel, gyermekded bizalommal Hozzá.

Hogy honnan vesszük a szükséges erőt, a mellőzhetetlen jobb belátást és a visszatérésben nagy szerepet játszó józan és tárgyilagos alázatosságot? Arról az Istenanya gondoskodik sugallatai, irányítása és kegyelemközvetítése által. Aki elveszítette Istent, a Boldogasszonyhoz forduljon segítségért. Ő, a jóságos Anya kézen fogja az elveszett gyermeket és odavezeti isteni Fiához, az eltévelyedettek és bűnösök irgalmas Megváltójához.

*

A Boldogasszony Keresztútja harmadik állomásából főleg azt a tanulságot vonjuk le, hogy minden erőnkől törekszünk elkerülni a szomorú Isten-vesztés katasztrófáját.

Az élet még akkor sem könnyű, ha Istennel való kapcsolatunk szoros, és a kegyelem gyermekeinek nevezhetjük magunkat. Mert, mint az Irás mondja, az élet folytonos küzdelem. Ellenállás és támadás. Kísértés és elfordulás a bűntől. Van tehát nehézségünk elég. Ne

komplikáljuk és tegyük még bonyolultabbá a dolgokat. Tartsunk ki hűen Isten mellett és ne okozzunk magunknak Isten elvesztése által felesleges és elkerülhető szenvedést.

És akkor nem kell majd útra kelni, hogy az élet zsibongó lármájában, köztereken és elhagyott helyeken, egyszóval mindenütt szívünk hangos és fájdalmas kiáltásával keressük könnyelműen elveszített Istenünket! . . .

Imádság az isteni Gyermeket kereső Boldogasszonyhoz

Jóságos Anyám, szentséges Istenanya, Mária! Keresztutad újabb kanyarulathoz ért: aggódó szívvel és szorongó lélekkel keresed az eltűnt isteni Gyermeket!

Mily ragyogó boldogsággal és jogosult anyai büszkeséggel indultál útnak, hogy eleget tégy a törvénynek és az ünnepeket a szent városban töltsed! Mily örömmel vitted magaddal a tizenkét éves Gyermeket és mily szeretettel tekintettél útközben a serdülő ifjúra!

Már a hazatérésre gondoltál, mikor észrevetted és meggyőződted róla, hogy eltűnt. Vilámcsapásként érintette szerető szívedet e fájdalmas felfedezés, és Te rögtön útnak indultál, hogy keresésére siess és feltaláljad a szent városban.

Sokat kellett járnod, keresned, kérdezősködnöd, aggódnod, míg végre betévedtél a templomba és megtaláltad Őt az írástudók társaságában.

Ez alatt az idő alatt először árvult el lelked,

és elsőízben érezted, tapasztaltad, mit jelent szentséges jelenlétét nélkülözni és nélküle járni az élet útjait.

Annál nagyobb volt örömed, megelégedésed, boldogságod, midőn feltaláltad Őt és ismét útnak indulhattatok a názáreti ház boldog otthona felé!

Mennyire megérttem lelki állapotodat és a vele kapcsolatos mélységes fájdalmat.

Nem könnyű dolog Istent elveszíteni, abba a helyzetbe kerülni, hogy keresésére kelljen indulni. Velem már nem egyszer előfordult, hogy hanyagságom által ebbe a szomorú helyzetbe kerültem és kénytelen voltam mindent újból kezdeni, elvesztett Istenemet keresni és sokat szenvedni, míg végre sikerült megtalálnom és visszatérni Hozzá.

Jóságos Anyám! Óvj meg attól a veszedelemtől, hogy ez ismét előforduljon, és segíts úgy élnem, hogy sohase szakadjak el szentséges Fiadtól. Amen.

Imádkozzál érettünk, Fájdalmas Szűzanya, Hogy méltók lehessünk Krisztus ígéreteire.

Könyörögjünk. Isten, kinek szenvedésekor Simeon jövendölése szerint a dicsőséges Szűzanyának, Máriának édes lelkét a fájdalom töre átjárta; engedd kegyelmesen, hogy akik fájdalmait tisztelettel ünnepeljük, szenvedésed boldogító eredményét elnyerjük: Ki élsz és uralkodol mindörökkön-örökké. Amen.

TALÁLKOZÁS

A Boldogasszony Keresztútja negyedik állomásának nyomait az Írásban nem találjuk. Az evangélisták csak Jeruzsálem siránkozó asszonyairól emlékeznek meg és nem említik, hogy a Boldogasszony, aki isteni Fia halálraitélése után szintén a Golgotamagaslatra ment, hol és milyen körülmények között találkozott a keresztet hordozó Megváltóval. A keresztény hagyomány bőségesen emlékezik meg erről a fájdalmas eseményről és élénk színekkel festi meg az egyes mozzanatokat. A Golgota-úton való találkozás tehát már kezdettől fogva ismeretes és köztisztelet tárgya volt a keresztényeknél. A Boldogasszony kiváltságos tisztelői pedig mindig a Szentszűz hét fájdalmának egyik megrendítő jelenetét látták benne. A szervita rend hét szent Alapítója és az első szerviták szintén így gondolkoztak és a megrendítő eseményt mind a Fájdalmas Istenanya Keresztútja, mind a Fájdalmas Szűz rózsafüzérébe felvették. Azóta, több mint hétszáz esztendeje, a Fájdalmas Istenanya tisztelői ehhez a keresztény hagyományban gyökerező szokáshoz tartják magukat és nagy lelki haszonnal szemlélik a Golgotára vezető úton végbement tragikus találkozás megrendítő részleteit.

SZEREPLŐK

A főszerepet a keresztyét hordozó, annak súlya alatt háromszor összeroskadó Krisztus és a Golgota-magaslatra siető Istenanya játsszák.

Krisztusban az Irás szava, a próféták jövőndölése, különösen pedig Jézus élesen körvonalazott meglátásai nagyrészt beteljesültek. Az isteni tragédia első része már lezárult, történelmi tényé, kegyelemforrássá, szemlélődő, erőt és vigaszt kereső lelkek támpontjává, benső, kifogyhatatlan élménnyé vált. A történelem legnagyobb árulója már befejezte művét és nemsokára elveszi jutalmát. Az ószövetség egyházának hivatalos tényezői, a főpapok, írástudók és farizeusok is megpecsételték öröktől fogva előrelátott sorsukat. Pilátus, a nyugatrómai kultúra korcsajtása, az ingadozó ember és sikertelen államférfiú is leöblítette már kezét, de a források tiszta vize nem mosta le lelkéről a gyáva engedékenységből elkövetett igazságtalanság örök szégyenfoltját. Barabás, a hírhedt gonosztevő ismét szabadon járt-kelt Jeruzsálem, a szent város utcáin, kárörvendően a markába nevetett és újabb gonosztetteken törte a fejét. A Jeruzsálemben táborozó római légió marcona, vad katonái is kitombolták már a szadizmusra emlékeztető kegyetlenségüket és únták már a véresre korbácsolt, tövissel koronázott, félholtra vert „Király” szomorú vergődését. Végre is, mi volt ez a fényes cirkuszi játékokhoz, az arénák vadállatai üvöltéséhez és az áldozatok halálhörgé-

séhez hasonlítva! Az utolsó útra már kényszerből mentek, és a kereszt tövében jobban érdekelte őket a kockajáték fondorlatos esélyeivel, mint a megfeszített szájalomraméltó sorsa.

A tömeg most sem hiányzott. Mint mindig, most is hamar összeverődött. De ez már nem a virágvasárnap pálmaágot lengető, köpenyét földre terítő, hozsannás szavú sokasága. Az ajkakon valahogy elfagyott a mosoly. Mintha tavaszi fagy szele érintette volna az alig felfakadt virágot. A szemekben tűz lobog ugyan, de ez inkább vadon lobogó máglyák visszfénye, és sehogy sem emlékeztet a fáklyafényes örömnapok diadalittas csillogására. A szájak sem télenek ugyan, de a szavak közben már eltorzultak, az áldásból átok, az örömrivalgó köszöntésből durva szitkozódás lett. S a tömeg, melynek oly ijesztően könnyen mozdul meg a lelke, kárörömtől ittasan kíséri a Halálraítélt ingadozó lépteit és ujjongva szemléli, valahányszor az áldozat vértelen teste megtántorodik s a kereszt alatt összeesik. A tömegnek látványosság kell, izgalom és szenzáció. Azzal, hogy ennek ki fizeti meg az árát, édes-keveset törődik.

A *szent asszonyok*, kiknek lelkéből az emberi érzés még nem halt ki, szintén itt vannak. A tömeghez viszonyítva elenyésző kisebbség, de pozitív érték ez a tehetetlenül siránkozó csoport. Érték, mert az emberiség legjavát jelképezi és bizonyítja, hogy a legmegmagyarázhatatlanabb örület pillanataiban is akadnak higgadtak, megfontoltak, tisztánlátók, akik nem

vesztették el fejüket, nem ragadtatják el magukat a félrevezetett tömeglélek által és akik jobb érzésüket követve, önként megtalálják a körülményekhez illő gesztust és így megfelelő megoldáshoz jutnak. A jeruzsálemi asszonyok csoportja is ezt bizonyítja. Szegények siránkozva és aggódva követik Krisztust. Jelenlétükkel dokumentálják, hogy hűek maradtak hozzá és nem hisznek a farizeusok szavának. Magatartásukkal pecsételik meg az Elítélttel való sorsközösséget és könnyeikkel bizonyítják, hogy teljesen együttéreznek Vele. Krisztus ebben a helyzetben is mint Istenember viselkedik és abszolút fölényét ragyogtatja, midőn figyelmezteti őket önnön sorsukra és az „isten-gyilkos” város borzalmas jövőjére. Nem érzéketlenség ez és elkárkozás, hanem tárgyilagos megvilágítása a tényállásnak, amiből természetesen nem következik, hogy a szenvedő Krisztus nem becsülte meg és nem értékelte kellőképpen e hűséges lelkek magatartását.

A *tanítványok* természetesen már régen elszéledtek. Ki jobbra, ki balra ment. A megpróbáltatás és az üldöztetés ugyanis nagy robantó erő. Tömör tömegeket szór széjjel a szélrózsa minden irányába. Ne csodálkozzunk, hogy ez Krisztus kicsi, tizenkettes csoportján is beteljesült. A tanítványok, kiket Krisztus oly jószágosan „atyafianak” nevezett, csak emberek voltak. A Szentlélek még nem szállt le rájuk és még nem alakította át őket. Még nem érett meg bennük a vértanú lelkülete. Tehát féltették életüket és futva menekültek a süly-

lyedő hajóról. Élükön Péterrel, a kormányossal, aki pedig egyedülálló történelmi hivatásra lett kiszemelve. Annak s a belőle később fel-fakadó összehasonlíthatatlan nagyságnak egyelőre még az árnyéka sem érintette arculatát; Jánosnak, Krisztus kedvencének sem. Pedig ő a Megváltó keblén pihentette fejét és nem egyszer hallotta a szentséges Szív dobogását. Még ez sem acélosította meg eléggé és csak arra készítette, hogy később mégis felocsúdjon a félelem kábulatából és odaálljon a keresztfa tövébe.

A farizeusok és az írástudók természetesen nem hiányoztak. Ott voltak elszórva a tömegben s folytatták ádáz munkájukat. Bujtottak. Lázítottak. Engesztelhetetlen gyűlöletet szítottak. Feszültségben tartották és forrongásba hozták a tömeg lelkét. Kovász voltak, a gyilkos igazságtalanság kovásza. Az ártatlant, a Megváltót halálba hajsztolták s addig nem nyugodtak, míg ki nem lehelte lelkét. Sírt ástak s nem sejtették, hogy önmaguknak készítik a gödröt. Önnön jövőjüket tették tönkre, s ami rosszabb, magukkal ragadták, önnön romlásukba magukkal vitték a reájuk bízott népet. Most még diadalmaskodnak s kaján mosollyal pillantanak össze, valahányszor a Megkínzott az út fullasztó porába szédül. De nemsokára elfagy a fanatikus gyűlölet mosolya és a büszke, sunyi arcokra ráborul a halálfélelem, a közeli megsemmisülés kegyetlen árnyéka.

És Mária, a Boldogasszony? Róla csak annyit tudnak, hogy ő is a Golgotára siet. El-

vegyült a tömeggel? Vagy mellékúton igyekezett a Megváltás magaslatára? Nem tudjuk. S ne is bolygassuk. Lényegtelen. Fő, hogy nem maradt el. Hogy jött. Jött. Mert az anyaszív hajszolta, kényszerítette, kergette. Jött. Mert részt kért magának az áldozatból. Tudta, mi forog kockán, miről van szó és mi megy végbe a megváltandó emberiség javára. Jött. Biztos léptekkel, de mérhetetlen fájdalommal szívében. Hallotta a tömeg morajlását, a római légión katonái fegyverének vésztiósló csörrenését, az asszonyok jajveszékelését, a gyűlölködők káromkodó szitkozódását. Többet is hallott. Az Uldözött, az Elítélt, a Halálrakínzott nehéz, küszködő, hörgő lélekzetét. Az Övé majdnem elállt. Mert tudta, hogy ez mit jelent, mily kimondhatatlan kínba kerül. S azt is tudta, hogy az elhalaszthatatlan haláltusa tulajdonképpen már most megkezdődött.

A fordulónál — és ez a megrendítő jelenet tetőpontja — pillantásuk egybeolvadt. Két szenvedő világ forrott össze és két megkínzott lélek egyesült egy pillanatra, hogy ismét széjjelválva járja végig keserves küldetése jellegzetes útját...

S most csendesüljön, némuljon el minden, és hallgasson a szívében megmozduló kegyelem szavára.

Az, és csak az mondja majd meg, hogy mi volt ebben a rövid pillantásban...

a) Az Istenanya találkozik Krisztussal

A Boldogasszony keresztútján egy kimagasló fordulóponthoz értünk: az Istenanya találkozik a súlyos keresztet hordozó és alatta többször összeroskadó Fiával.

Ez a máriás keresztút negyedik állomása. Egyike a legfájdalmasabbaknak.

Az Istenanya ugyanis közvetlenül a nagy beteljesülés előtt áll.

Mögötte már hosszú út van.

Az angyali jelenés halk szavai már régen elnémultak.

A „Magnificat” örömteljes feszültsége is a mult kedves emlékeihez tartozik.

Elnémult a pásztorok dala, az angyalok kórusa, a Kisdéd édes gügyögése, és a betlehemi éjtszaka csillagfénye is már régen kialudt.

Az Egyiptomba vezető hosszú út fáradalmait is a távolság jötevő perspektíváján keresztül látja. Csak az isteni közellétre emlékszik még vissza; a nélkülözés, az aggodalom, a kinszenvedés képei elszíntelenednek a régmult ködfátyolos homályában.

Az istenkeresés elárvultságában töltött ideje is a múlté. Csak a feltalálás, a viszontlátás boldog pillanatára emlékszik még. Azután a názareti ház boldog csendjére, meghitt magányára, amelyben oly jötevően visszhangzott a hűséges jegyes, az Ácsmester kalapálása.

Azután a nyilvános működés évei. Nehéz idő volt, igaz, de mégis szép. Mindíg tudta,

hogy hol van, mit mond, mit cselekszik, ha nem is mehetett Vele. Hallott csodáiról és tudta, mily nagy és őszinte szeretettel veszi körül a tömeg. Szívét jogos büszkeség töltötte el, és nagyritkán, ha láthatta, boldogan borult keblére.

A boldogság, sajnos, nem tartott soká!

A zsinagóga sötét emberei hamar megelégték a Megváltó sikerét és cselekedni kezdtek. Fellépésük nem járt mindjárt sikerrel, de azért volt látszata munkájuknak. A gyűlölet bőségesen elhintett szikrája nem talált mindig ellenállásra, termékeny talajra hullott s gyújtott. Itt-ott lobogtak már ezek a veszedelmes tüzek, és a Boldogasszony világosan látta kározos lángolásukat. A farizeusok tovább szították a lángot, s egyszerre, midőn annak eljött az istenakarta ideje, lángbaborult minden.

S a dolog most már annyira fejlődött, hogy isteni Fiát, Krisztust halálra ítélték, miután a legszégyenletesebb és legmegalázóbb módon megkínózták.

Az idő betelt.

A pribékek uralma bekövetkezett.

S a Boldogasszony, aki ott akart lenni Krisztus keresztfeszítésénél, a Golgota-magaslatra sietett, hogy ne hagyja egyedül szentséges Fiát.

De előbb látni akarta.

Szemébe, mélyen a lelkébe nézni, hogy beleárassza anyai szeretete minden megerősítő, vigasztaló melegét és szeplőtelen szíve kegyelemittas gazdagságát. Anya volt. Első-

sorban az. Tehát szeretni, vigasztalni, támogatni, megerősíteni akart. Még mielőtt a keresztjét felállították volna.

Ezért állt meg az út kanyarulatánál és várt isteni Fiára. S miután látta, mélyen szemébe, lelkébe nézett, bensőleg még jobban összeforrott Vele, tovább ment az úton a végső Beteljesülés felé.

Nagy elődje és előképe, a hős Makkabeusok anyja büszke lehetett ebben a pillanatban: Az, akinek ő csak előképe, úgyszólván szimboluma volt, hősiességben messze felülmulta őt, és a megerősítő, felbátorító, vigasztaló szeretet, mely minden halálnál erősebb, örök eszményképe lett.

*

E jelenet tengelye és lényege a találkozás.

A Boldogasszony találkozása Krisztussal.

Pillantsunk most az összefüggések örvényszerű mélységeibe. Vajjon érezzük-e, hogy ebben a jelenetben a nagy találkozásnak csak egy tetőpontszerű, apoteózisre emlékeztető felragyogásával állunk szembe? És megértjük-e, hogy Krisztus és szentséges Édesanyja harmónikus élete tulajdonképpen nem egyéb, mint egy nagy, egységes, de végtelenül tragikus találkozás?

Vannak a mindennapi, közönséges emberi életben is találkozások, amelyek feledhetetlenek, eltörölhetetlenek, megmásíthatatlanok és visszavonhatatlanok. Mert döntőek s az egész életre befolyással vannak.

És ez volt a Boldogasszony találkozása Krisztussal.

Nemcsak ott, a Golgota alatt, a nagy kanyarulónál, hanem Isten örök elgondolásában. Az isteni elmében, amely a kettőt öröktől fogva összehozta és megteremtette közöttük a legfájdalmasabb összefüggést, a Megváltás beteljesülését és az abban való részvételt.

A nagy találkozás voltaképpen az isteni elgondolásban ment végbe az örökkévalóság beláthatatlan mélységében.

Az élet egyes megnyilvánulásai, mint például az itt szemlélt jelenet, már csak következmény. Utóhatás. Beteljesülés. Semmi egyéb.

A nagy, az egész életre kiható találkozás mélyen belevészte az Istenanya egyéniségébe, jellemképébe és küldetésébe jellemző vonásait és a názáreti szűzből Istenanyát alakított, akit csak a fájdalmas vértanúság világosságában lehet tökéletesen megérteni és lelkileg megközelíteni.

*

Most már nem marad más hátra, mint meghúzni a kézenfekvő párhuzamot.

Krisztussal nemcsak az Istenanya találkozik, s ez a találkozás nemcsak az Ő jellemképére van átformáló, döntő és irányító kihatással.

Mi, a hétköznapi emberek, sokszor csak a teremtés tucatáruja, találkoztunk Krisztussal, és ez véglegesen meghatározta életünket.

Önmagunkra vonatkozólag is elmondhatjuk, hogy a Krisztussal való nagy találkozásunk Isten elméjében, az örökkévalóság fényes mé-

lyében ment végbe, mikor az Úr elhatározta, hogy keresztények leszünk, részesülünk a megváltás kegyelmében és megtisztulunk Krisztus Urunk értünk kiontott vérében.

Ami erre következett, eddigi életünk, csak megvalósulása, beteljesülése ennek az elgondolásnak. Igaz ugyan, hogy életünk nem fejlődött zökkenés nélkül és benne az ellentmondásnak, a lázongásnak is elég jelentős szerep jutott.

Ennek azonban megvan a magyarázata. Az említett nagy találkozás odahatott, hogy Krisztus életünk, létünk, énünk és küldetésünk tengelyévé vált. Mi azonban nem ismertük fel a helyzetet, nem ragaszkodtunk a tengelyhez, önnön elgondolásunkat követtük, saját gyengén felépített és be nem vált szisztémánkat követtük és oly megrázkódtatásokon mentünk keresztül, amelyek alapjában támadták meg életünket. Ez nem vonatkoztatható vissza a tengelyre, Krisztusra. Ez a mi hibánk és rövidlátásunk, felfuvalkodottságunk gyümölcse.

A következtetéseket is levonhatjuk. A nagy, már az örökkévalóságban végbement találkozással számolni kell, és Krisztust mint az élet tengelyét el kell fogadni. Hozzá kell szorosan símulni ehhez a tengelyhez. Minél tökéletesebben tesszük ezt meg, annál biztonságban kerüljük el a veszedelmes megrázkódtatásokat.

*

Van még egy párhuzam, és ezt szintén meg kell vonni.

Krisztussal, a szenvedő Megváltóval más-ként és máskor is találkozunk. Hiszen a fájdalmas Istenanyával együtt járjuk az élet nehéz Golgota-útját.

Jól esne — mondjuk gyakran — Krisztussal találkozni, magatartásán épülni, szenvedéséből erőt meríteni. s szavaiban szeretetteljes vigaszt találni. Mily jól esne, különösen a földindulás óráiban, mikor alaposan megráz minket az élet és keservesen kell szenvednünk.

De mi hiába megyünk ki házunkból s keressük az utcákon, a tereken, a forgatagban, a tömegben vagy a magányban. Hányszor próbáltuk sikertelenül. Hányszor gondoltunk Reá égető vágyakozással, s nem tudtuk megtalálni.

Ne mondjuk ezt és ne beszéljünk így, mert nem felel meg a valóságnak.

Krisztussal nagyon gyakran találkozunk az életben! A baj csak az, hogy a földi lét káprázata túlságosan elvakított és nem látunk át a fátyolon.

Találkozunk Vele és csak Vele találko-zunk, valahányszor szenvedő ember keresztezi utunkat. És ez mindennap, minden órában előfordul, mert valóban kevés az olyan ember, akinek Isten nem jelölte volna meg homlokát a szenvedés jelével!

Találkozunk Krisztussal és csak Vele találko-zunk, valahányszor a szenvedő emberiséggel, a megkínzott emberi közösséggel van dol-gunk. Ez pedig, mint a tapasztalat bizonyítja, mindennap előfordul. Emberek vagyunk, s mint ilyenek beleszülettünk, belenőttünk az

Raffaello: Találkozás a Golgota-úton

emberi közösségbe, melynek életét a fájdalom örök törvénye irányítja!

Találkozunk Krisztussal és csak Vele találkozzunk, valahányszor érezzük az egyházi közösséghez való tartozásunkat. Az Egyházban, a misztikus Krisztus-testben Krisztus él és szenved tovább. Aki a misztikus Krisztus-testhez közeledik, az a benne élő és szenvedő Krisztussal találkozik.

Krisztussal nagyon gyakran találkozhatunk. Csak nyissuk ki szemünket, lássunk tárgyilagosan és ne legyünk elfogultak. Akkor nem téveszthetjük el, ha ajtónkon kopog és nálunk keres hajlékot.

A főkérdés végelemzésben csak az, hogy tudjuk-e értékesíteni a szenvedő Krisztussal való találkozásunkat.

A másik pedig, hogy mit vált ki lelkünkben a találkozás. Mélységes megújulást, vagy csak futólagos, múlékony benyomást?

b) Találkozás a szenvedő emberrel

Szenvedő emberrel találkozni valóban nem nehéz.

Az élet egyik alapvető törvénye a szenvedés, a Golgota-járás. Az élet inkább keresztút, mint bármi más, és ezt az utat szinte ellepi a szenvedők, a kereszthordozók tömege.

Sorssujtottak ezek, akiket az élet irgalmatlanul falhoz állított, félreszorított. Sok esetben befolyástalan senkik, akiknek hallgatniuk kell,

mert mondanivalójukra senki sem kíváncsi, s szavukat senki sem hallgatja meg.

Nem találkozni velük lehetetlenség. Mert mindenütt ott vannak: a paloták fényes parkettjén éppúgy végigsuhan nesztelen árnyékuk, mint a világvárosok elegáns utcáin vagy a külvárosok piszkos sikátorain, a falvak süpedős útjain. Mindenütt ott vannak: a felső rétegekben éppúgy megtalálhatók, mint a legalsóbbakban, mert szenvedni mindenkinek kell.

Mennyi el nem sírt könny emléke égeti ezeket a szemeket és mennyi ki nem mondott, visszafojtott panasz szorul az elzárt, keménymetszésű ajkak mögé! Mennyi fájdalmas, küzdő, sokszor hiába lázongó gondolat suhant át ezeken az agyakon és húzódott meg a korán redőssé vált homlokok mögött!

Mi, emberek nem tekintünk a szív mélységeibe és nem vizsgáljuk a vesét. Nem látunk bele a titkos összefüggésekbe, és mégis tudunk az arcokban, a szemekben olvasni és sejtjük, mily roppant viharok zajlanak le e szerencsétlen szenvedők szívében!

Nyílt szemmel kell járni az élet útjain és meg kell látni, észre kell venni szenvedő embertársainkat. Találkozni kell velük, hozzájuk kell szegődni, közelükben kell élni.

Nemcsak azért, mert keresztény kötelesség és azonkívül is megkívánja a társadalmi érzék, a faji öntudat, amely általános összefogást és közös arcvonalat követel. Hanem főleg azért, mert általuk, a szenvedők által gyarapodunk,

gazdagodunk, elmélyülünk, ami ismét a szenvedőknek válik javára, mert jobban tudunk segíteni rajtuk!

*

A szenvedő emberrel való találkozásunknak nagy jelentősége van.

Mert valahányszor találkozunk vele, Krisztussal találkozunk.

Sokan nem tudnak erre a magaslatra felemelkedni. Keresik a királyi töviskoronát, a Krisztus-arc ragyogását és az Istenember gyenge vállát szinte összeroppantó keresztet.

Keresik és nem találják.

Pedig csak egy kis, a kegyelmen alapuló beállítás, természetfeletti pillantás kell, hogy a homlok mély redőiben meglássuk a töviskoronát, a megkínzott ember-arcban felfedezzük a Krisztus-arc remekszép vonásait és a hajlott, szinte roskadozó testtartásban a súlyos keresztet hordozó Megváltót!

Túlzás ez? A vallás ihlette fantázia szüleménye?

Nem!

A sorssujtott emberrel Krisztus különösen képen azonosította magát.

És mindenkit felszólított, hogy a Golgotájában, a szenvedés és megpróbáltatás keresztjét hordozó emberben csak Őt lássa, Őt keresse, Őt tisztelje és szeresse. Ami egyébként minden embertársunkra vonatkozik.

A keresztény kultúra, a krisztusi világnézet ennek következtében embertársában, főleg szenvedő felebarátjában mindig Krisztust látja.

Azok külső és belső életfolyamában Krisztus földi életének folytatását, különböző megnyilvánulásait szemléli.

Ez a keresztény erkölcsi felfogás egyik legfensőbb törvénye. Kiindulópont, amely a legmélyebb meglátásokhoz, legönzatelenebb cselekedetekhez és a legszociálisabb kultúra és életforma beteljesüléséhez vezet.

Fenséges életfilozófia. Leírhatatlan mélységet szakít fel szívünkben és feledhetetlen élményekhez vezet.

Mint ingadozó emberek, sokszor keressük Krisztust, mert szükségünk van a nagy Szenvedő példájára, szellemére, vigaszára, erejére. Ha ilyenkor egy szenvedő embertársunk keresztezi utunkat, aki rászorul istápoló szeretetünkre, mélységesen emberi megértésünkre, és mi nem zárkozunk el kötelességünk elől, hanem minden egyebet félretéve, önmagunkat felülmúlva sietünk segítségére, akkor embertársunkról lehull, lepattan mindaz, ami csupán emberi, és előttünk felragyog a szenvedő, megkínzott, keresztjét hordozó Krisztus. Nem testi szemeink látják a csodát, hanem a lélek. Az látja Krisztust, érzi jelenlétét, élvezi kegyelmét és töltekezik gazdagságával.

Ez képesítette magyar Szent Erzsébetet arra, hogy a bélpoklos fertőző sebeit megcsókolja, de Veuster Damjánt pedig, hogy a bélpoklosokat hősiesen, élete árán ápolja és a végső romlástól megmentse.

Ez volt a szentek nagy élménye és egy-

szersmind nyitja, magyarázata felülmúlhatatlan önfeledésüknek.

Kárpótlásuk, kegyelmi bővelkedésük forrása is csak ez volt. A nagy találkozás Krisztussal a szenvedő felebarátban.

A mai kor, a velejáró szociális nyomor, lelki ínség és mérhetetlen vajúdás különösen alkalmas arra, hogy összehozzon Krisztussal és gyakran lehetővé tegye a találkozást Vele.

Úgy látszik, hogy a huszadik század, ez a büszke és progresszív korszak teljesen a szenvedő Krisztus, a Golgota-utakat járó Megváltó jegyében áll.

Bárhová tekintünk, mindig és mindenütt Vele találkozunk.

A század tele van Vele.

Milliók és milliók éheznek a márvány-paloták fényes árnyékában. És laknak, a szó szerint veendő értelemben, földbe vájt odúkban.

Milliók és milliók sóvárognak egy kis szeretet, megértés, emberhez méltó bánásmód után. A korszak ugyan összehívta törvényhozó testületeit és meghozta a szociális emberjogokat védő törvényeket, de nem árasztott több szeretetet a világba és nem tanúsított mélysegebb megértést. Egyszóval nem váltotta meg a kínlódo emberiséget és nem csökkentette a szenvedők ijesztő, folyton növekvő számát.

Milliók és milliók keresik az igazságot és kerülnek védtelenül az ellentétes világnézetek mindent széjjelmorzsoló ütközői közé. A büszke korszak, a nagy felfedezések százada

birtokába vette ugyan a levegőt, és a hanghul-
lámok rezgő szálaival köti össze a világrésze-
ket, de nem hozta közelebb az embereket az
igazsághoz és nem nyugtatta meg a vajúdó
lelkiismeretet.

Folytassam?

Nem látjuk, hogy a keresztet hordozó Krisz-
tus jár körül a világban, kopogtat az ajtókon
és kér bebocsátást, szeretetteljes fogadtatást?
És hogy alkalmunk van Vele találkozni, Hozzá
közeledni, Vele jót tenni, Vele, Aki ezerszere-
sen visszafizet mindent?!

Ne zárkózzunk el tehát a valóság előtt. Fo-
gadjuk tárt karokkal a szenvedő embertárs
alakjában kopogó Krisztust. Mert ezzel csak a
század szociális és erkölcsi ínségén segítünk.

Magunkat viszont abban a kegyelemben
részesítjük, hogy Krisztussal találkozunk, Aki
megerősít a küzdelemben, és ha túlságosan
gyengéknek bizonyulunk, magára veszi a mi
keresztünket is, nehogy elgyengüljünk a
hosszú úton.

*

Szenvedő embertársunkban, ezt feltétlen
hozzá kell fűznöm, könnyen megláthatjuk
Krisztust, mert az emberi életben Krisztus éle-
tének egyes fázisai feltűnően visszatükröződ-
nek. Sőt, meg is valósulnak, be is teljesülnek.
Mégpedig oly mértékben és oly meglepő
realizmussal, hogy nem ritkán kénytelenek
vagyunk térdre borulni, hálát adni és csodá-
lattal elismerni, hogy ez is lehetséges.

Hogyan értelmezzük ezt?

A valóságnak megfelelően.

Minden emberéletben megtaláljuk Krisztus élete kimagasló pontjait.

Betlehem csillagfényes éjtszakájának glóriás örömének visszfénye hányszor dereng az emberi lélekben! Hányszor születik Krisztus az emberi lélekben, mikor ünnepélyesen bevonul, birtokába veszi, megszenteli, elárasztja ragyogásával, mint annakidején a betlehemi barlangot. A betlehemi éj nagy misztériuma ismétlődik, valahányszor az emberi lélekben felújul a kegyelem és Krisztus hajlékot vesz nála, hogy Benne éljen és örök beteljesüléshez vezesse.

Krisztus nyilvános életének egyes eseményei szintén hányszor ismétlődnek a lélek életében! Vagy nincsenek ma már Magdolnák, akiknek Krisztus mindent — és ez sokat mond! — megbocsát? Péterek, akiknek elnézi, hogy gyávaságból megtagadták? Farizeusok, akiknek kénytelen szemükre hányni kétszínű ravaszságukat? Üldözöttek, kiket pártfogásba vesz és vigasztal? Betegek, kiknek egyedül Ő minden reménységük? Kétségbeesettek és meghasonlottak, kik csak Általa engesztelődnek ki az étellel? Vannak és van még sok más. Krisztus élete még korántsem múlt el, sőt megszakítatlanul foytatódik a küzdő lelkekben.

Krisztus Golgota-járásáról tulajdonképen nem is kellene beszélni. Annak minden fázisa annyiszor ismétlődik, visszfénylik a lelkekben, hogy lehetetlen mindenegyes megnyilvánulásával, ismétlődésével külön foglalkozni. Krisz-

tus minden szenvedésének megvan a visszfénye. A félreértésnek, a féltékeny üldözésnek, a megaláztatásnak, a csípős gúnynak, az árulásnak, a hűtlenségnek, a Golgota-útnak, az elárulásnak, a keresztfeszítésnek, az ecetes szivacsnak, amely véresre sebzi a lázasan szomjazó kicserepesedett ajkát, a kereszthalálnak és a sírbatételnek. A legkülönbözőbb, soha meg nem ismételhető variációkban, színárnyalatokban ragyog fel a lelkek életében és vési beléje a krisztusi kínszenvedés keserű nyomait.

Krisztus feltámadásának, megdicsőülésének visszfénye is ott dereng eltörölhetetlenül és félremagyarázhatatlanul a lelkekben. Még a legádázabb szenvedés idején is. Ezt azonban nem könnyű magyarázni. Nevezhetjük ezt az örökkévalóság pirkadásának, a megdicsőülés hajnali szürkületének. Mindenesetre ott lebeg a küzdő ember lelkében mint boldog és megnyugtató sejtelve az eljövendőnek.

Krisztus egyszóval ott él a lelkek mélyén. Küzd, szenved, feláldozza magát, ellentáll és fölényesen győzedelmeskedik.

Meg kell ezt látni. Érezni, élni kell ezt a valóságot.

És akkor már megtörtént a találkozás.

A találkozás Krisztussal, aki szenvedő embertársunk görnyedező alakjában közeledik felénk...

c) Találkozás a szenvedő közösséggel

Közösség alatt itt az emberiséget kell venni tömör egységében.

Lehet erről az egységről még beszélni? Különösen manapság, mikor mindenki és minden specializálódik, vagyis sejtekre oszlik, őszintébben szólva, és miért ne neveznök nevén a gyermeket, széjjelmállik?

Mert sajnós, ez így van.

Az emberiség fajokra oszlik. Az meg egyéb tömörülésekre, amelyek azonban már megalkakulásuk, vagyis elválásuk óta magukon hordják az osztódás lehetőségét. A lehetőség csakhamar valósággá válik, és ez így megy tovább, míg a bomlás általános, szinte feltározhatatlan tüneményé nem válik.

A fajok között ellentétek keletkeznek. Ezek viszont surlódásokhoz vezetnek. Ugyanezt mondhatjuk a fajok tágabb keretein belül keletkezett tömörülésekről is.

Az általános bomlás természetesen az egységes érdeket is keresztül-kasul hasítja és oly ellentétes érdekkülönbségeket alkot, amelyeket sokszor szinte lehetetlen áthidalni.

Ezzel a tényállással szemben is fenn kell tartanunk, hogy lehet, sőt kell az emberiségről mint tömör egységről beszélni. Mert ez az egység minden hasadás és széjjelmállás ellenére is fennáll. Nem a mi hozzájárulásunkból, mert részünkről mindent elkövettünk, hogy a természetes egységet megbontsuk, széjjelrobantsuk. De ez nem sikerült. Hála a Teremtő

előrelátó bölcseségének, Aki az emberi természetbe oly közös, tehát összeforrasztó erőket oltott bele, amelyeket semmiféle emberi közbelépés sem foszthat meg hatásaitól. Ezek az emberi természet alaptulajdonságai, a belőlük fakadó alapvető törvények, amelyek éppoly változatlanok, mint maga az emberi természet.

Ennek alapján tömörülünk minden ellentét ellenére egy osztatlan egységbe.

Fokozza ezt az eredeti bűn által reánk zúdított mérhetetlen szenvedés, melynek hullámai mindannyiunkat elérnek; a megváltásból fakadó univerzális megszentelő erő, amely szintén mindenkire kiterjed, az Egyház, a köztünk továbbélő Krisztus egyetemes és a faji érdekek szférája felett egyesítő küldetése és a mindannyiunkban működő megszentelő kegyelem.

Tömör egység vagyunk tehát és egységes a küldetésünk.

És ezzel az egységgel sokszor találkozunk az életben.

Mindennap, minden órában.

Valahányszor közös emberi érdekről van szó.

Érdekekről, amelyeket meg kell védeni és a fejlesztés, a tökéletesítés útján kell közelebb hozni a beteljesüléshez.

Vagy pedig oly történésekről, amelyek ezen érdekeket veszélyeztetik, és amelyeket elhárítani legszentebb kötelesség.

Nem zárkozhatunk el a közösség, az egy-

séges emberiség életmegnyilvánulásai elől. Ellenkezőleg: figyelemmel kell kísérnünk mindent, ami erre vonatkozik, és amennyire tőlünk telik, bele kell kapcsolódnunk a közösség életébe és teljes erőnkől hozzá kell járulnunk annak kibontakozásához.

*

Figyeljük meg az emberi közösség életét.

A mai élet és a vele kapcsolatos bonyolult helyzet éppen elegendő alkalmat nyújt, hogy az emberi közösség végtelen szenvedését és leírhatatlan vajúdását közelről megismerjük.

A külső megnyilvánulások ebben a széjjel-szaggatott korszakban kimondottan kétségbeejtők. Az emberiség tömör egységét, a túlfokozott faji érdekek követeléseinek megfelelően, véres egyenetlenségek és háborús cselekedetek, egyszóval a fegyverek és a diplomáciai cselszövések szava bontja meg. Hogy ez a valóságban mit jelent, azt fölösleges vázolni. Gondoljunk ezen egyenetlenségek közvetlen áldozataira, az özvegyekre, az árvákra és azokra, akik a harcvonalakról mint emberroncsok tértek vissza. Gondoljunk továbbá a gazdasági következményekre, a nyomukban fakadó nélkülözésre, ínségre és általános nyomorúságra. Ha a szenvedő és megkínzott Krisztussal akarunk találkozni, akkor itt valóban rendkívüli alkalom kínálkozik. Az egyenetlenség áldozatainak tömege a Keresztrefeszített kinszenvedésteljes földi életének egyik legkézzelfoghatóbb visszfénye.

Az ímént vázolt jelenségek természetesen

nem maradnak belső kihatás nélkül. A háborús veszteségek, az ínség és nyomorúság gyakran kétségbeesésbe dönti azokat, akiket közvetlenül érint. Mintha az élet legélesebb korbácsütései sujtották volna ezeket a szerencsétlen lelkeket. Míg a csatamezőkön patakokban folyt a vér, addig a frontok mögött a vajúdó lelkek vére, a szemekből áradó könny bizonyítja, hogy mily szomorú sorsra jutott az emberi közösség. Lehetetlen ezzel kapcsolatban Krisztus nyomait meg nem látni, és a megkínzott tömeglélek benső fiziognómiájában fel nem fedezni a golgotás Krisztus-arc szenvedő vonásait.

Ha a világtörténelmet szintetikus összefoglalásban szemléljük, akkor hasonló megismeréshez jutunk. Ezenkívül még csodálkoznunk kell, hogy az emberi nem mint közösség és egység, ily roppant megrázkódtatások után, még mindig fennáll, küzd, alkot és győz. Ez csodaszámba megy és az isteni Gondviselés különös segedelme nélkül elképzelhetetlen. Az évszázadok és évezredek folyamán számtalanszor alkottunk mi emberek magasfokú kultúrát, és ugyanannyiszor sikerült az életet a legügyesebb felfedezések előnyeivel körülkerezetni. Világtörténelmi vonatkozásban azonban a kultúra és a jólét nem tartott soká. Amilyen lassan fejlődött és érte el magaslatát az egyes korszakok kulturális törekvése, éppoly gyorsan csapott bele az évszázados alkotások tömkelegébe az egyenetlenség villáma. Rövid idő alatt minden széjjelbomlott, és csak egy sze-

rény romhalmaz emlékeztetett vissza a mult dicsőségére. Világvárosok süllyedtek porba, könyvtárak lettek a barbár gyujtogatás áldozatává és kultúrák semmisültek meg a gyilkos fegyverek zajában. A reá következő nemzedék eltakarította a romokat és újból elindult a kulturális fejlődés útján, hogy újat alkosson és jóvátegye a multat. S miközben építettek és alkottak, nem gondoltak arra, hogy az ő munkájuk és fáradságuk gyümölcset is az egyetlenség orkánya fogja elsöpörni a világtörténelem színpadáról.

Nagy tragikum rejlik ebben a megnyilvánulásban és nagymértékben emlékeztet Krisztus kínszenvedésteljes küzdelmére. Az isteni Megváltó is kultúrát hozott és a megváltás alapján a kegyelmi gazdagság jólétével ajándékozta meg a lelkeket. Hányszor dőlt romba ez a Krisztus által oly véres munka árán alakított ország a lelkekben. Ehhez elegendő volt a bűnnek, a szenvedélynek, az anarchiának, az ellentmondásnak egyetlenegy megnyilvánulása. Mindaz, amit Krisztus a lélekben alkotott, megsemmisült, porrá mállott, úgyhogy jobb belátás esetén az egész munkát, vagyis a lelki kialakulás teljesítményét, előlről kellett kezdeni. A párhuzam kézenfekvő, és minden túlzás nélkül állíthatjuk, hogy Krisztussal találkozunk, valahányszor a küzdő és vajúdo emberi közösség tragédiáját szemléljük.

Legyünk azonban igazságosak és szemléljük tárgyilagosan a helyzetet.

Nincs okunk elcsüggedni és elveszíteni

reményünket. A közösség életében Krisztus élete éppúgy folytatódik, mint az egyed életében. Ez pedig feltétlen győzelemhez, dicsőséges végkicsendüléshez és végső beteljesüléshez vezet. Krisztus ugyanis végigjárta a Golgota-utat és a keresztfán kínhalált halt, hogy teljesen megsemmisüljön és önnön megsemmisüléséből új, diadalmas életet fakasszon. A nagypéntekre következett a húsvét allelujás hajnala és a kínhalálra a feltámadás. Ugyanígy vagyunk az emberi közösséggel is. Vajúdik, küzd és szenved. Épít, rombol, és ismét alkot. De ha figyelmesen szemléljük az eseményeket, látjuk, hogy az emberi történelem nagyon is kusza vonala mégis a magasba tör és a fokozatos fejlődés, kibontakozás jegyében áll. A magasba ívelő irányt és a fejlődést Krisztusnak köszönheti, aki benne él és győzedelmeskedik. A többi, a zavaró elemeket, amelyek oly kuszává teszik a felfelé törő vonalat, önnön gyarlóságának, benső forrongásának és szenvedélyteljes kitöréseinek köszönheti.

Életünk tragikuma az, hogy szeretünk rombolni és megsemmisíteni. Olyanok vagyunk, mint a gyermekszobák neveletlen kis lakói, akik a nekik ajándékozott játékszert kíváncsiságból vagy szeszélyből részeire bontják, és azután nem tudják többé összeilleszteni. Szerencsére tovább él bennünk, az emberi közösségben, az örökké alkotó Krisztus, aki jóvá teszi azt, amit mi elrontottunk és bőségesen gondoskodik arról, hogy életünk, minden nyilvánvaló rossz akaratunk ellenére is, magasba

emelkedjék. Szerencsétlenségünkben is szerencsések vagyunk, mert nem az eredeti bűn megrontotta akaratunk teljesül, hanem Krisztus örök elgondolása. Ennek köszönhetjük benső lelki kultúránkat és végső üdvözülésünket.

Ne zárkózzunk el a közösség élete és szenvedése elől. Ne legyünk közömbösek, hanem ellenkezőleg, ugorjunk fejest az áradatba, és hagyjuk magunkat annak végelemzésben mégiscsak Isten irányította hullámaintól elragadni. Minél veszélyesebb az örvény, amelybe kerültünk és minél vadabb az áradat, annál inkább van okunk újjongani, mert a vihar tombolásában, ha éles füllel és jó intuícióval rendelkezünk, meghalljuk a közösségekben szenvedő Krisztus szentséges és megnyugtató szívverését. Legyünk meggyőződve, hogy nagy vágyakozásunk ebben a pillanatban teljesült be: találkoztunk Krisztussal, aki annyira megerősít, hogy rendíthetetlenül hiszünk a szenvedő emberiség végső üdvözülésében, Isten országának benne való megszilárdulásában s ezáltal Krisztus végső dicsőségében.

d) Találkozás az Egyházzal

Az Egyházzal való találkozást nem lehet elkerülni. Az élet viszontagságai, meglepő körülményei és váratlan fordulatai elkerülhetlenné teszik az Egyházzal való érintkezést.

Nem a természetfeletti kegyelmi életre gondolok, pedig elsősorban arra kellene gondol-

nom. Ennek ismeretét jogosan feltételezem, és nem tartom szükségesnek részletekbe bocsátkozni. Itt inkább a mindennapi élet körülményeivel járó érintkezésre és találkozásra gondolok. Az Egyház különböző életnyilvánulásai ugyanis annyira kiterjedtek, hogy a természet és a hivatás vonta korlátokon átszivárognak és a polgári élet minden területére behatolnak. Ezekre a találkozásokra vonatkozólag is csak azt mondhatom, hogy feltétlen kegyelemteljesek, mert Krisztust hozzák magukkal és övele kapcsolnak össze. Bármilyen formában találkozunk az Egyházzal, Krisztussal találkozunk.

Azoknak, akik ezt az állítást nem fogadják el, melegen ajánlom, menjenek ki egy Isten hátamögött fekvő, mindenkitől elfeledett faluba, amely esetleg két vagy három órányi távolságban van az utolsó vasúti állomástól. Ott majd találkozunk egy foltozott ruhájú, egyszerű emberrel, kinek feltűnő képzettsége nincs arányban szerény külső megjelenésével. Gondolhatjuk, hogy a plébánosról van szó, az eldugott kis közösség lelkipásztoráról. Ne gondoljuk, hogy ennek a rendkívüli embernek, aki esetleg már negyven éve vezeti híveit, oly túlságosan jó dolga és irigylésreméltó helyzete van! Ilyenkor sokan a plébános úr préházára gondolnak, ahol csöndesen elborozgat és annyira jól érzi magát, hogy ujságra vagy rádióra sincs szüksége. Ez azonban nem felel meg a valóságnak, és hogy erről meggyőződzhessünk, éljük magunkat bele helyzetébe és gondolkodjunk a fölött, hogy mit tennénk mi az ő helyé-

ben és az ő képzettségéből fakadó igényeivel. Vajjon kibírnánk-e négy évtizeden keresztül a falusi élet monoton egyszerűségét, szerény kereteit és a lelkipásztorkodással járó súlyos áldozatok tömegét? Gondoljunk arra is, hogy a papság túlnyomó többségét ezek az egyszerű urak teszik ki. Nem mindenkiből lesz püspök vagy bíboros, és nem mindenki tud elhelyezkedni a világvárosokban. És ha szabad még egy tanácsot hozzáfűznöm, beszéljünk ezekkel az urakkal, de őszintén és mélységesen. Rá fogunk jönni, hogy nemcsak kedvesen tudnak koccintani, ami egyébként a magyaros vendégszeretet egy rokonszenves megnyilvánulása, hanem hogy tudnak ennél lényegesen többet: életüket visszavonás nélkül a rájuk bízott közösség legszentebb érdekéért néma és szerény hősiességgel feláldozni.

Aldásdús pillanat az ilyen találkozás. Mert végelemzésben éreznünk kell, hogy ebben a rendkívüli emberben a magát feláldozó és a közösségért szenvedő, a lelkeket megváltó Krisztus él tovább. Ennek az élménynek valóban nagy jelentősége van, mert meggyőz minket Krisztus erejének kifogyhatatlanságáról, megszentelő hatásáról és üdvözítő győzelméről.

A Boldogasszony élete voltaképpen nem volt egyéb, mint egyetlen nagy, az egész életet magábafoglaló találkozás Krisztussal. Említenem sem kell, hogy ezáltal a názáreti Szűz

élete a fájdalom útjára lépett és vértanúságban csendült ki.

A mi életünk se legyen egyéb, mint döntő, mindent magába foglaló találkozás Krisztussal.

A lélek ennek tudatában megremeg, de ez nem gyávaság. Sőt magasfokú termékenység.

Látja ugyanis és szemléli a szenvedő, keresztrefeszített Krisztust, de meglátja mögötte, mint felragyogó gazdagságot, mindazt a hatalmas értéket, meleg, lüktető, a vérhez oly közelálló emberi életet, melynek kibontakozását csakis Krisztus kinszenvedésének köszönhetjük.

Van oka remegni. Mert itt oly hatalmas élménnyel áll szemben, amely leírhatatlan benyomást gyakorol rá. Látja az életet és meglátja benne a szenvedés fakasztotta termékenységet és az általa kivívott fölényes győzelmet. Remeg, mert az élet lehellelte érintette és a végtelen Nagysággal találja magát szemben. Remeg, mert érzi, hogy nagyra hivatott, arra ugyanis, hogy csatlakozzon a szenvedő Krisztushoz, elmerüljön az élet viharzó áradatában és a kegyelem erejével magasba ragadtassa magát. Érzi és tudja, hogy más megoldás nincs. Itt nem lehet mást tenni: vagy elmerülünk az életben és megszenvedünk a győzelemért, vagy örökre elveszünk.

A Boldogasszony is világosan látta ezt az igazságot és annak megfelelően cselekedett.

Mi, akik a Boldogasszonnyal együtt járjuk a Golgota-utat, ebben is követjük szeplőtelen

Géniuszunkat és belevetjük magunkat az áradatba, hogy elérjük az élet teljességét.

Imádság

a Krisztussal találkozó Boldogasszonyhoz

Jóságos Anyám, szentséges Istenanya. Mélységes szívből adok hálát Neked, hogy magaddal vittél a fájdalmas keresztútra és megengedted, hogy részem legyen annak megrendítő élményeiben.

Fájó szívvel, de mégis boldogan állok melletted a Golgota-út ama kanyarulatánál, amelyről látni lehet a közeledő tömeget. Téged a várakozó szeretet izgalma fog el és ez borítja lángba szeplőtelen arcodat. Szemed látja és szíved érzi, hogy isteni Fiad közeledik, és miután elhalad előtted, vállán a súlyos keresztel, megkínzott pillantástok egybeforr és lelked megremeg az egyetlen élmény roppant súlya alatt.

Jóságos Anyám! Mi mehetett végbe lelkedben, mikor Krisztus pillantása érintett Téged. Kifejezni nem tudom, csak sejtem, mert annyira szeretlek, hogy reám is átcsapott a lelkedben viharzó orkán szele és engem is magával ragadott abba a magasságba, ahol a kimondhatatlan szenvedés minden földi vonatkozástól megtisztul és múlhatatlan értékke, feledhetetlen élménnyé változik át.

Jóságos Anyám! Neked köszönhetem, hogy találkoztam Krisztussal és szemtanúja voltam keserves Golgota-járásának. Neked köszönhe-

tem e nagy találkozást, amely életem feledhetetlen élménye marad.

Neked köszönhetem, hogy átláttam a fátyolon és megértettem a Golgota-járás mélységes jelentőségét. Érzem, nem önnön szemeimmal, hanem a Te mélységes pillantásoddal szemléltem a Golgota-menetet és megláttam azt a sok felelőtlenül elkövetett bűnt és vétet, melynek terhe alatt a Megváltó háromszor összeroskadt.

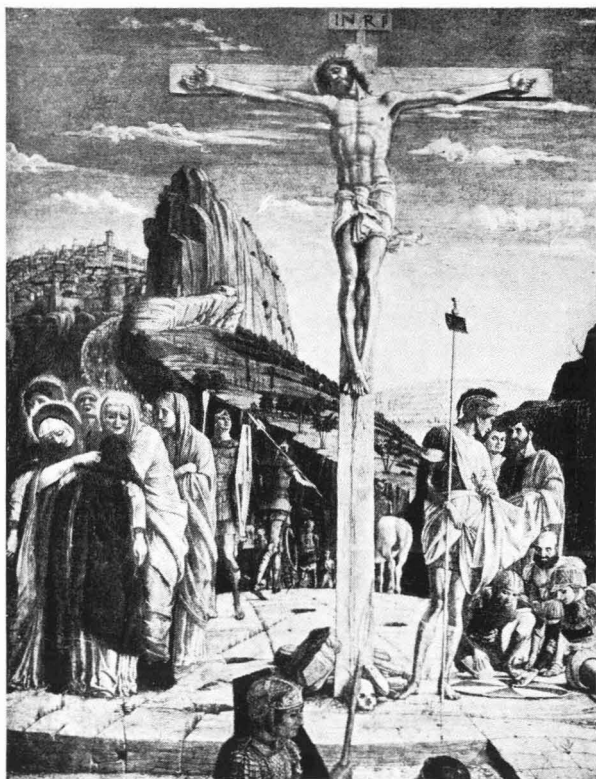
Anyám, e látványt nem tudom többé elfeledni! Most végre megismerkedtem a bűn irtózatos tragikumával és annyira megrendültem, hogy soha többé nem tudok a bűnre gondolni a nélkül, hogy a megkínzott Krisztust ne látnám magam előtt.

Erősen fogadom, — és neked köszönöm, hogy megtehetem — soha többé nem tűrök bűnt életemben, és hatáskörömre vonatkozólag mindent elkövetek, hogy a bűn ellen a legnagyobb elszántsággal küzdjek.

Jóságos Anyám! Ebben a megvilágításban Téged is sokkal jobban megértelek. Most már tudom, mily értéket képvisel szeplőtelen lelked, bűnmentes életed és tökéletes jellemképed, melyet a véteknek még az árnyéka sem érintett.

Jóságos Anyám! Tudom, hogy bűnös ember vagyok, és mint ilyen, csak arra kérek, tedd acélossá akaratomat, hogy együttműködjek a kegyelemmel, megszabaduljak a bűntől és mindhalálomig szeplőtelen életet éljek. Amen.

Imádkozzál érettünk, Fájdalmas Szűzanya,

Mantegna: A keresztfa tövében

Hogy méltók lehessünk Krisztus ígéreteire.

Könyörögjünk. Isten, kinek szenvedésekor Simeon jövendölése szerint a dicsőséges Szűzanyának, Máriának édes lelkét a fájdalom töre átjárta: engedd kegyelmesen, hogy akik fájdalmait tisztelettel ünnepeljük, szenvedésed boldogító eredményét elnyerjük: Ki élsz és uralkodol...

A KERESZTFA TÖVÉBEN

„Jézus keresztje mellett pedig állanak vala az ő anyja és anyjának testvére, Mária, Kleofás felesége és Mária Magdolna. Jézus azért látván Anyját és az ott álló tanítványt, kit szeret vala, mondá anyjának: Asszony! Ime, a te fiad. Azután mondá a tanítványnak: Ime, a te Anyád! És azon órától magához vevé őt a tanítvány.” (Ján. 19, 25—27.)

SZEREPLŐK

A főszerepet a keresztrefeszített isteni Megváltó és szentséges Anyja, a kereszt tövében vértanúkinokat szenvedő Fájdalmas Istenanya játsszák.

Az isteni Megváltó immár végigjárta a fájdalmas Golgota-utat és elérkezett arra a magaslatra, amely küldetése beteljesülésének külső szimboluma. Ott lebeg a Golgota-magaslaton ég és föld között és végtelen szeretettel tárja ki karját, hogy a kereszt ölelésével szorítsa megkínzott szívére az emberiséget. A Golgota-magaslatra hosszú út vezetett, kez-

dete, kiindulópontja az örökkévalóság homályába vész. Öröktől fogva határozta el Isten és vette fel kormányzó terveibe megváltásunk beteljesülését, melyben egyszülött Fiának véres tengelyszerepet juttatott. Hosszú, fájdalmas évezredekén keresztül sóvárgott a bűnbesezt emberiség a megígért Megváltó után. Keservesen küzdött, fájdalmasan nélkülözött, s a megpróbáltatások tengerén vergődött keresztül. Így tanulta meg a bűn következményeit józan tárgyilagossággal megismerni és így készült fel az eljövendő megváltás méltó fogadására. Mikor elkövetkezett az idők teljessége, Isten egyszülött Fia megjelent, testet öltött és megkezdte földi pályafutását.

Az út, amely a betlehemi barlang csillagfényes éjtszakájából indult ki, kezdettől fogva a fájdalom jegyében állt és szükségszerűen a Golgota-magaslatra vezetett. Különös jellemvonásai, alapvető tulajdonságai a nélkülözés, a szegénység, a megaláztatás, a félreismerés, az ellentmondás, az üldöztetés és az önmegsemmisülés. Végtelen kínokon s elképzelhetetlen keserőségeken kellett a Megváltónak keresztülmennie, hogy teljesítse küldetését, megszabadítsa az emberiséget, visszaállítsa az eredeti rendet és a kegyelem bőségével áraszon el mindeneket.

Az út legnagyobb része már mögötte van. Tulajdonképen már minden beteljesült. Munkatársait, az apostolokat kiválasztotta a tömegből, az Egyházat, élete földi folytatását, főbb elemeiben már megalapította. A legfontosabb

kegyelmi eszközökkel is megajándékozta már az emberiséget, és az isteni igazság kihirdetésével már befejezte az ószövetség évezredein keresztül fokozatosan fejlődő kinyilatkoztatását. Tulajdonképpen mindent megtett értünk, és nem maradt más hátra, mint hogy életét áldozza fel a keresztfán, feltámadjon halottaiból és így megnyissa az új korszakot, amely a legmagasabb lelki kultúra és az örök üdvösség jegyében áll.

A keresztfeszített Krisztus lelkében újból átélte élete mindenegyves fázisát és végtelen szomorú pillantással tekintett a keresztfá tövében zsibongó tömegre. Mindent látó szeme nemcsak azokat szemlélte, akik ádáz gyűlölettel becsmérelték szentséges személyét, vagy csípő gúnnyal illették keserves kinszenvedését, hanem azokat is, akik megihletve csoportosultak a kereszt köré és Vele egy lelki közösségben viselték a Golgota kínjait. Ezekben és ezeken keresztül az eljövendő századok mélységeibe is bepillantott és azokban meglátta mind a gyűlölködők utódait, mind a hűségeselek szellemét követő kegyelem megszentelte tömegeket. Szívében ekkor mélységes isteni érzés fakadt: a túlárado, legönzetlenebb szeretet. Ennek kívánta különösképpen tanújelét adni és mint mindig, most is a legtökéletesebb megoldásra jutott.

Édesanyát adott azoknak, akik legjobban rászorúlnak az anyai szív jóságára. Szentséges Anyját bízta meg, hogy vegye pártfogásába elsősorban a hűtleneket, a bűnösöket, kiknek

megtérésére és üdvözülésére oly nagy súlyt fektetett. Édesanyját kérte, hogy vegye oltalmába a hűségeseket, a kegyelem gyermekeit, kiket oly önzetlen odaadással szeretett. Édesanyját ajándékozta az emberiségnek, hogy ne maradjon egyedül, ne árvuljon el és ne vesszen el kellő vezetés hiányában az élet útvesztőiben. Többet ennél valóban nem tehetett. Mindent megtett és most már nyugodtan hajtja le fejét, hogy kilehelje szeplőtelen lelkét és életé áldozatával tökéletesítse küldetését. Nyugodtan tehetette, mert az emberiség nem maradt egyedül: föléje borult az Istenanya királynői palástja, melynek oltalma fölényesen győzedelmes.

A Boldogasszony megértette isteni Fia szándékát. Oka ennek az a tökéletes lelki harmónia, amely az Istenanyát Krisztussal kötötte össze. Egy volt a szívverésük, az akaratuk és az elgondolásuk és nem kívántak egyebet, csak a mi üdvösségünket. Tehát tökéletesen megértették és kiegészítették egymást.

A szentséges Istenanya megértette Krisztus szándékát és teljes odaadással fogadta új küldetését. Azért, hogy ezt tehesse, végtelen keserves árat kellett neki fizetnie. Végig kellett járnia a Golgota-magaslatra vezető hosszú utat, el kellett merülnie a keservek tengerében, végig kellett vergődnie a lelki vajadások fekete éjszakáján és vértanúvá kellett lennie, hogy méltó lehessen a megváltás terveiben való részesülésre és Krisztussal való együttműködésre az emberi nem üdvözítésében.

A Boldogasszony, a Fájdalmas Istenanya, a keresztfá tövében nemcsak szentséges Fia leírhatatlanul kínos vergődését látja. Szeme előtt lebeg a gondjaira bízott és oltalmába ajánlott szenvedő emberiség, akinek Krisztuson és kívülre más menedéke nincs e földön. Nem hiába merült el annakidején a jeruzsálemi templom magányában a Szentírás szemléletébe és nem ok nélkül foglalkozott a próféták könyveivel. A kinyilatkoztatásból tudta és saját szemeivel látta, hogy az emberiség mily végtelen nyomorban sínylődik és mennyire rászorul a megváltás szeretetteljes kegyelmére. Világosan látta azt is, hogy mivé válna az emberiség e kegyelem nélkül és mi lenne a sorsa, ha az isteni Megváltó nem lenne irgalmas iránta és nem szabadítaná meg az ősbűn fakasztotta átoktól. Az Istenanya ebben a megvilágításban szemlélte Krisztus keserves kínszenvedését és vértanúhalálát. És megértette, hogy ennek így kell lennie, mert csak ebből a véráldozatból fakadhat az üdvösség. Tudta, hogy most következett el a döntő pillanat, amelyben helyt kell állni és mindenekfölött méltónak kell mutatkozni Isten bizalmára, az istenanyai méltóságra és szentséges Fia óhajtott legújabb küldetésre. Ennek tudata acélosította meg ellenálló képességét, és tette oly erőssé, hogy állni tudott a keresztfá tövében, és nem roskadt össze az ott végbemenő tragédia láttára.

Pedig elegendő oka lett volna reá, mert nem volt könnyű dolog ott állni tehetetlenül a gyű-

lölködő nép őrijöngő csipkelődéseinek kitéve, és szemlélni mindazt a kegyetlen kint, amit szentséges Fiának kellett elszenvednie. Életét adta volna és százszorosan adta volna azért a kegyelemért, hogy keszkenőjével megtörölhesse a megkínzott isteni Arcot, amelyet — mikor a Megváltó még gyermek volt — oly forró szeretettel szokott megcsókolni. Ez az idő azonban végleg elmúlt és a helyzet annyira változott, hogy még az izzadságot sem törölhette le véres homlokáról. Védtelenül kellett ott állnia a keresztfá tövében, és a nélkül, hogy segíthetett volna, szemtanújává kellett válnia Krisztus megváltó tragédiájának. Rendkívüli lelki erő kellett hozzá és oly izzó szeretet, amely minden emberi mértéket felülmúl és csakis mint az isteni Szív ajándéka árasztja el és erősíti meg az emberi lelket. Az Istenanyában mindez tökéletes fokban volt meg, s ennek köszönhetjük, hogy van ragyogó eszményképünk, amely az élet viszontagságai között mint hívó Génusz irányít a tekervényes utakon és mint védelmező Génusz óv meg attól, hogy örökre eltévedjünk.

A keresztfá tövében, valahányszor a misztikus Golgota magaslatán tartózkodunk, tulajdonképen mindig térdre kellene borulnunk, hogy hálát adjunk Istennek e végtelen kegyelemért és megköszönjük a felbecsülhetetlen ajándékot: a nekünk adott Édesanyát, akit oly szeretettel nevezünk életünk szelíden ragyogó Hajnalcsillagának.

Remek szerep jut ebben a felséges jelenet-

ben Jánosnak, az Úr kedvenc tanítványának.

Krisztus szeretett tanítványa rendkívül vonzó egyéniség. Benső élete, és ez teszi anynyira vonzóvá, kettős tengely körül fordul meg. Az egyik a lelki érintetlenség, a másik a szeretet. Szent János szűzies lélek, minden szempontból érintetlen. A világ romlott levegője nem hatolt el lelkéig és nem árnyékolta be szépséges jellemképét. A tanítvány megőrizte lelki ártatlanságát és ezáltal szabad utat nyitott a kegyelemnek és méltóvá vált arra a kitüntetésre, hogy az Istenember keblére hajthassa fejét. A szeretett tanítvány szeretetteljes lélek volt. Ez a felbecsülhetetlen erő, mint tudjuk, túláradt benne. Szeretetből, szeretet által és a szeretet magasztos beteljesüléseért élt, küzdött és szenvedett. Ez az, amit Krisztus oly nagyra becsült benne. Ezért tüntette ki előszeretettel és bízta reá a legbensőbb elválás pillanatában szentséges Anyját, Máriát.

Mit jelent e megbizatas?

Tulajdonképen csak szimbolikus jelentősége van. János jelképezi ugyanis az emberiség nemes, Istenhez hű részét, amely megérdemli, hogy ráboruljon az Istenanya védelmező palástja. Szent János tehát jelképe a kegyelem által megszentelt, az istengyermekség jegyében álló és a szentséges Szűz oltalmát élvező emberiségnek. Ebből a jelképből a bűnösök sincsenek kizárva. Nem abban az értelemben, mintha a kedvenc tanítvány és közöttük lelki hasonlatosság állna fenn, hanem csak annyiban, amennyiben a bűnösök szem előtt

tarthatják, hogy milyennek kell lennie annak a léleknek, amely ki akarja érdemelni az Istenanya előszeretetét. János tehát a maga nemében hívó géniusz, irányító, a szentséges Istenanya kultuszához vezető eszményi példakép.

A haldokló Krisztus nem ok nélkül bízta reá szentséges Anyját. Ennek a gesztusnak is szimbolikus jelentősége van. Az isteni Megváltó ezáltal ismét eszményképet állít elénk és megmutatja, hogy milyen legyen az, aki „oltalmába veszi a Boldogasszonyt”, vagyis apostoli lelkülettel terjeszti kultuszát és hirdeti dicsőségét. E fennkölt feladat teljesítéséhez végtelenül sok szeretet és szűzies lelkület kell. Mert csak e két, összehasonlíthatatlanul értékes tulajdonság képesít arra, hogy méltó módon hirdessük az Istenanya dicsőségét és valóban visszfénye legyünk kegyelemteljes lelkületének.

Ne feledkezzünk meg Magdolnáról sem, aki szintén ott áll a keresztfa tövében és hősie szemtanúja a krisztusi tragédiának. Magdolna, vagy mint azelőtt nevezték, magdalai Mirjam sem került egyszerre a Golgota misztikus fényben ragyogó magaslatára. Hosszú út vezetett oda és a hősie léleknek sok mindentől el kellett válnia és sok mindenhez hozzá kellett szoknia, míg kiérdemelte, hogy erre a magaslatra kerüljön. Izzó szeretete, kegyelemfakasztotta ambíciója, szenvedélyes, de megtisztult lelkülete minderre képesítette. Magdolna, aki egykor oly nehéz körülmények között lépte át Simon farizeus házának küszö-

bét, hogy elinduljon az új élet felé, hűségesen bejárta az utat és most elérkezett annak kimagasló pontjához: Krisztus szenvedésében való részesüléshez. Ő is odatartozik a kálváriás csoporthoz, és monumentális egyéniségével arra emlékeztet, hogy a bűnös lélek, az elbukott ember és a reményvesztett egyéniség is odatalálhat Krisztus üdvözítő keresztyéhez és részesülhet a megváltás átalakító és új emberré tevő kegyelmében.

A Golgota-magaslaton szereplők, és ezt első pillantásra megállapíthatjuk, tömör, széjjelválaszthatatlan egységet képeznek. Összetartoznak és misztikus egybeforrásuk által alakítják ki lelkükben azt a páratlan élményt, amelyet Golgota-hangulatnak vagy klasszikusabb kifejezést használva, Krisztussal való együtt-szenvedésnek nevezünk. Hozzáfűzhetjük még, hogy ebbe a kálváriás csoportba, melynek csak irányító főszereplőit szemléltük, mindazok beletartoznak, akikben megvan a jóakarat, hogy a Boldogasszonnyal egy lelki közösségben, hősies odaadással járják az élet keresztyútját és részesüljenek Krisztus lelkünket megszentelő szenvedéseiben. Másszóval, mi is oda tartozhatunk a Golgota-magaslat csoportjához, ha vállaljuk a szenvedést és nem ártalljuk Krisztus keresztyét vállunkra venni és végigjárni az utat, amely közvetlenül a Golgota magaslatára vezet.

a) A nagy állhatatosság

Lehetetlen a keresztfá tövében álló és szenvedő Istenanyát szemlélni a nélkül, hogy meg ne értenők a Boldogasszony fölényes magatartásában megnyilvánuló acélkemény és törhetetlen állhatatosságot.

Van ebben a magatartásban még sok más fontos érték is. Szerény véleményem szerint mindezek benne foglaltatnak abban a tántoríthatatlan állhatatosságban, amely az isteni kegyelemtől eltekintve egyedül képesítette az Istenanyát, hogy a keresztfá tövében méltón megállja a helyét és győzedelmeskedjék az emberi gyengeség, az érzelmek nagyon is érthető hullámozása és a minden oldalról kísértő végső elkeseredés fölött.

A „Stabat Mater” ájtatos szerzője, a minorita Jacopone da Todi is ebből a szempontból indult ki, midőn halhatatlan szekvenciáját szerelte. A szentéletű szerző különös plaszticitással domborítja ki az Istenanya állhatatosságát, és főleg arra utal, hogy a Boldogasszony a keresztfá tövében állott, egyszóval megállotta helyét, nem gyengült el és a Keresztfeszített isteni magatartásához méltó módon vett részt a megváltás beteljesülésében.

Az Istenanyának végtelen sokat kellett szenvednie, hogy odakerüljön a keresztfá tövébe, elérje, kiküzdje magának e magaslat kegyelmét, mert ott állani a szó legfelfokozottabb értelmében kitüntetés, sőt annál is több, felmagasztaltatás. Nem mindenki, jobban

mondva senki sem lett volna méltó ezt a helyet elfoglalni és csak a kegyelmek kiváltságos gyermeke, a Boldogasszony részesülhetett abban a megdicsőítésben, hogy mint Istenanya álljon a keresztfá tövében és legyen szilárd támasza a Megfeszítettnek. A többiek, akik ott állanak, csak méltó keret, amely annál sikerültebben domborítja ki a Boldogasszonynak jutott szerep rendkívüli nagyságát.

Hosszú idő kellett ahhoz, míg a Boldogasszony bensőleg és lelkileg eléggé megérett, kifejelett és annyira kibontakozott, hogy odaálljon a Golgota magaslatára, és vigaszára váljon isteni Fiának.

Itt a Golgota magaslatán *egy pillantásba foglalhatjuk össze az Istenanya eddig leírt életútját.* Ez a szintetikus áttekintés ugyanahhoz az eredményhez vezet, mely csak megerősíti bennünk a meggyőződést, hogy az Istenanya magatartásának felülmúlhatatlan gerince a sziklaszilárd és hajlíthatatlan állhatatosság. Életének mindenegybes fázisa azt bizonyítja, hogy állhatatos volt, hűséges önmagához, küldetéséhez és ahhoz a megtiszteltetéshez, amelyben Isten rendkívüli megbízatás által részesítette.

Feleslegesnek tartom magyarázni, hogy e mögött a legegyszerűbb formákban megnyilvánuló *állhatatosság mögött mérhetetlen szenvedés rejlik.* Feltétlen meggyőződésem, hogy a keresztfá tövében a fősúly nem az Istenanya által szemlélt krisztusi szenvedés által okozott lelki fájdalomon fekszik, hanem az Istenanya

életének vértanúságán, amely itt, a Golgota-magaslaton, a keresztfá tövében éri el tetőpontját, úgyhogy minden túlzás nélkül beszélhetünk a megdicsőült fájdalom ragyogó apoteózisáról. Az Istenanya attól a perctől kezdve, amelyben magas kiválasztásáról értesült, mindig a szenvedés áldozata volt. Vértanúsága, mint már eddig is láttuk, fokozatosan fejlődött bele az istenakarta gigantikus méretekbe. Itt az áldott magaslaton mindaz összesűrűsödik, amit a Boldogasszony hosszú, küzdelemteljes életén keresztül szenvedett. A Golgota-magaslat metszéspontja a Boldogasszony különböző fájdalmainak és szenvedéseinek. Magában a pontban pedig az összesűrűsödött fájdalom izzó tűzzé alakul át, melynek szikrázó fényessége hozzátartozik a Golgota misztikus megvilágításához.

A ragyogó fényesség hozzánk is eljutott és a mi lelkünket is megtermékenyíti melegével. Ez azonban csak akkor következik be, ha a Golgota-magaslat misztikus élményéből levonjuk a következtetéseket és megtanuljuk a Boldogasszonytól a keresztfá tövében tanúsítandó helyes magatartást.

A szó gyakorlati értelmében ez annyit jelent, hogy az Istenanya kínszenvedését, életáldozatát és vértanúságát, emberi lehetőségeink méretére lefokozva átkapcsoljuk és átültetjük önnön életünkbe és erre a sziklaszilárd alapra fektetjük természetfeletti életalakításunkat.

Ne legyünk gyávák vagy szűkkeblűek. Ne

éljünk kifogásokkal és ne mondjuk, hogy ez lehetetlen, mert nem az! Az Istenanyától megtanulhatjuk önnön szerény képességeinknek megfelelően az egyedül helyes magatartást, és ezáltal felvértezhetjük magunkat a nehézségek ellen és felkészülhetünk az élet nagy küzdelmére. Sőt még arra is rájövünk, hogy nincs magasztosabb, szebb és tökéletesebb dolog, mint az Istenanyától eltanult hősiesség magatartása, amely öntudatos hűségben és acélkemény kitartásban nyilvánul meg.

Kíséreljük meg a továbbiakban az Istenanya hősiességében megnyilvánuló egyvonalúságot és öntudatos állhatatosságot alkotó elemeire bontani, és hamarosan meggyőződünk arról, hogy életünk csak akkor válik lendüléssé és sikerteljessé, ha mi is törekszünk ezt az életművészetet elsajátítani és hasonlóképpen cselekedni.

b) Az elszántan igent mondó állhatatosság

Az acélkemény állhatatosság elsősorban hatalmas igent-mondás, melynek erejét, termékenységét és önünkkel való összeforrását soha többé meg nem lehet változtatni. Ha a férfi egyszer igent mondott, akkor az igen marad visszavonhatatlanul, különben megtagadja férfiasságát, nemének természetét és méltóságát. Ha egyszer igent mondott, ez az egész életre kiterjed. Azok, akik a házasság szentsége által megszentelt állapotban élnek és az Úr színe előtt egyszer igent mondottak, tudják, hogy

mennyire visszavonhatatlan ez a szó, és mit jelent a benne rejlő ígérethez hűnek maradni. Erre az erőre kell gondolnunk, mikor az acélkemény állhatatosság alapvető tulajdonságait szemléljük.

A kiindulópont tehát: igent mondani.

Érdekes, hogy a kezdetet jelképező igen tulajdonképpen több, mint kezdet vagy elindulás. Hatalmas háttere van és abban fokozatos, konzekvens fejlődés rejlik. A kimondandó vagy már kimondott igen, nem máról-holnapra érik meg, hanem hosszú folyamaton megy keresztül, míg annyira kialakul, hogy tényleg ki kell fejezni és a végleg lekötő ígértet ünnepélyes formájába kell önteni.

Az említett fejlődési folyamatot a szentséges Szűz életében szemlélhetjük a legtökéletesebben.

Tudjuk, mily gondosan készítette elő az Úr az Istenanya lelkületét, mielőtt sejthette volna, hogy ő a kiválasztott. Isten végtelen gonddal ápolta ezt a természeténél fogva gyengéd női lelket és belefektette Krisztus férfias lelkiségének acélos keménységét és ezáltal lehetővé tette, hogy az anyaságban rejlő természetes gyengédséget, a legacélosabb és legellenállóképesebb állhatatossággal kapcsolja össze s ezáltal oly lelkiséget alakítson, amely a szeplőtelen fogantatás alapján minden szempontból felülmúlhatatlan.

Midőn a Boldogasszony Isten irányította fejlődése elérte a lelki érettség pontját, úgyhogy már meg tudta érteni az összefüggéseket

és át tudta tekinteni a helyzetet, akkor az Úr kinyilatkoztatta neki rendkívüli küldetését és megkérdezte tőle, mi a felelete: igen vagy nem? Elfogadja-e a kitüntető küldetést, vagy pedig visszautasítja a megbízatást.

Az Istenanya igent mondott és elfogadta, vállalta a reá nehezedő súlyos megbízatást.

A hőiesen kimondott igen ezentúl mint az isteni szerelem szimfóniája egész életén végigcsendül. Bárhová tekint, bármit tesz, gondol vagy érez, mindennek csak egy visszhangja van: „Igen.” Ebbe az egyetlen szóra foglalja össze mindazt, amit tett, szenvedett, teljesített, egyszóval ebbe foglalja össze életét és küldetését.

A Golgota magaslatán is ez az igen csendül ki.

Ott áll a keresztfá tövében, hozzásimul a véráztatta, gyalulatlan fához, lelkével hozzátapad annak kegyelemteljes jelentőségéhez, átkarolja és teljes odaadással, hősiekséggel nem mond többet, mint amit 33 évvel azelőtt mondott: Igen, ő akarja a végső beteljesülést, a megváltást, még Krisztus élete és önnön fájdalma árán is.

Az Istenanya páratlan lelkesége, amelyet nem szűnünk meg csodálattal szemlélni, végtelenül egyszerű. Nincs benne semmi bonyolultság vagy áttekinthetetlen misztérium. Csak egy van benne: Az acélkemény állhatatos igen, amelyet a megváltásért folytatott végtelen küzdelem sem tudott megpuhítani vagy megingatni.

Itt önkénytelenül a kézenfekvő pár-huzamra kell gondolnunk, mert az Istenanya esete a mi esetünk is. Voltaképen a mi életünk sem egyéb, mint acélkemény, állhatatos, visszavonhatatlan igen.

Ne feledjük: ettől függ üdvösségünk!

Mert az igent már kimondottuk.

Igent mondottunk akkor, mikor Krisztus szentséges vére a keresztvíz alakjában érintette homlokunkat. Isten ebben az ünnepélyes pillanatban megkérdezett, hogy akarunk-e gyermekei lenni és üdvözülni. Mi igennel feleltünk, ellentmondottunk minden jó ellenségének, a Sátánnak és felesküdtünk az Úr zászlájára.

A szülői ház tiszta légköre lehetővé tette, hogy az adott igent beváltsuk. Keresztény nevelésben részesültünk és megtanítottak arra, hogyan kell Istent szeretni, vagyis felszólításaira a legtermészetesebb egyszerűséggel mindig igent mondani.

Azóta már számtalanszor ismételtük meg az egyszer kimondott igent. Mindíg tudtuk, hogy mit cselekszünk és ennek milyen következményei vannak. Magától értetődő, természetes követelménynek tartottuk, hogy konzekvens és ruganyos férfiassággal megmaradjunk a kimondott igen mellett. Bárhova megyünk, bármit teszünk, bármennyiszer csalódunk, szenvedünk s nélkülözünk, és bármennyire elviselhetetlennek látszik az életért folytatott küzdelmünk, mindenre csak egy visszhangot talál-

lunk, amely lelkiismeretünkön keresztül hatol hozzánk, és ez a visszavonhatatlan igen, amelyen nem tudunk és nem is akarunk változtatni.

*

Keservesen meg kell szenvedni azért, hogy konzekvensen és állhatatosan mindig igent mondhassunk.

A legjobb példa erre a Boldogasszony. Ő is csak azért szenvedett és járta végig a fájdalmas keresztutat, mert állhatatosan nem akart egyebet, mint megismételni és a gyakorlat aprópénzére beváltani az egyszer oly nagy meggyőződéssel kimondott igent. Az Istenanya valóban tudott szenvedni és egyáltalán nem rettent vissza, mikor az általa kimondott igen véres formában jelent meg előtte a Golgota magaslatán. A véres keresztfával megtestesült előtte az örök „igen”, és a rajta függő Istenember, aki ugyanennek az állhatatosságnak az áldozata, feléje is kitérte karját, hogy átvegye az igenben rejlő nagy ajándékot és halála után odavigye az örök Atya trónusa elé.

A megoldás számunkra is itt van. Meg kell tanulnunk a Boldogasszonytól igent mondani, hogy ebben az értelemben is kövessük és nyomába lépjünk.

Minduntalan kínálkozik alkalom, hogy így cselekedjünk. Igazán nem állíthatjuk, hogy az élet könnyű, sőt tudjuk, hogy sok esetben szinte elviselhetetlenül nehéz. Ily körülmények között nem éppen könnyű kitartani az

egyszer kimondott igen mellett, egyebet sem tenni, mint igent mondani és ezt az igent úgy összetömöríteni és összesűríteni, mint a Boldogasszony tette, hogy elegendő legyen egy küzdelemteljes és hosszú emberi életet kitölteni és gazdaggá tenni. Ez a legtöbbször keserves, könnyteljes küzdelem nehéz Golgotajárás az „igen” reánk nehezedő keresztjének összeroppantó súlya alatt.

Úgy kell venni az életet, ahogy jön. Csak legyünk eléggé férfiasak, elszántak, ruganyosak ahhoz, hogy elfogadjuk a nehéz körülményeket és szemébe nézzünk az igennek, bármilyen formában jelenik is meg előttünk. Néha túláradó boldogság formájában jelenik meg, és ilyenkor térdre borulva adunk hálát az Úrnak, hogy igent mondottunk. Gyakran, sőt legtöbbször a véresen megkínzott Megváltó alakjában tűnik fel, és ekkor nem szabad szemünket elfordítani, hanem igent kell mondanunk és el kell fogadnunk annak minden következményét, mégha össze is roskadunk a reánk nehezedő súly alatt. Sőt többet mondok: ilyenkor is térdre kell borulnunk és hálát kell adnunk Istennek, hogy szenvedhetünk a kimondott igenért és lelki vértanúságunk által bizonyíthatjuk, mennyire komolyan vesszük adott szavunkat és a nyomában fakadó életet.

Ez valóban férfias magatartás és megérdemli Isten tetszését.

Ezt becsüli meg Isten és tartja nagyra. Semmi egyebet. A többi nem számít. Csak hamu és por. Széthullik kezünkben.

Nagy súlya van a kimondott igennek. Krisztus a Golgota-úton háromszor összeroskadott alatta. Az Istenanyát pedig vértanúvá alakította át.

Misztikus súly ez, és ennek köszönhetjük, hogy életünk nem mállik széjjel a jelentéktelenség légkörében, hanem ellenkezőleg, tömör értéket képez, amelyet az Úr is tekintetbe vesz.

c) A határozottan nemet mondó állhatatosság

Az életben nemcsak igent kell mondani.

Nemet is.

Folyton igent mondani nagyon nehéz, sőt sok esetben százszázalékos vértanúság. Nem egy esetet tudok, hogy az állhatatosan igent mondók emberileg szólva belehaltak a folytonos igent-mondásba, mert mindig csak adtak, és énük legjavát ajándékozták oda. Ezeket az élet kiszípolyozta, úgyhogy teljesen felőrldtek és a szó teljes értelmében hősieen belehaltak az igent-mondásba.

Igazán nem tudom megmondani, *mi nehezebb, igent vagy nemet mondani*, de higgyük el, hogy nemcsak az igen jár kemény következményekkel, hanem a nem is.

Arról van ugyanis szó, hogy a kimondott nem ne legyen habozó, tétovázó, bizonytalan, ellenkezőleg, felülmúlhatatlan fürgeséggel, mint a kék égből sujtó villámcsapás rombolja szét azt, aminek nem szabad fennállania. Itt nem lehet szó megfontolásról, körültekintésről, tétovázó határozatlanságról, mert rögtön

kell cselekedni. Veszély fenyeget és annak csak a gyorsan közbevágó és mindent döntően elintéző nemmel lehet elejét venni.

A Boldogasszony magatartása ebben az értelemben is tökéletes. Az Istenanya nemcsak igent, hanem nemet is mondott. Hogy csak egy példát említsek, gondoljunk Krisztus nyilvános működése idejére. Az isteni Megváltó ekkor bejárta a falvakat és városokat, betegeket gyógyított, bűnöket bocsátott meg és leprásokat mentett meg egy egészségesebb életnek. Már ekkor is ellentmondásban volt része. Sokan áskálódtak ellene és nem hiányoztak azok sem, akik a legbecsmérőbb rágalmakat terjesztették róla. A Boldogasszony mindenről értesült és hallotta azokat a szennyes dolgokat, amelyekkel Krisztus imádásra méltó egyéniségét akarták bemocskolni, hogy aláássák erkölcsi tekintélyét és lehetetlenné tegyék további működését. Az Istenanya nemet mondott és felülmúlhatatlan eréllyel utasította vissza az otromba és nemtelen inszINUÁCIÓKAT.

A Boldogasszony akkor is nemet mondott, mikor mindenki „menekült a süllyedő hajóról” és előnyösnek látta még azt is letagadni, hogy ismerte Krisztust és érintkezett vele. Akik vele voltak, ellene fordultak, becsmérelték jötevőjüket és csípős gúnnnyal kétségbevonták istenségét. Az Istenanya egyszerűen nemet mondott, odaállt a keresztfá tövébe és félreérthetetlen magatartásával bizonyította Krisztus istenségébe vetett hitét.

Erre a kategórikus nemre már az ószövet-ség is szolgáltat példát. Mikor a megkínzott kiválasztott nép hazatért fogságából és arra határozta el magát, hogy a rombadőlt templomot újból felépíti, akkor szándékát karddal a kezében kellett megvédenie. Konzekvens állhatatossággal követ hordtak, falakat emeltek, egyszóval építettek, s a támadó ellenség ellen karddal védekeztek a nélkül, hogy félbeszakították volna munkájukat. Másszóval, nemet mondtak az ellenségnek és ezzel biztosították vállalkozásuk sikerét.

Nekünk is hasonlóképen kell viselkednünk. Az Istenanya gyermekeinek valljuk magunkat, kötelességünk tehát a kísértésekkel, támadásokkal, a romboló elemekkel és a destruktív erőkkal szemben — nemet mondani!

Legyen bennünk férfias állhatatosság, amelyben van annyi öntudatos méltóság, hogy megbecsüli önmagát és villámcsapásszerűen mond nemet akkor, amikor lelki kultúrájának legfelsőbb érdekei ellen készül támadás.

Ez a „nem” folytonos legyen és hasson ki az egész életre. Ha egyszer nemet mondtunk, akkor annál maradunk és minden áldozatot meghozunk, mint az Istenanya példáját követő vértanúk, hogy kimondott szavunk érvényesüljön, és mint a rossz visszautasítása, megszentelje életünket.

Aki nemet tud mondani, az számíthat arra, hogy Isten is nemet mond és nem engedi meg, hogy a veszedelmes helyzet kiélesedjen és oly

megpróbáltatássá váljon, amellyel egyszerűen nem tud megküzdeni.

Kövessük tehát az Istenanya példáját, mondjunk hőiesen nemet, hogy ezáltal kiérdemeljük Isten örök üdvösségünket meghatározó igenlő helyeslését.

d) Az odaadásteljes állhatatosság

Aki a megfelelő időben és a megfelelő hangsúllyal kimondott igent és nemet közös nevezőre hozza, megvalósítja magában azt, amit tökéletes odaadásnak nevezünk.

A Boldogasszony mind a két szót helyesen mondotta ki. És ezáltal valószínűsítette meg magában a tökéletes odaadás eszményi beteljesülését.

Az Istenanya sohasem került volna a Golgota magaslatára és ott nem állta volna meg helyét, ha életében nem gyakorolta volna ezt a művészetet. Csak így alakult ki benne a szűkséges, termékeny lelki ruganyosság, amellyel odatapadt a keresztfához, hogy tőle soha többé el ne szakadjon. Ügyszólván beleolvadt a keresztfá realizmusába, és ezáltal tökéletesen betöltötte a számára öröktől fogva megjelölt helyet.

Igy vagyunk mi is. Isten sok helyre állíthat, mert a magasságok, a fellegek, a mélységek és a por között még beláthatatlan sok lehetőség van. Mellékes, hogy hova állított Isten. A hely egyáltalán nem fontos, mert nem az

számít, hogy hol állunk, hanem hogy hogyan állunk és milyen magatartást tanúsítunk.

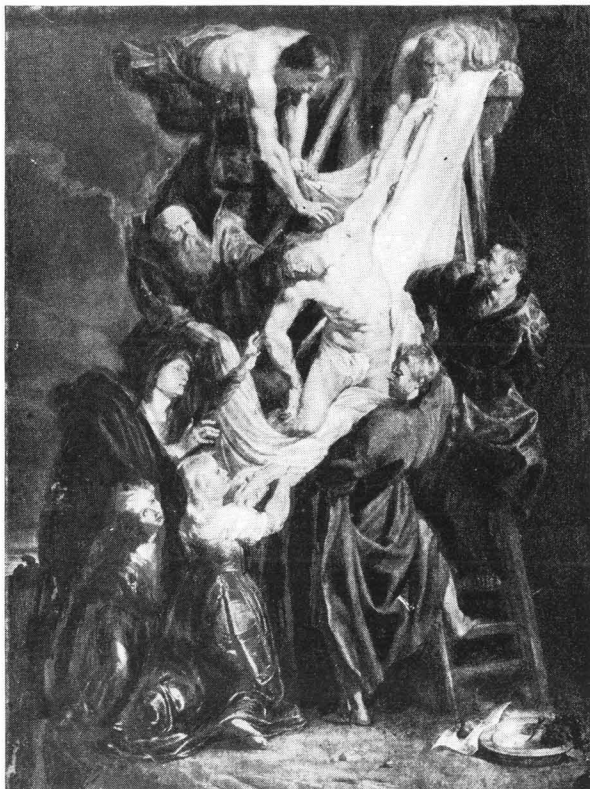
Itt csak egy megoldás van. Odaállni a kijelölt helyre és azt az eszményi odaadás segítségével tökéletesen betölteni. Ne ijedjünk meg, ha arra ébredünk, hogy ismét a keresztfá tövébe kerültünk. Igaz, hogy nem könnyű ott állni. Ez sajog és fáj, de hozzátartozik az élethez. Legalább érezzük, hogy élünk, és ilyenkor teljes nagyságában felragyog előttünk a Golgota misztikus világossága. Most már tudjuk, hogy állhatatos odaadásunk által felküzdöttük magunkat az izzó fényességű magaslatra és azt is tudjuk, hogy ezt a kegyelmet a Boldogasszony irányító nevelésének és fennkölt példájának köszönhetjük.

*

Prohászka egy ismert mondását átalakítva azt kell mondanunk, *hogy ne féljünk a magasságoktól*. Főleg ne féljünk a Golgota magaslatától, hanem álljunk oda bátran és hőiesen a keresztfá tövébe és töltsük be a számunkra kijelölt helyet.

Ne feledjük, az emberi élet legtöbbször a Golgota-magaslaton játszódik le; gerince a keresztfá, Istene a Megfeszített, és vezető géniusza a keresztfá tövében szenvedő Istenanya.

Szeressük ezt a magaslatot és akkor szeretjük a tökéletes, merész vonalvezetésű, magasba szökellő és az örök élet ígéreteit magában hordozó emberi életet.

Rubens: Keresztlevétel

Imádság

a keresztfá tövében álló Boldogasszonyhoz

Jóságos Anyám, szentséges Istenanya! Isteni Fiad, Krisztus elérte szenvedése tetőpontját és most ott lebeg ég és föld között, mint az áldozati bárány, amely elveszi a világ bűneit.

Nem volnál édesanya és az isteni kegyelem kiváltságos gyermeke, de főleg nem volnál Istenanya, ha hiányoznál a Golgota-magaslatról és nem állnál a keresztfá tövében.

Már eddig is kimondhatatlan kínokat szenvedtél és leírhatatlan fájdalmonkon kellett keresztül menned, míg elérted a Koponyák-gegyének véres magaslatát.

Most itt állsz a keresztfá tövében és vértanú lelkülettel szemléled isteni Fiad keserves szenvedését. Látod, mint feszíti az izmokat a megkínzott testet gyötrő láz, mint remeg mindenegybes idegszál, mint törik meg lassan Krisztus szemének feledhetetlen pillantása és borul a közeli halál árnyéka nemes homlokára.

Annyira elmerülsz isteni Fiad vergődésében, és oly tökéletesen szenvedsz Vele együtt, hogy nem is hallod az őrzöngő tömeg ádáz kiáltozását, csípős megjegyzéseit, és nem is látod megvetendő magaviseletét. Számodra az egész világ elsüllyed, és csak azt látod és érzed, hogy közeledik a rettenetes óra, az elviselhetetlen pillanat, amelyben isteni Fiad lehajtja fejét, hogy visszaadja Atyjának ártatlan lelkét.

Szentséges Anyám! Tökéletesen együtt-
érzek és együtt szenvedek veled. Annyira át-
élem a Golgota tragédiájának mindenegyes
mozzanatát, hogy kitörölhetetlenül lelkembe
vésődik a szenvedő Krisztus-arc. Érzem, hogy
lelkem tökéletesen átalakul. Veronika kendője
lesz, amelybe szentséges Fiad örökre bele-
nyomta imádandó arculatának ragyogó kép-
mását.

Jóságos Anyám! Mint hűséges gyermeked,
kérek, ne engedd, hogy ezt a kendőt elveszít-
sem. Add, hogy egész életemen keresztül meg-
őrizzem és magammal vigyem az örökkévaló-
ságba, hogy ott megmutathassam az Atyának
és ezen az alapon remélhessem enyészetlen
boldogságomat. Amen.

Imádkozzál érettünk, Fájdalmas Szűzanya,
Hogy méltók lehessünk Krisztus ígéreteire.

Könyörögjünk. Isten, kinek szenvedésekor
Simeon jövendölése szerint a dicsőséges Szűz-
anyának, Máriának édes lelkét a fájdalom töre
átjárta: engedd kegyelmesen, hogy akik fájdal-
mait tisztelettel ünnepeljük, szenvedésed
boldogító eredményét elnyerjük; Ki élsz és
uralkodol mindörökkön-örökké. Amen.

A LEVÉTEL

„Ezekután pedig kéré Pilátust az arimateai József (minthogy tanítványa vala Jézusnak, de csak titokban, a zsidóktól való félelem miatt), hogy levehesse Jézus testét. És megengedé Pilátus. Elméne tehát és levevé Jézus testét. Jöve pedig Nikodémus is, aki először éjtszaka ment vala Jézushoz, mirha és áloe-vegyítéket hozván, mintegy száz fontot. Vevék tehát Jézus testét és gyolcsruhákba göngyölék azt fűszerek közé...”
(Ján. 19, 38—40.)

SZEREPLŐK

A főszerepet ebben a jelenetben kizárólag a szentséges Istenanya játssza. Ő a tengely, ő körülé fordul meg minden.

Jézus titkos barátai mindent elkövettek, hogy megmentsek a holttestet a zsidók bosszúálló dühétől. Semmiáron sem akarták e drágakincset az ellenség kezében hagyni és azért Pilátushoz fordultak engedélyért, hogy levehessék a keresztről és egy, már előre kijelölt

sírüregben eltemethessék. Pilátus, mint az evangélium is bizonyítja, nem zárkózott el a kérelem elől, és megadta a szükséges engedélyt.

A megkínzott áldozat véres holttestét szeretetteljes gonddal vették le a keresztről. Nagy munka volt, mert Krisztus barátai, amennyire lehetett, épen akarták kezükbe kapni a drága holttestet. Vigyázniok kellett, midőn a sok vértől már rozsdás szögeket eltávolították, nehogy még jobban megsértsék az amúgy is eléggé megromcsolt testet. Vigyázniok kellett, midőn leemelték a keresztről, és ezért a gyászos munka csak lassan haladt előre. Az Istenanya még mindig a kereszt tövében állt és a magasba tekintett. Szomorú szeme éber figyelemmel kísérte a jólelkű férfiak szeretetteljes munkáját. Most ismét alkalom nyílt elmerülni a mult szemléletében. Lelkében újból végigélte Krisztus kínszenvedése mindenegybes fázisát és szíve újból megremegett a visszaemlékezés támasztotta vihar alatt.

A holttestet végre levették a keresztről.

Mielőtt az evangéliumban említett drága kenetekkel bebalzsamozták és a halotti gyolcsba göngyölték volna, az Istenanya ölébe helyezték.

A Boldogasszony most már nem állt, hanem ült a keresztfá tövében és ölében tartotta azt a véres roncsot, amely egykor az isteni Megváltó felülmúlhatatlan tökéletes emberi teste volt.

Ez a történelem nagy és élő pietàja, amely

a későbbi századokban millióknak nyújtott vigaszt és a legnagyobb művészeket ajándékozta meg a remekművet alkotó ihlettel.

A fájdalmas pietàt egy sokkal boldogabb kép és valóság előzte meg. A betlehemi barlangban, mikor az ifjú édesanya kiemelte a jászol szűrő szalmájából az isteni Gyermeket és ölébe vette, hogy szeretettel becézgesse, az is pietà volt; mert a Gyermek ragyogó szemében már ott derengett a kereszt tüze, és az Istenanya a puha kis kacsókon lelki szemeivel már meglátta az irtózatos fájdalmat jelentő sebhelyeket és mégis boldog volt, mert a beteljesülés még távol állt és ölében nem tetemet, hanem az élő gyermek mozgékony, meleg kis testét tartotta. A kölcsönhatások itt valóban kézzelfoghatók. Betlehemben a Golgota nagy pietà-jelenetére gondolt szívet szorongató fájdalommal, és most a Golgota magaslatán visszaemlékezett Betlehemre és annak ragyogásából merített vigaszt sajgó szívének.

Élete tartalma ekkor egy gondolatba sűrűsödött össze és abban megismerte, hogy az anya és gyermek szorosan összetartoznak, még a halál sem tudja elválasztani őket. Az ő esetében ez még azt is jelenti, hogy az Istenanya élete az anyaság kapcsolatai által anynyira hozzásimul Isten életéhez, hogy tőle szinte elvonatkozzhatatlan. Nem ami Isten benső lényegét és a Szentháromság benső életét illeti, hanem annak külső megnyilvánulásaira vonatkozólag. Nem lehet a Szentháromságra és a háromszemélyű egy Isten kifelé megnyil-

vánuló életére gondolni a nélkül, hogy az Isten-
anya egyéniségével ne találkoznánk és meg ne
értenők az ősatyák és egyháztanítók véleményét,
akik szerint a Boldogasszony az isteni
Szentháromság kifelé való kiegészítése. (Com-
plementum Trinitatis.)

Megrendítő ez a benső kapcsolat, amelynél
szorosabb teremő és teremtmény között el sem
képzeltető. A pietà előtt állva önkénytele-
nül áttűzesít az a tudat, hogy mindazok, aki-
ket Krisztus az evangéliumban megnyilvá-
nuló felfogása szerint anyjának és testvérei-
nek nevez, méretüknek és érdemüknek meg-
felelően hasonló sorsban és kitűntetésben ré-
szesülnek: szorosan hozzásimulhatnak Isten-
hez és részük lehet a háromszemélyű egy
Isten kifelé ható életében. Kérjük az Isten-
anyát, hogy különösen ezt a kegyelmet közve-
títse nekünk.

Gyönyörű szerep jut Krisztus barátainak is.
Ezek névszerint: Arimateai József és az éjt-
szaka leplébe burkolódzó, kissé félénk Niko-
démus.

Amíg Krisztus élt, a két jóbarát, aki két-
ségkívül őszinte jóindulattal viseltetett a Meg-
váltó iránt, eléggé praktikus és alkalmazkodó
embernek bizonyult. Érezték, hogy Krisztusnál
van az igazság és csak tőle tanulhatják meg a
valódi életművészetet. Viszont azt is tudták,
hogy a zsinagóga, különösen a főpapok nem
jó szemmel látják, ha valaki Hozzá közeledik.
Megoldást kerestek és találtak. Az éj leplébe
burkolódtak és titokban keresték fel Krisztust,

hogyan tanításában részesüljenek. Jellemző az isteni Megváltó megértő jóságára, hogy nem tiltakozott az effajta gyávaság ellen és éjtszakáit tanításuknak szentelte.

Az idő e közben változott.

Az isteni Megváltó befejezte küldetését és a kereszttel kintpadján a gyűlölködő tömeg gúnyos kacagása között meghalt, hogy megváltsa az emberiséget. A tanító ajkak egyidőre elnémultak, s a két, gyakorlati érzékkel megáldott embernek már nem volt alkalma éjtszakának idején Krisztushoz osonni.

De nemcsak az idők változtak meg. Az emberek is.

A két jóbarátról az események nyomása lepattantotta a titkolódzó éjtszaka leplét, átalakította lelküket, felszínre hozta Krisztus iránt táplált szeretetüket és annyira felbátorította őket, hogy merészen kiállottak a porondra és Krisztus híveinek vallották magukat. Sőt ennél többet is tettek és — ami a zsinagógának egyáltalán nem volt épülésére — mellőzve a papi hatóságokat, bementek Pilátushoz és saját felelősségükre rendezték Krisztus temetése ügyét. Ezt sem tartották titokban és a nyilvánosság szeme láttára levették a holttestet a keresztről, drága kenetekkel bebalzsamozták és saját költségükre új sírűregbe helyezték.

Nagy vigasz rejlik ebben a tényállásban. Krisztus egyénisége e szerint nem hiába vonzza azokat a lelkeket, amelyekben megvan a jóra

való hajlam és a nagyobb kibontakozásra való képesség. Előfordulhat, hogy eleinte haboznak és tétováznak, és ha gyatra emberfélelem kerekedik is felül bennük, végül mégis csak Krisztus győz és annyira magához köti őket és áthatja szellemével, hogy szükségét érzik a nyilvánosság előtt is bevallani hozzátartozásukat, és ezáltal fölényesen minden emberfélelem fölé emelkedni.

A Boldogasszony minden bizonnal hálás szívvel és őszinte szeretettel vette tudomásul a két hűséges jóbarát benső átváltozását, és midőn isteni Fia holttestét ölében tartotta, forró imája az elköltözöthöz szállott, hogy leesdje áldását Józsefre és Nikodémusra.

A pietà jelenete és annak szereplői feledhetetlen benyomást gyakorolnak ránk. Az isteni szeretet, az emberi ragaszkodás és hűség beláthatatlan távlatait nyitják meg előttünk és arra készítetnek, hogy szívesen tartózkodjunk az isteni Fiát ölében tartó Boldogasszony közelében, hogy ezáltal bennünk is tökéletessé váljon az Istennel fenntartott kegyelemteljes kapcsolat.

A pietà nekünk, a fájdalmas Istenanya gyermekeinek, szent és sérthetetlen szimbólum.

Jelképe a Golgota magaslatán végbement megváltó áldozatnak. Az Istenanya mérhetetlen szenvedésének és annak a lehetőségnek, hogy mindebben nekünk is részünk lehet, ha szívvel-lélekkel tartózkodunk a misztikus

Golgota lelket megszentelő és életet átalakító kegyelemteljes magaslatán.

a) A nagy elárulás

A Golgota magaslatán lehanyatlott a nap. Az alkonyatra azonban nem következett a csillagok halvány ragyogása.

Sötétbe borult minden. Felhők tornyosultak az égre, hogy méltó keretbe foglalják a szív-szaggató jelenetet, amely a keresztfeszítésre és Krisztus halálára következett.

Az Anya a kereszttől tövében ül és ölében tartja holt Gyermekeit.

Számára valóban lenyugodott a nap és nem keltek fel a csillagok. Egyedül maradt. Elárult. A magány szakadékába zuhant, és fenékgig itta az egyedüllét vigaszt nem ismerő kelyhét.

Ne gondoljuk, hogy az Istenanya nem tudott egyedül lenni. Mert tudott. Lelke elég gazdag volt ahhoz, hogy ne szoruljon emberi kiegészítésre és elég legyen önmagának.

A szenvedés gyökere másutt van.

Az Istenanya tudott egyedül lenni, de nem tudott Isten nélkül lenni.

Most Gyermeke, az Istenember tetemét tartja ölében és érzi, hogy a szó abszolút értelmében egyedül marad, mert az Istenember eltávozik tőle, hogy leszálljon a pokol tornácára, megszabadítsa az ószövetség szentjeit és majd ha elérkezik annak ideje, dicsőségesen feláradjon.

Minden a mellett bizonyít, hogy a kapcsolat Isten és a Boldogasszony között még ebben a gyötrelmes pillanatban sem szakad meg, mert Isten mindig él és nem halhat meg. Ez igaz. Viszont az is igaz, hogy Isten a Szent Szűz lelkében csak a kegyelem által él tovább, mert Gyermeke holtteste nemsokára a sötét sírűregbe kerül és isteni Fia ebben a vonatkozásban teljesen elszakad tőle.

Elárvult, mert hiányzott neki a ragyogó Krisztus-arc, melynek szemefénye az Istenség titkairól mesélt. Hiányzott neki a keskeny és halvány főpapi kéz, mellyel az Istenember áldását hintette feléje. Hiányzott neki a hang, amely az isteni igazság, az örök bölcsesség ígét hirdette. Hiányzott neki Krisztus, aki vele élt, gyermeke volt, és szeretetének minden gazdagságával elhalmozta. Hiányzott neki egyszerűen a reális jelenlét, a kézzelfogható közelség, a meghitt életközösség és az alkalom, hogy az édesanya szeretetteljes gondoskodásával fejezze ki hálás és izzó szeretetét.

Szinte paradoxonnak vehetjük és mégsem az, ha azt mondjuk, *hogy a Boldogasszonyt a fájdalom szinte elkényeztette.* Egy előző elmélkedésben foglalkoztunk azzal az igazsággal (IV. állomás), hogy az Istenanya egész élete Krisztussal való egyöntetű találkozás volt, és azt is kidomborítottuk, hogy e nagy találkozás a fájdalom és vértanúság jegyét véste az Istenanya lelkébe. Krisztussal és szentséges közeliében töltött élete merő fájdalom volt, mert

Krisztus, mint tudjuk, a fájdalom embere, és mindenki, aki közösségbe kerül vele, a szenvedés örökszép szférájába jut. A Boldogasszony tehát együtt szenvedett Krisztussal és ebben lelte élete boldogságát. Szenvedett, de Vele, közelében, általa és érte. Most ez megszűnt. Ő eltávozott és a Boldogasszonynak csak a szenvedés maradt. Mert a fájdalom csak addig kényeztette el és becézgette, amíg Krisztus élt. Mihelyt meghalt és a sírba került, oly izzó tűzzé változott át, amelyből hiányzott minden vigasz. Koromsötét éjszaka volt, melynek homályában egyetlen csillag sem világított... Boruljunk térdre a pietà előtt és gondoljunk magunkra.

Tegyük ezt a komoly és mélyenszántó lelki ismeretvizsgálat értelmében.

Talán rájövünk le nem tagadható, keserves elárvulásunk és elviselhetetlen egyedülletünk igaz okaira.

Kérjük a holt Fiát ölében tartó Istenanyát, világosítsa meg elménket, hogy ismerjük meg önmagunkat és rájöjjünk azokra a hibákra és elkerülhetetlen törvényekre, amelyek elárvulásunkat okozzák.

Kérjük ezenkívül, legyen Ő, aki oly hőiesen viselte a lelki elárvulás megpróbáltatását, vigasztaló vezércsillagunk az egyedüllet komoly, de üdvös éjszakájában.

b) Elárvultak, mert önmagukat keresték

Felesleges bizonyítani, hogy *a benső lelki elárvulás és szomorú egyedüllét általános*. Kevés ember van, aki ne ismerkedett volna meg a benső magánnnyal és ne tapasztalta volna annak nehézségeit.

Meg kell azonban jegyeznünk, hogy sokan önhibájukból teszik ki magukat az elárvulás veszélyének.

Vannak ugyanis emberek, akik nem ismernek más vágyat, kívánságot és törekvést, csak azt, amit saját emberi érdeküknek neveznek. Ez életük tengelye, e körül fordul meg minden megmozdulásuk, érzelemviláguk sokszor nagyon is szeszélyes, beszámíthatatlan hullámozású. Sőt még szeretetük, önátadásuk, önfeledésük is bizonyos szempontból nem egyéb, mint a legreálisabb egoizmus, vagyis az önszeretet és az önimádás egyik rejtett és elfátyolozott megnyilvánulása. Ezek a szerencsétlenek a legértékesebb emberi érzelem pazar kifejezéseit használják sötét egoizmusuk palástolására és nem keresnek egyebet, mint saját érdeküket.

Ha ezeket az embereket megkérdezzük, hogy miért élnek és küzdenek, mi tartja fenn bennük az életet és mi ad nekik bizonyos szempontból és határig energiát, akkor csak hebegő és kitérő, egyszóval semmitmondó választ kapunk. Mert ők erre vagy nem gondoltak, vagy ha igen, nem elég mélyenszántóan, hogy ráébredjenek a valóságra. De válaszol helyettük az élet, és annak realizmusa világo-

san csak azt mondja, hogy kizárólag önmagukért éltek és önmagukat keresték, még akkor is, ha saját lelkiismeretük előtt letagadták, mert különben szégyenpír futotta volna be arcukat.

Ha továbbá azt kérdezzük, hogy ezek az emberek életküzdelmük és szenvedéseik által — mert az ő életükből sem lehet kikapcsolni a szenvedést — mit értek el, mily eredményeket tudnak felmutatni és mily előnyökben részesültek, hogyan alakult a pusztá önzésre felépített boldogságuk, akkor szintén furcsa választ kapunk. A válasz éppoly furcsa, mint ezeknek az embereknek az eljárása, akik az életben mindent egy kártyára tettek fel és ez saját egyéniségük. A kártyát merészen kijátsozták, de a játszmat elvesztették. Egyébként csak kívánságuk teljesült, mert a lehetőségek egész vonalán önmagukat keresték és nincs joguk csodálkozni, ha csak önmagukat találták meg és azonkívül semmit.

Ebben végtelen tragédia rejlik, melynek nagyságán mitsem változtat az a körülmény, hogy áldozatai megérdemelték sorsukat. Az önzők önmagukat keresték, önmagukat találták meg, tehát a szó legkomolyabb értelmében elárvultak, egyedül maradtak.

A szóbanforgó elárvulás, amennyire szánalomraméltó, annyira nevetséges. Szenvedésnek kell neveznünk, de mint olyan, felesleges, ügyetlen és könnyen elkerülhető.

Nevetséges és lehetetlen kezdeményezés

kizárólag önnön érdekeinket keresni és minden egyébről megfeledkezni. Egyideig sikerülhet ugyan komédiát játszani, az embereket ámítani, de ezek előbb vagy utóbb rájönnek, hogy a feléjük fordított kulisszák mögött mily mélységes, brutális, mindenen keresztülgázoló, önérdékeit szem előtt tartó egoizmus található. Ettől oly undorral fordulnak el és ezt oly mértékben utasítják vissza, hogy az önző ember abszolút értelemben egyedül marad.

Az önzés szerencsétlen áldozata, az önző ember lassan kezd felocsúdni álmából és végre ráébred, hogy összezavarta a fogalmakat, felcserélte az értékeket, nem járt helyes úton és elvesztette a játszmat. Ráocsúdik arra, hogy önmagát kereste és tényleg csak önmagát találta meg. Hogy ez mit jelent és hogy ez az elszigeteltség mennyire elviselhetetlen, azt azok tudják legjobban, akik ezen a tragédián keresztülmentek vagy hasonló vajúadások szemtanúi voltak.

Ez voltaképen szomorú sors. Sorsa azoknak, akik jobbat, nemesebbet és tökéletesebbet nem érdemeltek meg, mert nem követték a Boldogasszony példáját. Nem akarták elfeledni önmagukat, háttérbe szorítani önérdékeiket és nem cselekedtek a Boldogasszony szellemének megfelelően, aki nem ismert egyéb várakozást és cselekedetet, stílust és magatartást, mint a Golgota magaslatán hozzátapadni a kereszthez, amelyet Isten tengelyként állított életünkbe.

Más törvény és lehetőség nincs. Vagy elfogadjuk a keresztet, hozzásimulunk és szellemének megfelelően megfeledekezünk önmagunkról, hogy csak Istent szolgáljuk felebarátainkban, vagy elárvulunk, mégpedig oly mértékben, hogy ezt az égető benső tüzet és lassú elszáradást vázolni nem lehet.

Egyesek arra hivatkoznak, hogy nyugodtan túltehetjük magunkat az embereken és mégsem árvalunk el és maradunk egyedül, mert ha el is veszítünk mindent és mindenkit, még mindig megmarad Isten, aki mindenért kárpótol.

Ez az állítás nem szorul bizonyításra. Mert nem nagyon valószínű, hogy Isten azoknak a lelkében lakozik, akik lábbal tiporják kinyilatkoztatásának örök és alapvető törvényét és nem hívei a szeretetnek, az önátadásnak s az eszményi önzetlenségnek. Nagyon jól tudjuk, hogy meg lehet találni Istent, lehet közeledni Hozzá és belekapcsolódni életébe, sőt a mély-séges szeretet alapján össze is lehet forrni szentséges Szívével, de éppoly jól tudjuk, hogy egoizmussal, az önzés légkörében jéggéfagyott szívvel nem lehet Istenhez közeledni, mert Isten mindent megbocsát, csak egyet nem, és ez a szeretetlenség.

Az elárváláshoz vezető önzés, szerény fel-fogásom szerint, legjobb bizonyítéka az irányító intelligencia totális hiányának. Egy intelligens és gondolkodó ember ugyanis sohasem lehet a szó tragikus értelmében önző. Mert az értelem világosságával be kell látnia, hogy

az önzés hová vezet és mily elviselhetetlen tragédiában csendül ki.

A legtöbb lelki elárvulásnak és szomorú egyedüllétnek az ügyefogyott önzés az oka. Őszinte szeretet és eszményi önátadás mindig hódít és még azokat is megnyeri számunkra, akik egyébként könnyen elzárkóznak előlünk.

Gondoljunk a pietà-csoportra. Az Istenanya, aki lelki elárvultságában szentséges Fia tetemét tartja karjában, érettünk vállalta ezt a kemény áldozatot és ezáltal mindannyiunkat meghódított, úgyhogy az egész emberiség a Golgota-magaslaton elárvult isteni Fiát sirató Boldogasszony köré csoportosul, hogy vigaszára váljon és ezáltal bizonyítsa, hogy méltó az érte hozott áldozatra.

És ha most elhagyjuk a Golgota-magaslatot, hogy ismét visszatérjünk a mindennapi életbe, vigyük magunkkal a szeretet szikrázó tűzét, fojtsuk el a velünk született önzést, legyünk a szeretet önfeledt apostolai, és akkor nyugodtak lehetünk, mert bármily sorscsapáson is kell keresztülvergődnünk, elárvulni sohasem fogunk. Nem, mert a szeretet szeretetet szül és sohasem marad egyedül.

c) Elárvulás az önfeledésben

Hála Istennek, *van az elárvulásnak egy másik formája és lehetősége is.* Ez már egészen más úton mozog és az atmoszférája is más, mert itt arról van szó, hogy azok is elárvulnak, akik

teljesen háttérbe szorítják önmagukat, érdekeiket, egyéniségüket, és tökéletesen megvalósítják a krisztusi szeretet törvényeit. Ezek a szó teljes értelmében a szeretet hősei és mint ilyenek, az önzetlenséget addig fokozzák, míg el nem érik a magaslatot.

A modernnek közül ezt sokan nem értik meg. Azt állítják, hogy ez a beállítás azonos az erkölcsi öngyilkossággal. Hol marad — kérdezik ezek a szűkkeblűek — a természetes élniakarás, önvédelem, éntünk kibontakozása és egyéniségünk kialakulása. Vannak egyesek, akik még alacsonyabban gondolkodnak és azt kérdezik, hogy hol marad a megélhetés lehetősége, a mindennapi kenyérért folytatott brutális küzdelem?

Ne aggódjunk! Nem veszítjük el sem az egyiket, sem a másikat! Mert mi egyéb saját egyéniségünk háttérbeszorítása, melyet egészen az önfeledésig fokozunk fel, mint a krisztusi törvény megvalósítása és a Boldogasszony magasztos példájának követése. Én azt hiszem, hogy az, aki életében nem valósította meg a krisztusi törvényt, nem szorította háttérbe, nem feledte el önmagát és nem olvadt bele a másikkba, a szeretetre szoruló felebarátba (a legfelsőbb krisztusi értelemben), az tulajdonképpen kítaszított és nincstelen, mert egyetlen szívet sem sikerült meghódítania és magáévá tennie.

Értsük meg: a szeretet szemrebbenés nélkül ad oda mindent. A nélkül, hogy ráérne gondolkodni és megfontolni. Ez azonban a leg-tökéletesebb elárváláshoz vezet. Ne gondoljuk,

hogy ez ellentmondásban áll az előző pontban vázolt igazsággal, és ne kérdezzük, hogy hogyan lehet elárvulni, mikor szeretünk, feláldozzuk magunkat és meghódítjuk a szíveket. Ezzel szemben én azt kérdezem, hogy hogyan lehet ezen az úton nem elárvulni? Mert aki Krisztus értelmében komolyan szeret, az annyira sokoldalú és oly sok irányban veszik igénybe, hogy sem ideje, sem lehetősége nincs meghatározott egyénekhez tapadni és azoknak a szeretetét élvezni. A szeretet valódi hősei Szent Pál példáját követik, aki nem tapadt egyénekhez, hanem mindenkinek mindene volt. Nem egyénekbe, hanem a közösségbe olvadnak ezek bele, és a közösségben is csak Krisztust látják, aki tovább szenved és küzd bennünk.

Az ilyenek mindig egyedül maradnak és csak Istenre támaszkodhatnak.

Ez volt dr. Sonnenschein esete is. Berlin közismert nagy apostola teljesen odadobta magát a tömegnek, korlát és gát nélkül. Mert a szeretet korlát nélkül dolgozik és nem tűr gátakat. Mindenki előtt tárva-nyitva volt ajtaja és senki sem kérdezte nevét. Korlátlanul szeretett és a legmagasabb értelemben mindenkinek odaadta magát. Ennek meg is fizette az árát. Idő előtt felőrölte erejét és virágzó férfikorban hanyatlott sírba. Ez a nagy apostol a többmillió világváros forgatagában teljesen egyedül állt. Lelke elárvult, mert mindenkié volt. De boldog árvaság ez, mert annyira be volt népesítve, hogy erről nehezen tudunk

fogalmat alkotni magunknak. E mozgalmas árvaság még ma is tart, mert a nincstelenek és a szenvedők nem feledkeztek meg róla, és naponta friss virággal díszítik a szeretet hőseinek egyszerű sírdombját.

Ne mondjuk, hogy erre nem vagyunk hivatva, mert a Sonnenschein lelkében lángoló hatalmas tűz szikrája mindenkiben izzik. Ha nem is lehet mindenki Sonnenschein értelmében árva, mindenkiben lehet annyi lendület, hogy túllásson az egyénhez való kötöttség korlátain és tudjon valamit ajándékozni a közöségnek.

A Boldogasszony sem cselekedett másként. Mint édesanya Krisztushoz volt kötve és teljesen elmerült Benne. Ez azonban nem jelentett annyit, hogy számára senki más nem létezett, ellenkezőleg, a Krisztussal való összeforrásban megérezte, meglátta, megtalálta és átélte az emberi nem minden nyomorúságát. Hozzáférközött ehhez a végtelen kínhoz és megtalálta az egyedüli megoldást. Önmaga fölé emelkedett, elfeledte önnön érdekeit, feláldozta magát érettünk és így vált az emberi nem dicsőséges kegyelemközvetítőjévé és eszményi Édesanyjává.

Kövessük példáját. És miután mindenünket másoknak adtuk és elárvultunk az imént említett benépesedett és mozgalmas elárvulás értelmében, akkor rájövünk, hogy a névtelen tömegben kívül maradt nekünk valaki, és ez maga Isten. Ezzel a lélekkel már meg lehet

találni Istent, közelébe lehet férközni és el lehet merülni szentséges Szívében.

A szeretet hősei igenis elárvulnak, de nem a szó tragikus, körülzárt, felfokozott és kiszáradt értelmében, mert ez lehetetlen. Elárvulnak. Vagyis az egyének és a tömegek fölé emelkednek és ebben a magasságban megtalálják azt, Akit már régen keresnek: Istent.

d) Az elárvulás mint közös sors

A legfelsőbb elárvulás mindannyiunk közös sorsa.

Akkor következik be, amikor át kell menni, siklani és fejlődni az egyik állapotból a másikba, a földiből az örökkévalóságba.

Mikor eljön a halál.

Hogy ebben a döntő pillanatban egyedül fogunk állni, azt tudjuk. Tudják azok is, kiknek megvan a kellő tapasztalatuk, mert számtalanszor álltak haldoklók mellett és szemtanúi voltak végső nagy egyedüllétüknek.

Ott mindannyian egyedül leszünk, mert egy bizonyos demarkációs vonalon túl senki sem kísérhet bennünket.

A haldokló még él, liheg, vajúdik és küzd, de környezetéről már nem tud semmit, szerettei még idáig sem tudják elkísérni.

És mit mondjak arról a pillanatról, amelyben átlépjük a határt? Akkor már teljesen egyedül vagyunk, és ez a legfelsőbb elárvulás.

Jaj annak, aki ebben a pillanatban tényleg egyedül marad a szó legszorosabb értelmében,

és akinek halálos ágyánál nem áll Krisztus és szentséges Anyja, a Boldogasszony.

Százszorosan jaj annak, aki eltaszította magától Jézust és Máriát, mert túlságosan önző volt és nem értette meg Krisztus nagy, gigantikus és természetfeletti elgondolását.

Jaj annak, aki annyira csak önmagát szeretete, hogy minden kegyelmi hullámvész előtt elzárkózott, úgyhogy még a Boldogasszony örökké kereső anyai szeretete sem tudta átöröközni önként kereste magányának sziklából emelt falait.

Jaj neki, mert a szó legkegyetlenebb értelmében elárul és nemcsak az örökkévalóságba való átmenet percében, hanem az egész örökkévalóságon keresztül egyedül marad!

*

A *pietà* misztériuma, vagy mint a liturgia mondja, a Boldogasszony keresztútjának hatodik állomása azért van, hogy ez a tragikus sors sohase következhesse be.

A Boldogasszony keresztülküzdötte magát az elárultság égető fájalmán, hogy minket megmentsen ettől a rettenetes sorstól és lehetetlenné tegye, hogy mi is árvák maradjunk az egész örökkévalóságon keresztül.

Imádság a Pietához

Jóságos Anyám! Néma fájdalommal állok színed előtt és nem tudom, hogy fejezzem ki érzelmeim viharzó hullámvészát. Nem merek

megszólalni, mert érzem, hogy a halál jelenlétében a némaság a legillendőbb beszéd.

Jó Anyám! Szótlán fohással kérlek, tekints reám, veled együtt szenvedő gyermekedre és lásd meg szívemben mindazt a fájdalmat, melyet Krisztus keserves halála okozott nekem.

Tekints reám és lásd meg bennem azt a hűséget, amellyel örökké szolgálni akarok neked, hogy némiképen kárpótoljalak az elszenvedett vértanúságért.

Tekints reám s lásd meg bennem azt a készséget, amellyel fölteszem magamban, hogy minden erőmből a te mérhetetlen fájdalmaid apostola leszek és minden eszközzel terjesztem annak dicsőségét.

Tekints reám és lásd meg bennem azt az erős elhatározást, amelyet fogadok: hogy életemet ezentúl a Golgota magaslatán töltöm és szentséges fájdalmaid szemlélete által szenteltem meg.

Szentséges Anyám! Tekints reám és lásd meg bennem azt a gyöngeséget, melyet gyarló emberi természetemnek köszönhetek. Végy pártfogásodba, védelmezz és óvj meg engem, nehogy hűtlen legyek elhatározásomhoz, megtagadjam istengyermekségem, elfeledjem, hogy gyermeked vagyok és bűnbeesésem által veszítsem el az eddig kiérdemelt kegyelmeket.

Jóságos Anyám! Legnagyobb kitüntetésnek fogom tekinteni, ha golgotás szellemed átizzítja lelkemet és arra képesít, hogy életem útját keresztutad szellemének megfelelően járjam végig. Amen.

Imádkozzál érettünk, Fájdalmas Szűzanya,
Hogy méltók lehessünk Krisztus ígéreteire.

Könyörögjünk. Isten, kinek szenvedésekor
Simeon jövendölése szerint a dicsőséges Szűz-
anyának, Máriának édes lelkét a fájdalom tűre
átjárta: engedd kegyelmesen, hogy akik fáj-
dalmait tisztelettel ünnepeljük, szenvedésed
boldogító eredményét elnyerjük; Ki élsz és
uralkodol mindörökkön-örökké. Amen.

SIRBATÉTEL

„Volt pedig azon a helyen, ahol őt föl-feszítették, egy kert és a kertben új sírbolt, melyben még senki sem feküdt. Azért odatevék Jézust a zsidók készületnapja miatt, mivelhogy a sír közel vala.” (Ján. 19, 41—42.)

SZEREPLŐK

A főszerepet a Boldogasszony játssza, aki a sírűreg homályában fájdalmas búcsút vesz isteni Fiától.

Szenvedését egy kissé enyhíti az a körülmény, hogy látja, mily szeretettel vették körül Krisztus jóbarátai a holttestet és mily gonddal készítették elő a temetésre.

Most, hogy ott fekszik a sötét sírboltban és rázárul annak ajtaja, teljes nagyságában érzi az elválás fájdalmát és a tökéletes elárulás súlyát.

Mielőtt elhagyná a szomorú helyet és visszatérne otthonába, mégegyszer megáll,

Van der Weyden: Fájdalmas Anya

körül néz a magaslaton és újból a sírhoz megy, hogy végleg elbúcsúzzon halottjától.

Mi megy végbe lelkében e szent pillanatban?

A körülállók Jézus barátai és a hűséges asszonyok, akiknek szintén csordultig van tele a szívük, nem látnak a szentséges Istenanya lelkébe, csak sejtik, hogy a fájdalom kővé dermedt benne és elárasztotta egész énjét.

Az Istenanya pedig végleg és utoljára hálát adott isteni Fiának a kiválasztás nagy kegyelméért, a szenvedés végtelenségéért, a Golgotajárás vértanúságáért és a Tőle kapott erő teljességéért, amely végső kitartásra képesítette.

Hálát adott Neki azért, hogy megváltotta népét és annak szűk faji keretein túl az egész emberiséget, jóvátette az eredeti bűn keserves következményeit és lehetővé tette mindannyiunk üdvözülését.

Hálát adott Neki, hogy az életnek tengelyt adott, amennyiben a Golgota földjébe beleszúrta az üdvösség fáját, a keresztet, és a kor gyalázatos bitófáját az üdvösség jelévé változtatta át.

Hálát adott Neki mint Refugium Peccatorum, a Bűnösök Menedéke, azon számtalan szerencsétlen nevében, aki a bűn áldozatává vált, és csak a megváltás kegyelme alapján és a végtelen isteni irgalom segítségével tudott megszabadulni a kárhozattól és tudta megmenteni üdvösségét. A Boldogasszonynak a bűnösök nevében tett hálaadása végtelenül forró volt,

mert ha valaki, ő világosan látta, mit jelent az örvény szélére kerülni, a kárhozat szédítő mélységeibe beletekinteni és végül mégis megszabadulni. Ő tudta, hogy ezek a szerencsétlenek mily elképzelhetetlen veszedelemben forogtak, és azért hálaadása a legodaadóbb szeretet tüzes megnyilvánulása volt.

Hálát adott Neki mint Consolatrix Afflictorum, a Szomorúak Vigasztalója, azoknak nevében, akiknek egész életén keresztül a Golgota keresztje és a Megváltó kínszenvedése volt egyetlen erkölcsi támaszuk és életre képesítő vigaszuk. A Boldogasszony ebbe a köszönetbe is belefektette szíve minden melegét, mert ha valaki, ő tudta, mit jelent a szenvedés éjtszakáján keresztülvergődni és elárvultan egyedül végigküzdeni az élet kemény küzdelmeit. Tudta, hogy a szomorúak, a szenvedők Krisztus keresztje nélkül összeroppantak volna a rájuk nehezedő teher alatt. Hálaadása ezért mélységes volt és felcsendült benne a nagy veszedelemtől megmentettek, az ijedelemtől még remegők köszönete.

Hálát adott Neki mint a Regina Omnium Sanctorum, Mindenszentek Királynéja, azok nevében, akik életüket a misztikus Golgota magaslatán töltötték és Krisztus keresztjéből, a Vele való együttlenszenvedésből merítették a termékeny belső dinamikát, amely őket a legmagasabb fokú lelki kibontakozásra képesítette. Tudta, hogy ezek a boldogok, szentek és tökéletesek csakis Krisztus keresztjének kö-

szönhetik a kegyelem bőséges áradatát, a megszentelő erőt és azt az eszményi, zseniális ideált, a fájdalmas Krisztus-arcot, melynek fényessége visszatükröződik lelkükben, hasonlónak tette őket Hozzá és megszentelte életüket.

A Boldogasszony, miután elvégezte hálaadását, erőt vett magán és János, a kedvenc apostol karjára támaszkodva visszatért elhagyatott otthonába.

Az egyedüllét keserves éjtszakája végleg ráborult és a magány sötétje lengte immár körül lelkét. Csillagok nem ragyogtak a koromsötét égbolton.

A Boldogasszony ezt is elviselte, mert tudta, hogy ez már a fájdalom kicsendülése, a legfensőbb feszültség és az utolsó áldozat, amely leírhatatlan jutalmat érdemel.

Ne hagyjuk egyedül szentséges Anyánkat, és virrasszunk vele a sötét éjtszakában, hogy közeljussunk lelkéhez és megismerkedjünk azokkal a nagy és üdvös igazságokkal, amelyek ebben a szomorú jelenetben rejlenek.

a) A Boldogasszony magánya

Az Istenanya teljesen egyedül maradt a sírbatétel után.

Visszavonult elárvult, csendes otthonába és várt a bekövetkezendő eseményekre.

Rettenetes magány, elviselhetetlen egyedüllét volt.

De végtelenül mozgalmas, színes és népes.

Mert a Boldogasszony szemei előtt elvonultak mindazon jelenetek, amelyek élete fordulópontját képezték.

Nem merengett.

Elmélkedett. Lelkiismeretvizsgálatot tartott.

És elgondolkodott élete nagy tartalma felett.

Volt erre oka? Neki, a kegyelem legkiváltságosabb gyermekének, Aki oly tökéletesen és sikerteljesen alakította életét?

Volt. Több mint egy.

Elsősorban számot akart adni magának mindarról, ami történt. A kegyelemmel való együttműködésről. A kapott erő felhasználásáról. A megbízatás teljesítéséről és a küldetés megvalósításáról.

Számot akart adni magának mindarról, amit Isten Őérette tett. Arról a sok és határtalan szeretetről, mellyel isteni Fia elhalmozta. Arról a sok sugallatról, melyben az isteni Lélek részesítette.

Azután elgondolkodott környezetéről: azokról, akikkel az élet összehozta és akikkel szemben külön hivatást kellett teljesítenie. Lelki szemei előtt elvonultak mindazok a kedves emberek, akiket Isten külön kitüntetett és környezetébe illesztett, hogy méltóan keretezzék körül szeplőtelen életét.

Sok gondolkodni valója volt, mert Isten életébe oly gondolatbőséget, tartalmat fektetett, amelyet emberi ésszel amúgy sem lehet végig-gondolni vagy kimeríteni.

Gondolatai tengelye természetesen Krisztus volt. A Logos. Az Ige, Aki minden gondolat

forrása és célpontja. Az Ő szemszögéből látott, szemlélt, ítélte meg mindent, úgyhogy voltaképpen az Ő gondolatait gondolta.

A magányt tehát egyedül töltötte és mégsem.

Mert gondolataiban jelen volt az eltávozott Krisztus, Akitől még a halál sem tudta elszakítani szentséges Anyját.

A test ugyan távol volt. A nyirkos sírűregben nyugodott. De a lélek, Krisztus nagy lelke jelen volt és örködött a Boldogasszony keserves magánya felett.

Mert a lelket nem töri meg a halál és nem tudja száműzni szerettei közeléből!

*

A Boldogasszonnyal mi is a magányba vonultunk vissza. Vele vagyunk és megosztjuk Vele a szomorú egyedüllétet.

Vajjon milyen gondolatok népesítik be a mi magányunkat? Mire készítet minket az egyedüllét? Mit vált ki belőlünk az az áldott tény, hogy a Boldogasszony keresztútján eljutottunk a végső pontig és mi is várunk a bekövetkező nagy eseményre?

Egyszóval: hogyan értékesítjük a nagy várakozás idejét?

Itt természetesen csak egy lehetőség van: követjük a Boldogasszony példáját, seregszemlét tartunk cselekedeteink felett és egy pillantásba foglaljuk össze életünket.

Vagyis komoly lelkiismeretvizsgálatot tartunk, tárgyilagossággal felelünk a következő és nagyszabású kérdésekre:

Elsősorban meg kell állapítanunk, hogy van-e bennünk lelkiismeret, mennyiben nyilvánul meg befolyása és mily mértékben érvényesülnek parancsai.

Felül kell továbbá vizsgálnunk teljesítményeink értékét és jelentőségét.

Rá kell végre jönnünk, mi hiányzik életünk-ből, mi tökéletlen és válik mint olyan, jellemképünk rovására. Fel kell fedeznünk lelki fiziognómiánkban azokat az elferdült, korcs vonásokat, amelyek oly nagy mértékben veszélyeztetik a szépséges Krisztus-archoz való hasonlatosságunkat.

Mindezt teljes őszinteséggel kell tennünk, hogy végre tisztán lássunk és tárgyilagosan ítélhessük meg a helyzetet.

Végül még egy kérdést: miért tesszük mind-
ezt?

Csak azért, hogy a Boldogasszony kereszt-
útja, melyet végigjártunk, gyümölcsöző legyen számunkra és meg hozza azt a lelki megtisztu-
lást, amely nélkül sohasem mehetünk a Feltá-
madott elébe és nem remélhetjük örök üdvös-
ségünket.

b) A lelkiismeret

Arra a kérdésre kell most felelnünk, hogy van-e bennünk lelkiismeret?

Ne hivatkozzunk arra, hogy Isten a terem-
tés pillanatában mindenkinek megadta a lel-
kiismeret ajándékát.

Erre az álláspontra nem helyezkedhetünk,

mert abból, hogy van lelkiismeretünk, egyáltalán nem következik, hogy lelkiismeretesek vagyunk!

A lelkiismeretet Isten oltotta belénk, mint pontos, megvesztegethetetlen ellenőrző, vádoló, figyelmeztető tényezőt, amely éber figyelemmel őrködik az Úr törvénye megtartása felett.

A kérdés most már csak az, mennyiben érvényesül szava és mennyiben hallgatunk intelmeire. Ha érzékenyek vagyunk a lelkiismeret megmozdulásai iránt és teljesítjük kívánságát, valóban lelkiismereteseknek bizonyulunk, ha pedig nem, csak új és súlyos felelősség terhét rójuk magunkra.

*

A Boldogasszony életében mind a kettő megvolt: a lelkiismeret és a lelkiismeretesség.

A lelkiismeret Őbenne, mint a kegyelem remekművében tökéletes volt.

Éppoly tökéletesnek kell neveznünk Benne a lelkiismeret szavára való hallgatást.

Az Istenanya mindenben és mindenkor a lelkiismeret szavát követte és a legkifinomultabb érzékenységet tanúsította megmozdulásai iránt. Ez volt erkölcsi életének egyik megingathatatlan alapvető törvénye. Ebben az irányban nemcsak hogy a legkisebb szemrehányást sem tehetette magának, hanem a tökéletesség legmagasabb fokát érte el és minden szempontból eszményi példaképünké vált.

Jutalma nem is maradt el.

A lelkiismeret szavának hűséges követése végtelen boldogsággal töltötte el és meg-

alapozta benne a tökéletes harmóniát, az osztatlan békét. Lelkét soha semmi sem dülta fel, mert lelkiismerete irányítását követve, mindig összhangban volt az isteni akarral és sohasem tett olyasmit, ami a legcsekélyebb mértékben is eltávolította volna Istentől.

*

Mennyire más ezzel szemben a mi helyzetünk!

Vagy merjük állítani, hogy mindig és tökéletesen követtük lelkiismeretünk szavát és minden szempontból lelkiismeretesek voltunk?

Legyünk józanok, tárgyilagosak és maradjunk meg az igazság mellett! Lássunk világosan!

Hányszor esett kifogás alá bennünk az, amit lelkiismeretességnek nevezünk? Mennyi hiba, fogyatkozás, gyarlóság volt cselekedeteinkben akkor is, amikor törekedtünk lelkiismeretünk szavát követni!

A lelkiismeret megvan bennünk. Halljuk is szavát. Csak nem vesszük mindig elég komolyan! Nem követjük mindig intelmét. Sőt! Ha örökös felszólalásaival kellemetlenné kezd válni s korlátozza úgynevezett „mozgásszabadságunkat“, ellenállunk s egyszerűen lefojtjuk abban a reményben, hogy ezáltal sikerül tőle megszabadulni.

Jellemző, hogy látjuk, tudjuk és érezzük a lelkiismeret szavában rejlő igazságot. Tehát látjuk a jót és belátjuk, hogy lelkiismeretünknek joga van felszólalni. És mégis. Önnön szélsőyes szenvedélyünket követjük, mert nincs

bennünk elég akaraterő, hogy lelkiismeretünkre, vagyis Istennek bennünk megszólaló szavára hallgassunk.

Erre vezethető vissza, hogy életünkben sok minden előfordult, aminek nem lett volna szabad előfordulnia, mert nem volt méltó keresztény lelkiiségünkhöz, kultúránkhöz, és nem felelt meg annak a kegyelmi gazdagságnak, amelyben Isten részéről oly bőségesen részesültünk.

Ebből a megdönthetetlen megállapításból le kell vonni a következményt. Ez legyen a fájdalmas Istenanya keresztútja szemléletének egyik legszebb és legnemesebb gyümölcse. Felteesszük tehát magunkban és komolyan elhatározzuk, hogy nemcsak jólnevelt, kifinomult és kicsiszolt lelkiismeret lesz bennünk, ahogy azt a vallásos kultusz megkívánja, hanem alkalmazzuk a lelkiismeret szavát, törvényét, jogos követelményét az élet minden lehetőségére. Egyszerűen megfogadjuk, hogy soha semmit sem teszünk lelkiismeretünk szava és törvénye ellen és minden áldozatot meghozunk, hogy megfeleljünk lelkiismeretünk követelményeinek.

Egyszerűen megígérjük a fájdalmas Istenanyának, hogy soha ellentmondást nem tűrünk lelkiismeretünk szava és cselekedeteink, életalakításunk között. Ezáltal bizonyítjuk, hogy tanultunk az Istenanya példájából és sikerült eszményi lelkiismeretességre szert tennünk.

c) A teljesítmények értéke

A Boldogasszony, mint említettük, a magányban visszatekintett egész életére, tüzetesen foglalkozott annak egyes fázisaival és lelkiismeretes kritika tárgyává tette minden egyes teljesítményét.

Mi is hasonlóképen cselekszünk és felvetjük a kérdést, hogy cselekedeteink teljesítmények voltak-e vagy sem és megérdemlik-e ezt a szép nevet. Ezzel kapcsolatban már arra a kérdésre is felelünk, hogy teljesítményeink nem lehettek volna-e szebbek, nemesebbek és tökéletesebbek annál, amilyenek voltak a valóságban.

Ennek a kettős kérdésnek különös pszichológiai háttere van. Ha valaki eltávozik tőlünk, — és ez Krisztus, életünk tengelye, Akinek sírbatételét szemléltük — akkor önkénytelenül visszapillantunk az együttlésre, az összeforrottságra minden percére és pillanatára. A körülmények úgy hozzák magukkal, hogy ilyenkor mindent teljes realizmussal és őszinteséggel fontolunk meg. Ebben a megvilágításban világosan látjuk, hogy tulajdonképpen milyenek is voltak azok a teljesítmények, amelyeket, mint a kegyelem gyermekei, Krisztus szerelméért tettünk. A vizsgálat eredménye nem túlságosan felemelő. Szomorúan kell megállapítanunk, hogy nagyon sok hiányzott ezekből a teljesítményekből, és ennek alapján nem beszélhetünk nagy értékekről.

Mi, lekipásztorok nagyon gyakran tapasztaljuk a mindennapi életben, hogy azok, akik-

nek olyasvalaki szakadt ki életükből, aki velük hosszú időn keresztül összeforrott, hasonló gondolatokkal foglalkoznak, és ezzel kapcsolatban rájönnek arra, hogy sokkal jobbak, nemesebbek, önzetlenebbek és szeretetteljesebbek lehettek volna. A csupasz realizmus teljes brutalitásával látják ilyenkor mindazt, ami nem történt meg, pedig meg kellett volna történnie. Tehát szembekerülnek saját mulasztásaikkal, és kénytelenek keserves és jogos szemrehányást tenni maguknak.

Mi is így vagyunk Krisztussal, a nagy Eltávozottal. A lezárt sír előtt állunk és fájdalomkat csak növeli a tudat, hogy Krisztusért oly tökéletlenül éltünk és oly sok mulasztással terheltük meg lelkiismeretünket.

Egyetlen vigaszunk csak az, hogy minden gyarlóság ellenére meg volt bennünk a jóakarát, de ez nem volt elég ahhoz, hogy megmentsen tökéletlenségeinktől, felületességunktől, tapintatlanságunktól, figyelmetlenségunktől, szórakozott kapkodásainktól és egyéb fogatkozásainktól.

Ha arra gondolunk, hogy a Boldogasszonynak, aki a magányban hasonló lelkiismeretvizsgálatot tartott, semmi oka sem volt önmagát szemrehányással illetni, mert amit tett, azt tökéletesen tette, mindent megtett és semmit sem mulasztott el, akkor szégyenpír futja el arcunkat és alázatosan, megtört lélekkel kérünk bocsánatot az Eltávozottól, elkövetett gyarlóságainkért és számtalan mulasztásunkért.

A megismerés és belátás erélyes cselekedethez vezet. Ennek megfelelően erős, nemes, elszánt és férfias elhatározással feltesszük magunkban, hogy ezentúl mindazt, ami szándékos emberi gyarlóság és tökéletlenségként szerepel teljesítményeinkben, kikapcsoljuk életünkől és a Boldogasszony szellemét megvalósítva arra törekszünk, hogy mindenben tökéletesen megfeleljünk a jóságos Isten, szentséges Anyánk és önnön lelkiismeretünk jogos elvárásának.

Csakis ez a komoly elhatározás és annak kiegyezést nem ismerő keresztülvitele teszi őszintévé Mária-kultuszunkat. A Boldogasszony tiszteletével kapcsolatban ugyanis nemcsak arról van szó, hogy szóval és elméletben tiszteljük az Istenanyát, nemes érzelmeket gerjesszünk egyéniségével kapcsolatban és szép máriás hangulatot alakítsunk magunkban, hanem arról, hogy fájdalmas vértanúságának szemléletéből kiindulva és ettől a tökéletes erkölcsi magatartástól elragadtatva úgy cselekedjünk, ahogy tőle tanultunk cselekedni és úgy éljünk, hogy az tökéletesen megfeleljen az általa alakított életstílus igényeinek. Nemes, jellemes, tökéletes lélek, teljesen kifinomult kultúrájú ember akarjunk lenni, éppúgy, mint a Boldogasszony egész életén keresztül az volt. Ez a reális követés és hűséges utánképzése remekműszamba menő jellemképének legyen a lényege és tengelye annak a kultusznak, amellyel a Boldogasszonyt örvendtetjük meg. Minden egyéb, ami kiegészítés-

ként hozzátartozik e kultuszhoz, csak másodrendű kérdés és teljesen alaptalanná válik abban a pillanatban, amelyben hiányzik belőlünk az imént említett reális követés.

Szomorú volna, ha a természetfeletti megvilágítás kegyelme és a Boldogasszony ragyogó példája nem volna képes kialakítani bennünk a minden szempontból tökéletes keresztény lelkeséget. Akkor valóban hiába lenne minden fáradságunk és eredménytelen minden, a Mária-kultusz elmélyítésére vonatkozó törekvésünk, mert a szentséges Istenanya tisztelete lényegesen több mint irodalom, vagy széperzéskünket kielégítő érték. Nem azért vesszük körül tiszteletünkkel, hogy csak örömünk teljen benne, hanem azért, hogy tökéletes jellemalakításunk által nagyobb dicsőségére váljunk.

d) Ami életünkben hiányzik

Krisztus sírja előtt és a Boldogasszony magányában végre ráébredünk, hogy végtelenül szegények vagyunk.

Ezen nem lehet csodálkozni, mert a sír komoly légköre és a Szent Szűz magányának hangulata nagyon is józan tárgyilagosságra készítet és végre kinyitja szemünket. Meglátatja velünk ugyanis a párhuzamot, amely elől eddig mindig elzárkóztunk. Megismerteti velünk a Krisztus és szentséges Anyja életalakítása s a mi alacsony szárnyalású repdesésünk közötti különbséget.

Erre az ismeretre, amely nem ritkán lesújtó

hatással van reánk, feltétlenül szükségünk van, mert arra kényszerít, hogy belássuk helyzetünk tarthatatlanságát és tökéletesebb életalakításra szánjuk el magunkat. Ehhez természetesen elkerülhetetlenül szükséges, hogy a jövőben, mint már megígértük, minden szántszándékos tökéletlenséget elkerüljünk és Krisztus tökéletes követésére törekedjünk.

Ami a keresztülvitelt illeti, nem fogunk nehézségbe ütközni.

Az adottság már megvan bennünk: az isteni kegyelem, az érzékeny lelkiismeret és a mély-séges lelkiismeretesség. Ezekkel az értékekkel meggazdagodva lépünk ki az életbe, annak szédítő forgatagába, hogy felépítsük, tökéletesítsük, s a tökéletességen túl megszenteljünk életalakításunkat.

Ennek megvalósítására azonban új fegyverre van szükségünk.

Ez az önellenőrzés.

Mit jelent ez?

Mindent!

Főlényt, győzelmet, boldogságot.

Ne feledjük, keresztény emberek vagyunk, lélek lakozik bennünk, megadatott nekünk az ész világossága. A lelkiismeret, a Szentlélek irányító és képesítő kegyelme, következőleg nem élhetünk úgy, mintha mindez hiányozna belőlünk. Egyszóval: nem élhetünk jól megfontolt irány, lelkiismeretesen kidolgozott program és összpontosított, a végcél felé irányított, acélos akaraterő nélkül!

Óvakodjunk azonban a túlzástól és ne

mondjuk, hogy mindez tökéletesen megvan bennünk. Azt hiszem, jobb lesz ezzel az állítással egy kicsit elővigyázatosaknak lennünk és megfontolás tárgyává tennünk, vajjon ezen értékek tényleg megvannak-e, és tökéletesen kifejlődtek-e bennünk. Valószínűleg arra a konklúzióra jutunk, hogy alapjában véve megvan, de még nagyon sok hiányzik a tökéletességből. Ennek következtében éber figyelemmel kell őrködnünk a fölött, hogy az adott alapon továbbfejlődjünk, és az elhintett értékek tökéletesen kibontakozzanak. Ezt azonban csak a legtárgyilagosabb és legszigorúbb önellenőrzés alapján érjük el.

Ne múljon el tehát egyetlen nap sem, amelyet ellenőrzés nélkül fejeznénk be.

Sose mulasszuk el a komoly és mindenre kiterjedő lelkiismeretvizsgálatot.

Fontoljuk meg, hogy mi történt e napon, mi fordult elő, mit mulasztottunk. Az utóbbi végtelenül fontos, mert rendszerint nem teljesítményeink és cselekedeteink tökéletlenségén megyünk tönkre, hanem az ürességbe fulladunk bele, amelyet saját magunk támasztottunk azáltal, hogy nem vetettünk véget idejekorán mulasztásaink beláthatatlan sorozatának.

Meg kell még fontolnunk, hogy mindaz, ami a nap folyamán történt, hogyan történt és miért nem volt tökéletesebb?!

Ha életünk folyamatát naponta lelkiismeretesen ellenőrizzük, akkor idővel elérjük azt, amit feltétlenül el kell érünk, hogy t. i. életünk fejlődik, nemesedik, tökéletesedik és

naponta jobban megfelel a szentséges Isten-
anya jogos elvárásának.

*

Nem hiába vonultunk a Boldogasszonnyal
a magányba.

Nem hiába tartottunk komoly lelkiismeret-
vizsgálatot és szemléltük életünk folyását.

Fáradozásunkat siker koronázza, mert fel-
tettük magunkban, hogy nem lapulunk meg
többé a nyirkos szakadékokban, és nem ásunk
gödört magunknak! A magasság emberei
vagyunk végelemzésben és a magasságok felé
kell törekednünk. Tökéletesek, merészvágású,
termékeny jellemek akarunk lenni és ki
akarjuk magunkban alakítani a szenvedő
Krisztus ragyogó arculatát.

És itt, a Boldogasszony keresztútja végén
látjuk, hogy küszöbön állunk.

Új út áll előttünk.

Átlépjük a küszöböt, rátérünk az útra és a
Boldogasszony nagyobb dicsőségére elindu-
lunk az ellenállhatatlanul csalogató magas-
ságok felé...

Imádság

a sírnál virrasztó Boldogasszonyhoz

Szentséges Anyám! Elkövetkezett a leg-
nehezebb óra, Fiad eltávozott, és Te egyedül
virrasztasz a sötét éjszakában. Az egyedül
sötétsége árnyékolja be lelkedet és a leg-
égetőbb fájdalom, az Eltávozott után való
vágyakozás marcangolja szívedet.

Engedd, hogy megosszam veled az egyedül-
lét keserves óráit.

Add, hogy együtt viseljem veled a reád
nehezedő fájdalom súlyos keresztjét.

Adj részt vértanúságodban és engedd, hogy
én is elmerüljek szíved keservében. Tudod,
hogy teljes odaadással szeretlek és minden
törekvésemmel meg akarom könnyíteni szen-
vedésed nehéz idejét. Szívesen vállalom a fáj-
dalmat és a vértanúságot, hogy ezáltal könnyítsek rajtad és egyúttal bebizonyítsam,
mennyire őszinte és mélységes irántad táplált
szeretetem.

Kérem kell azonban jószágodat, tekintet-
tel gyarlóságomra és gyöngeségemre, hogy
erősítsd meg lelkemet és tedd képessé a veled
való együtt szenvedés méltó elviselésére. Add,
hogy ezáltal napról-napra jobban belefejlődjek
a keresztény élet misztikus Golgotájának szel-
lemébe, és lelkem mindig tökéletesebben sí-
muljon hozzá Krisztus keresztjéhez.

Add, hogy életemet kellő megvilágításban
lássam és mindig tudatában legyek annak,
hogy fájdalmas Golgota-járás.

Segíts meg, hogy ezt az utat állhatatosan
végigjárjam és taníts meg arra a magatartásra,
amely egyedül méltó a te hűséges gyermeked-
hez.

Most még csak arra kérlek, szentséges
Anyám, hogy mikor életutam végére értem és
engem is a frissen kiásott sír lakójává avatnak,
Te is ott légy az utolsó, döntő pillanatban és
anyai pártfogással segíts úgy meghalnom,

hogy a halálon keresztül a dicső örökkévalóság mindenért kárpótoló beteljesülésére ébredjek.

Imádkozzál érettünk, Fájdalmas Szűzanya,

Hogy méltók lehessünk Krisztus ígéreteire!

Könyörögjünk. Isten, kinek szenvedésekor Simeon jóvendölése szerint a dicsőséges Szűzanyának, Máriának édes lelkét a fájdalom töre átjárta: engedd kegyelmesen, hogy akik fájdalmait tisztelettel ünnepeljük, szenvedésed boldogító eredményét elnyerjük: Ki élsz és uralkodol mindörökkön-örökké. Amen.

ADJUNK HÁLÁT A BOLDOGASSZONYNAKI

A Boldogasszony keresztútja végére értünk és érezzük, hogy teljes szívből és lélekből hálát kell adnunk az Istenanyának a kapott kegyelemért, világosságért és irányításért.

Ezzel kapcsolatban önként felmerül a kérdés, hogy a hálaadás mit jelent, mire kötelez? Itt természetesen nem arról van szó, hogy a hálaadás magától értetődő kötelesség, ezt tudjuk és eléggé lelkiismeretesek vagyunk ahhoz, hogy komolyan vegyük. Éppen azért, mert a hálaadást komolyan vesszük és minden gyakorlati következtetést levonunk, kérdezzük, hogy a hálaadás mit jelent és hogyan lehet a hálados lelkületet a legtökéletesebben kialakítani.

*

Ami a hálaadás lényegét illeti, tudomásul kell venni, hogy a hálaadásban a kiindulópont annak elismerése, amiben részesültünk és amit kaptunk. E nélkül az elismerés, vagyis ismeret nélkül tökéletes és mindenre kiterjedő, főleg a Boldogasszony kegyelemközvetítésének megfelelő hálaadás nem lehetséges.

Be kell tehát látnunk és el kell ismernünk, hogy a Boldogasszonytól végtelen sok értéket, világosságot és irányítást kaptunk.

Vizsgáljuk egyénileg ezt a valóságot, mert csak így domborodik ki egész nagyságában.

A keresztény közösségben egy ember sincs, aki azt állíthatná, hogy nem részesült természetfeletti éltető erőben, vagyis kegyelemben, mégpedig a Boldogasszony közbenjárása által. A szentséges Istenanya, akit hűségesen végigkísértünk a keresztúton, a szó teljes értelmében mindannyiunk életébe beleszólt, hogy esetleg az utolsó pillanatban megoldásra vezessen és elősegítse üdvösségünket.

Igaz ugyan, hogy életünkben nem minden sikerült tökéletesen. Az is igaz, hogy sok minden melléje sikerült, sőt tudunk olyan ember-életéről is, amely egyáltalán nem felelt meg Isten elgondolásának és a keresztény lélek méltóságának. Ez azonban semmit se bizonyít, mert ha a Boldogasszony kegyelemközvetítése által nem szól bele életünkbe, akkor az még inkább melléje sikerül és olyan irányba terelődik, melyből tényleg nincs visszavezető út. Ami pedig a teljes melléje sikerült életet illeti, azt kell mondanunk, hogy a még meg nem történt kegyelemközvetítés a jövőben következik be. A Boldogasszony ugyanis mindig a legalkalmasabb időpontot választja ki, hogy megmentse a veszélyeztetett életet.

Tehát igenis kaptunk értéket és részesülünk erőben és világosságban. A felsőbb irányítást, a problémák megoldását, a lelkiismeret

követelménye szerint bennünk kifejlődött értékes embert az Istenanya kegyelemközvetítésének köszönhetjük. Hányszor fordult elő életünkben, hogy különféle nehézségek, surlódások közepette lelkünkben megszólalt egy benső hangnak vagy követelése vagy tiltakozása, amely sohasem ismert kiegyezést. Valahányszor követtük e hangot, mindig jól jártunk és életünk úgy alakult, hogy immár megfelelt lelkünk méltóságának. Nem kell kérdeznünk, hogy e benső hang, melyet csak pszichikai értelemben lehet észrevenni, honnan jön, és azt sem kell kérdeznünk, hogy ki indította, fakasztotta fel azt a hatalmas gerjedelmet, mely a rosszat letiporta és lehetetlenné tette. Nem kell ezt kérdeznünk, mert már teljes tárgyilagossággal megállapítottuk, hogy mindez a Boldogasszony kegyelemközvetítésére vezethető vissza. Ez az oka, hogy mi keresztények teljes szívből tiszteljük a Boldogasszonyt és segítségül hívjuk, valahányszor szükségét érezzük.

Az imént említett irányító világosságtól eltekintve egyénisége önmagában véve is merő irányító fényesség. Valahányszor felpillantunk Hozzá és belepillantunk vonzó lelkiségébe, mindannyiszor világosság, ragyogó, félreismerhetetlen és ellenállhatatlanul vonzó fényesség fakad fel bennünk. Ennek szikrázásában könnyen megérthetjük, hogy miben áll kötelességünk, mit követel tőlünk az élet, hogyan lehet egyéniséget, jellemet, bensőséget alakítani úgy, hogy az Isten elvárásának a lehetőség egész vonalán megfeleljen. Be kell ismernünk,

hogy a Boldogasszony ebben a formában is beleszólt életünkbe, hogy megvédjen szám-talan veszedelem ellen.

A Boldogasszonynak tehát sokat köszö-nünk. A kegyelmi élet terén minden tőle szár-mazik. Ami pedig a többit, a földi értelemben veendő segítséget illeti, az amúgyis másod-rendű kérdés, mellyel nem szükséges feltétle-nül foglalkozni.

Hálaadásunknak abból kell kiindulni, hogy mindezt beismerjük és a kapott jótétemények beláthatatlan sorozatát elismerjük. Ha idáig el-jutottunk, akkor nem kell magyarázni, hogy mi a hála, a háladatos lelkület lényege, mert ön-kénytelenül térdreborulunk, és miután szebb, tartalmasabb és nemesebb, helyzetünknek meg-felelőbb kifejezés nem áll rendelkezésünkre, egyszerűen azt mondjuk: köszönöm. Csende-sen, szerényen és megszágyenülve tudjuk csak a szép szót kimondani. A Boldogasszony nagyon jól tudja, hogy ebben a rövid kis szóban mi mindent akarunk kifejezni.

*

Minden elindulásra folytatás következik. A mi hálaadásunk elindulás volt. Most a rá-következő folytatást keressük.

Krisztus Urunk annak helyezi kilátásba a koronát, aki nemcsak jól kezd, hanem ugyan-úgy folytatja az elkezdettet és eljut a befeje-zéshez. Ha itt folytatásról beszélünk, akkor valóban távol állunk minden szóvirágtól, mert feladatunkat nagyon komolyan vesszük és tudjuk, hogy a háladatos kifejezések folyto-

nossága teljesen értéktelen, ha nem áll mögötte az élet lüktető valósága. Ezt a valóságot keressük és erre világít rá a lovagias középkor egy klasszikus legendája.

A legenda szerint Szent Bernát egyszer nagy lelki válságba jutott. Bizalommal fordult a Boldogasszonyhoz és kitárta előtte szívét, de a várva-várt segítség csak nem akart bekövetkezni. A Szent végre kifakadt és megkérdezte az Istenanyát: „Anyám, miért nem hallgatsz rám? Mutasd meg végre, hogy anyám vagy, hisz annyit fohászkodtam hozzád!” A kedves legenda szerint a kegykép így válaszolt: „Igen, meghallgatlak, de előbb bizonyítsd be, hogy valóban gyermekem vagy!”

Ez a lüktető élet, a mindent meghatározó valóság: bebizonyítani, de élethalakítás által, hogy valóban Mária gyermekei vagyunk.

Az örökmécs a kegykép előtt mint szimbolikus gesztus, nagyon szép. A Szentszűz vállruhája, amely azt jelképezi, hogy beöltözünk az ő szellemébe, szintén igen értékes, a rózsafűzér, az érem, a virággal díszített oltár is sokat mond, de csak akkor, ha nemcsak külsőség, üres forma, minden benső érték és mélyebb jelentőség nélkül. A Mária-kultusz szimbolikája értéktelenné válik abban a pillanatban, melyben be kell vallanunk, hogy nincsen mondanivalónk és nincs bennünk semmi olyan érték, amelyet a szimbolikus jelek egyikével érdemes volna kifejezni. Amit mondani akarunk, az a reális, egyéni, teljes kizárólagossággal hozzánk tartozó élet és a mód, ahogy

ezt az életet alakítjuk. Ha ez az élet megfelel a Boldogasszony kívánságának, hozzásimul szelleméhez és alkalmazkodik a példához, melyet szent örökségként hagyott ránk, akkor a mi életünkben is megvalósult a fentemlített folytatás: a háladatos lélekből felfakadó dús kivirágzás, kibontakozás, mely tökéletes befejezésben csendül ki.

A szükség pillanatában a tökéletesen természetfeletti életalakítás értékével a kezünkben jelenünk meg előtte. Érezzük, hogy lábunk alatt ingadozik a talaj és a heves benső forrongás veszélyezteti mindazt, amit évek és évtizedek során építettünk. Ilyenkor a Boldogasszony is bebizonyítja, hogy anyánk, és segít rajtunk nehéz helyzetünkben. Ezt azért is megteszi, mert ha tökéletlenül is, de mégis bebizonyítottuk, hogy megvolt bennünk a komoly törekvés és valóban azon voltunk, hogy a reális életküzdelemben tényleg gyermekeinek mutatkozzunk.

Hálaadásunk folytonosságából távol se kapcsoljuk ki a Mária-kultusz szimbolizmusát. A fősúlyt azonban mindig arra fektetjük, hogy a külső jelek pompája megfeleljen a benső törekvés és őszinte küzdelem nagyságának.

*

Nagy vigaszunkra szolgál, hogy minél inkább belefejlődünk a háladatos lelkületből fakadó Mária-kultusz gyakorlatába, annál inkább tapasztaljuk, mennyire kimeríthetetlen. A Mária-kultuszra vonatkozólag sohasem lehet egy bizonyos határt elérni. A vele kapcsolatos

törekvés merészen magasba ívelő életalakítás, és a nyomában fakadó lelkiület beláthatatlan és vissza nem szorítható termékenységgel jár. Ezt nem lehet körülhatárolni. Mária-tiszteletünkben sohasem következhetik be az a pillanat, mikor azt mondhatjuk, hogy már minden volt s ezentúl nem lesz semmi, legföljebb csak a már volt élményeknek megismétlődése. A Mária-kultusz végtelen vonzóerejének egyik megindokolása ugyanis az, hogy bármennyit tettünk, szenvedtünk, küzdöttünk, áldoztunk, nélkülöztünk, alakítottunk, még mindig marad és van tennivaló. A lélek élete ily körülmények közt nem száradhat el és nem fogyhat ki. Mindíg maradnak problémák, lehetőségek és magaslatok, amelyeket még nem oldottunk meg, nem értünk el és melyekre még nem küzdöttük fel magunkat. Ennélfogva még megvan a lehetősége annak, hogy tovább fejlődjünk, a magasabb atmoszférában még jobban megtisztuljunk és egy hosszú, küzdelmes életen keresztül végre elérjük beteljesülésünket.

Valaki nagyon szellemesen jegyezte meg, hogy a Boldogasszony örök kezdet és befejezés, amennyiben minden általa elért végpont újabb elindulásra készítet, magasabb fejlődésre képesít és a tökéletes beteljesülés felé irányít.

Ez már tulajdonképen a mi boldog életünk keresztútja. Járjuk ezt az utat állomásról-állomásra, az Istenanya vezetése mellett. Csak így jutunk el mi is a végső megdicsőülés allelujás reggeléhez. Eljutunk a nélkül, hogy észreven-

nők és fel tudnók mérni a távolságot, a hosszú utat, amely szerencsésen mögöttünk van mint reális teljesítmény és mint olyan érték, melyet nemcsak számon fognak kérni, hanem számon is fognak tartani az örökkévalóságban.

*

A Boldogasszony keresztútja végén joggal érezzük, hogy elegendő okunk van hálaadásra.

Háládatos, vagyis hálát adni akaró lelkület legyen bennünk.

Nem mint szeszély, röpke hangulat vagy szalmatűz, hanem mint folytonos programmszerűen alakított életstílus, amely párhuzamosan folyik a krisztusi életalakítással és a természetfeletti élet kibontakozásával.

Minél gazdagabb, termékenyebb és őszintébb bennünk a hálát adni akaró lelkület, annál termékenyebb és sikeresebb a nyomában fakadó élet.

Az Istenanyától egyet feltétlenül meg akarunk tanulni, azt t. i., hogyan kell művészi tökéletes életet alakítani. Így dicsőíthetjük a legtökéletesebben.

Ez legyen kultuszunk végcélja, és kicsendülése annak a boldog keresztútnak, melyet az Istenanya segítségével járunk őszinte odaadással.

FÜGGELÉK

VIA MATRIS A BOLDOGASSZONY KERESZTÚTJA

Az ájtatossághoz kötött búcsúk

melyeket Őszentsége XVI. Gergely pápa engedélyezett s XIII. Leó és X. Pius pápa megerősített. (XVI. Gergely Brev. 1837 júl. 13. XIII. Leó Rescr. S. C. Indul. 1898 júl. 23. X. Pius Decr. 1913. ápr. 14.)

A) Teljes búcsúk:

Teljes búcsút nyernek azok a hívek, kik ezt az ájtatosságot:

1. Fájdalmas pénteken és szeptember harmadik vasárnapján;

2. Fájdalmas pénteket vagy szeptember harmadik vasárnapját megelőző hét péntéken elvégzik.

3. Akik hét napon keresztül a „Fájdalmas Szűz Útja” hét állomását látogatják, tetszés szerinti napon gyónnak, áldoznak és a Szent-
atya szándékára imádkoznak.

B) Nem teljes búcsú:

Hétévi és hétszer negyvennapos búcsút nyernek mindazok, kik akár egyedül, akár közösen, az Egyház szabályai szerint felállított „Fájdalmas Szűz Útja” hét állomását látogatják és hét fájdalma fölött elmélkednek, vagy valamely imádságot a Fájdalmas Szűzanya tiszteletére elimádkoznak.

A Szentlélek segítségül hívása

Pap: Jöjj el Szentlélek Úristen, töltsd be híveid szívét és gyujtsd fel bennük szeretettednek tüzeit. Áraszd szét Szentlelkedet, és minden új alakot ölt.

Nép: És megújítod a föld színét.

Pap: Emlékezzél meg gyülekezetedről,

Nép: Amely kezdettől fogva a Tied.

Pap: Uram, hallgasd meg könyörgésünket.

Nép: És a mi kiáltásunk jusson elődbe.

Pap: Az Úr legyen veletek.

Nép: És a te lelkeddel.

Pap: — Könyörögjünk —

Kérünk Téged, Uram, világosítsd meg értelmünket bölcseséged világosságával, hogy azt, amit tenni kötelességünk, megismerjük, és azokat, melyek helyesek, meg is tehessük. A mi Urunk Jézus Krisztus által.

Nép: Amen.

A bűnbánat felindítása

Leborulok előtted, ó Fájdalmas Szűzanya, és bűneimnek sokaságától elpirulva, szívem-

nek nagy keserűségében szánom és bánom azokat, mert azokkal Jézus Krisztust, édes Fiadat és Megváltómat bántottam meg. A Te nagy fájdalmaidra kérve-kérlek, melyeket szent Fiad kínszenvedésének idején szenvedtél, esedezzél érettem szent Fiadnál, hogy megbocsássa bűneimet és adjon kegyelmet, hogy ezentúl sohase kövessék el bűnt. Könyörülj rajtam, ó Fájdalmas Szűzanyám, könyörülj rajtam, szegény bűnösön és fogadd el ezt a szent gyakorlatot, melyet a Te fájdalmaid emlékeztére és tiszteletére tenni szándékozom. Add, hogy az a hegyes tör, mely szentséges lelket átjárta, szívemet is járja át, hogy Istenem kegyelmében éljek és haljak meg.

Nép: Amen.

Pap: Szűzanyám, a Te keserű fájdalmadat,

Nép: Vésd az én bűnös lelkembe.

Szűzanyám, kérlek esengve,

Hathatósan vésd szívembe

Szent Fiadnak sebeit.

ELSŐ ÁLLOMÁS

Simeon jövődölése

Az első állomáson a Szűzanya azon fájdalom felett elmélkedünk, melyet érzett, midőn egyszülött Fiát a jeruzsálemi templomba vitte, hogy bemutassa az örök Atyának, és átadván Őt Szent Simeon prófétának, hallotta tőle, mennyit kell majd szenvednie az Ő édes Fiának kínszenvedése és halála idején.

Könyörögjünk. Ó Fájdalmas Szűzanya! Ama fájdalmadra kérlek, melyet szentséges szíved érzett, midőn szent Fiadat a templomba vivén, Szent Simeontól hallottad, hogy az hegyes tör lesz Neked, amely lelkedet fogja átjárni, és hogy az emberek gonoszsága miatt az Ő kínszenvedése és halála sokak vesztének oka lesz. Eszközöld ki számomra Istentől a kegyelmet, hogy Jézus Krisztus végtelen érdemei reám nézve gonoszágom miatt haszontalanok ne legyenek.

Nép: Amen.

Pap: Udvozlégy Mária...

Pap: Imádkozzál érettünk, Fájdalmas Szűzanya,

Nép: Hogy méltók lehessünk Krisztus ígéreteire.

Szeretetnek szent forrása,

Ó Szűz, lelked bánkódása

Add, lelkemé is legyen.

Pap: Szűzanyám, a Te keserű fájdalmadat,

Nép: Véd az én bűnös lelkembe.

MÁSODIK ÁLLOMÁS

Menekülés Egyiptomba

A második állomáson Szűz Mária azon fájdalma felett elmélkedünk, melyet szenvedett, midőn a legkeményebb télen, éjjel útnak indult Egyiptom felé, hogy megmenthesse isteni Fiát a vérengző Heródes törétől, ki a többi ártatlan kisdéd között Őt is meg akarta öletni.

Könyörögjünk. Ó Fájdalmas Szűzanya! Ama fájdalomra kérlek, melyet szenvedtél, midőn — hogy megmenthessed szentséges Fiadat a gonosz Heródes kegyetlenségétől, ki halálra kereste Őt — sok nyomor és szűkölködés között, sietve Egyiptomba futottál. Eszközlöd ki számomra, hogy sohase kényszerítsem édes Megváltómat, hogy szívemet bűneim miatt elhagyja.

Nép: Amen.

Pap: Üdvözlégy Mária...

Pap: Imádkozzál érettünk, Fájdalmas Szűzanya,

Nép: Hogy méltók lehessünk Krisztus igéreteire.

Add, hogy szívem érte égjen,
S szent Fiadnak gyötrelmében
Lelkem mindig résztvegyen.

Pap: Szűzanyám, a Te keserű fájdalmadat,

Nép: Vésd az én bűnös lelkembe.

HARMADIK ÁLLOMÁS

Jézus elvesztése

A harmadik állomáson a Szűzanya azon fájdalomra felelt elmélkedünk, melyet szenvedett, midőn húsvétkor Szent Józseffel és az ő isteni Fiával Jeruzsálembe ment, s visszatértükben az édes Jézus tudtukon kívül Jeruzsálemben visszamaradt, s ő három napig bánkódva kereste Egyetlenét.

Könyörögjünk. Ó Fájdalmas Szűzanya! Azon aggodalomra kérlek, melyet szenvedtél,

midőn hibádon kívül elvesztett édes Fiadat —
Ki a templomban maradt, hogy örök Atyjának
akarátát teljesítse — szíved nagy bánkódásá-
val három napig kerested: eszközöld ki szá-
momra Istentől, hogy ha szerencsétlenül bű-
neimmel Isten kegyelmét elveszíteném, az igaz
töredelem szentsége által minél előbb ismét
visszanyerjem azt.

Nép: Amen.

Pap: Udvozlégý Mária ...

Pap: Imádkozzál érettünk, Fájdalmas Szűz-
anya,

Nép: Hogy méltók lehessünk Krisztus ígé-
reteire.

Szűzességnek szép virága,

Taníts engem veled drága

Szent Fiadon könnyezni.

Pap: Szűzanyám, a Te keserű fájdalmadat,

Nép: Vésd az én bűnös lelkembe.

NEGYEDIK ÁLLOMÁS

A Szűzanya találkozásá- keresztel megterhelt isteni Fiával

A negyedik állomáson a Szűzanya azon
fájdalma felett elmélkedünk, melyet szentséges
szíve érzett, midőn az ő szent Fiával talál-
kozott, Ki — miután a zsidók megfogván s
kegyetlenül bánván Vele, halálra ítélték —
nagy kereszttel megterhelve a Kálvária he-
gyére ment.

Könyörögjünk. Ó Fájdalmas Szűzanya!
Azon mardosó fájdalmadra, mely szentséges

szívedet gyötörte, midőn szent Fiaddal találkoztál, Ki tele sebekkel, vértől borítva, tövissel koronázva és nehéz kereszttel megterhelve a halálba ment az én üdvösségemért, esedezve kérlek, hogy veled kövessem édes Megváltómat a Kálvária útján és örömmel fogadjam mindazokat a szenvedéseket, melyeket az Úr-isten reám bocsátani akar.

Nép: Amen.

Pap: Üdvözlégy Mária...

Pap: Imádkozzál érettünk, Fájdalmas Szűzanya,

Nép: Hogy méltók lehessünk Krisztus igéreteire.

Közöld velem sebesített
S az érettem megfeszített
Jézusnak gyötrelmeit.

Pap: Szűzanyám, a Te keserű fájdalmadat,

Nép: Vésd az én bűnös lelkembe.

ÖTÖDIK ÁLLOMÁS

A Szűzanya szent Fia keresztlje alatt

Az ötödik állomáson a Szűzanya azon fájdalma fölött elmélkedünk, mely szívét gyötörte, midőn látta egyetlen Fiát számtalan kín között a keresztfán a mi üdvösségünkért meghalni.

Könyörögjünk. Ó Fájdalmas Szűzanya! Kit a keresztfán haldokló, szeretett Megváltóm nekem anyául adott, azon kimondhatatlan fájdalomra kérlek, melyet a Kálvárián, a keresztfá tövében állva szenvedtél, midőn szent-

séges Fiad mindenkitől elhagyatva, a néptől kigúnyolva, ecettel és epével itatva, három órai kínos halálküzdelem után, nagy szóval kiáltott és kiadta lelkét: eszközöld ki számomra Istentől a szenvedések iránt való szeretetet, és add, hogy téged mint édesanyámat szeresselek s neked híven szolgálhassak.

Nép: Amen.

Pap: Üdvözlégy Mária...

Pap: Imádkozzál érettünk, Fájdalmas Szűzanya,

Nép: Hogy méltók lehessünk Krisztus ígéreteire.

A keresztnél veled álljak,

Siralmidtől el ne váljak,

S ebben leljem kedvemet.

Pap: Szűzanyám, a te keserű fájdalmadat,

Nép: Vésd az én bűnös lelkembe.

HATODIK ÁLLOMÁS

Jézus holtteste Szűz Mária ölében

A hatodik állomáson a Szűzanya azon halálos fájdalma felett elmélkedünk, melyet szenteséges lelke érzett, midőn Jézusnak lándzsával átvett és sebesített szent testét a keresztről levették és az ő szűzi ölébe helyezték.

Könyörögjünk. Ó Fájdalmas Szűzanya! A te nagy fájdalmadért, mely oly kínosan gyötörte szent lelkedet, midőn a keresztről levett Fiadat szűzi öledbe helyezték, s midőn láttad a rettenetes kínzások nyomait, melyeket szent Fiad az én bűneimért szenvedett, lágyítsd meg,

kérlek, az én kemény és hálátlan szívemet, hogy bűneimet megsirathassam és fájdalmaidban méltóképen résztvegyek.

Nép: Amen.

Pap: Udvozlégý Mária...

Pap: Imádkozzál érettünk, Fájdalmas Szűzanya,

Nép: Hogy méltók lehessünk Krisztus ígéreteire.

Ó szenvedő Jézus, engedd Szűzanyád oltalma mellett életemet tölteni.

Pap: Szűzanyám, a te keserű fájdalmadat,

Nép: Vésd az én bűnös lelkembe.

HETEDIK ÁLLOMÁS

Jézus sirbátétele

A hetedik állomáson a Szűzanya azon mély fájdalma felett elmélkedünk, melyet érzett, midőn elkísérvén a sírhoz szent Fiának kihűlt Testét és eltemetvén azt, attól a sírtól kellett eltávoznia, amely az ő egyetlen kincsét zárta magába.

Könyörögjünk. Ó Fájdalmas Szűzanya! A te mély bánatodért, mely szentséges szívedet nyomta, midőn a sírhoz kísérted édes Fiadnak kihűlt szent Testét és azt eltemetve, nagy fájdalommal elváltál kedves Jézusodtól, engedd, hogy Jézus Krisztus kínszenvedésének és halálának emlékezete szívembe hathatósan bevésve legyen, s az én szívem, ó kegyes Istenem! a Te és az én Édesanyámnak szeretetétől égjen.

Nép: Amen.

Pap: Üdvözlégy Mária...

Pap: Imádkozzál érettünk, Fájdalmas Szűzanya,

Nép: Hogy méltók lehessünk Krisztus ígéreire.

Midőn a test sírba mégyen,

Engedj veled majd az égben

Vég nélkül örvideni.

Pap: Szűzanyám, a te keserű fájdalmadat,

Nép: Vésd az én bűnös lelkembe.

Ima az elhagyatott Szűzanya előtt

Szívemnek mély bánatával szánakozom rajtad, ó Fájdalmas Szűzanya, a te elhagyatottságod miatt. Az, Ki szívednek egyetlen öröme, szerelmednek tárgya volt, fekszik a sírboltban, s te ezért végtelen fájdalom tengerében vagy elmerülve. Ó elhagyott Szűzanyám! bár vigasztalhatnálak. Isten kegyelmével és segítségével erős fogadást teszek, hogy ezentúl sohasem akarok okot adni fájdalmaidra, hanem neked és Istenemnek itt a földön hűségesen akarok szolgálni, hogy halálom után veled örvidendezhesek az égben. Amen.

Pap: Üdvözlégy Mária... (háromszor).

Pap: Imádkozzál érettünk, Fájdalmas Szűzanya,

Nép: Hogy méltók lehessünk Krisztus ígéreire.

Pap: Könyörögjünk.

Úristen, kinek szenvedésekor Simeon jövendölése szerint a dicsőséges Szűz-

anyának, Máriának szentséges lelkét a fájdalom töre átjárta: engedd kegyesen, hogy mi, kik az ő fájdalmait tisztelettel ünnepeljük, szent Fiad kínszenvedésének boldog eredményében részesüljünk. Ki élsz és uralkodol mindörökkön-örökké. Amen.

Pap: Fájdalmas Szűzanya (háromszor),

Nép: Könyörögj érettünk.

Pap: Mária, a Fájdalmas Szűz,

Nép: Aldjon bennünket isteni Fiával.

Álla a keserves Anya . . .

1. Álla a keserves Anya,
Keresztfánál siránkozva,
Midőn függne szent Fia.
2. Kit lelkének bánatában
És siralmas fájdalmában
Hegyes tör általjára.
3. Ó mily nagy volt rettegése,
Aggodalma s epedése,
Mely gyötrelmet szenvedé.
4. Sírt és szíve vérzett, látván,
Hogy nagy kínban a keresztfán
Függ isteni Gyermeké.
5. Ki az, aki meg nem indul
Krisztus Anyján, s könnye nem hull,
Látván őt keseregni?

6. Ki az, akit bú ne érne,
Egy anyát, ha így szemlélne
Magzatával vérezni?
7. Nemzetének bűne végett
Látta, magát a szentséget
Ostorral mint szaggatták.
8. Fiát látta elhagyatva,
S midőn már lelkét kiadta,
Hogy oldalát megnyiták.
9. Szeretetnek szent forrása,
Ó Szűz! lelked bánkódása,
Add, lelkemé is legyen.
10. Add, hogy szívem érte égjen,
Szent Fiadnak gyötrelmében
Lelkem mindig résztvegyen.
11. Szűzanyám! kérlek esengve,
Hathatósan véd szívembe
Szent Fiadnak sebeit.
12. Közöld velem sebesített
S az érettem megfeszített
Jézusnak gyötrelmeit.
13. Add, hogy veled együtt sírjak,
S töredelmes szívvel bírjak,
Míg elérem végemet.
14. A keresztnél veled álljak,
Siralmidtól el ne váljak,
S ebben leljem kedvemet.

15. Szűzességnek szép virága,
Taníts engem veled drága
Szent Fiadon könnyezni.
16. Ó, taníts meg sok kínjáról
És halálos fájdalmáról
Gyakran megemlékezni.
17. Hogy sebében részesüljek,
Szerelmétől felhevüljek
E mulandó életben.
18. És ezektől gerjedezve,
Legyek, ó Szűz, védelmezve
Tőled az ítéleten.
19. Ó szenvedő Jézus! engedd
Szűzanyád oltalma mellett
Életemet tölteni.
20. Midőn a test sírba mégyen,
Engedj veled majd az égben
Vég nélkül örvendeni. Amen.

A Fájdalmas Istenanya örök kilencede

Az örök kilencedet 1937-ben az amerikai szerviták kezdték el Csikágóban. Ezen ájtatosság főcélja: hazánk sorsának jobbrafordulása.

A kilenced végzésének módja. A Fájdalmas Szűzanya tiszteletére — nyilvános kilencedet — csak azon templomokban és kápolnáknak lehet végezni, amelyekben a *Via Matris* = Fáj-

dalmas Szűzanya útja, szabályszerűen fel van állítva. Ezek a stációk ott vannak minden szervita templomban és kápolnában, a szervita nővérek kápolnáiban is. A Via Matris-stációk bármely templomban felállíthatók a szervita rend egyetemes főnökének az engedelmével.

A kilenced végzésének a módja a következő: 1. A Via Matris végzése, 2. a hat hivatalos imádság, 3. imádság magyar hazánkért, 4. áldás az Oltáriszentséggel, 5. betegek megáldása és Mária-ének.

A hívek a kilenced minden imáját együtt mondják az előimádkozó pappal. A kilenced végezhető bármikor az évben, kilenc egymásra következő pénteki napon. — *Magánkilenced* végezhető a fájdalmas Szűzanya tiszteletére kilenc egymásra következő napon vagy kilenc egymásután következő pénteken.

1. Emlékezzél! . . .

Emlékezzél meg, ó Szűzanya Mária, — hogy még sohasem lehetett hallani, hogy Te gyámolítás nélkül — hagytál volna valakit, — aki oltalmad alá menekült — és pártfogásodat kérte. — Én is ilyen bizalomtól lelkesítve — sietek hozzád, ó szűzek Szűze, — Édesanyám, én szegény bűnös, sóhajtvá eléd borulok. — *(Itt szünet, és add elő kérésedet.)* Ne vesd meg könnyörgésemet, ó Anyja az örök Igének, — hanem fogadd el kegyesen — és hallgass meg engem, — ó irgalmas, ó kegyes, ó édes Szűz Mária! Amen.

2. Valamely különös kegyelemért

Ó, legszentebb és legfájdalmasabb Szent-szűz, vértanúk Királynéja, — ki ott állottál a keresztfá alatt — s hős lélekkel nézted — szerelmes szent Fiad haldoklását; — minden hegyes tőrré, — mely lelkedet átjárta, — szenvedésteli életed szenvedéseire, — s ama kimondhatatlan örömré, — mely most téged azokért mindenképen kárpótol: — legalázatosabban kérlek, — tekints le reám anyai szánalommal és gyöngédséggel. — Itt térdelek előtted szenvedéseiden szánakozva, — és gyermeki bizalommal helyezem el kérésemet — a te megsebzett szent szívedbe. — Esedezem hozzád, ó Szűzanyám! — könyörögj érettem állandóan a te szent Fiadnál, — hiszen Ő neked semmit sem tagad meg, — és az Ő legszentebb szenvedése és halála érdemei által, a te szenvedéseiddel együtt, — melyeket a keresztlábnál elviseltél — indítsd szánalomra legszentebb Szívét, — hogy forró kérésem meghallgatást nyerjen!

Pap: Itt megáll és felindítja a szándékot, melynek beteljesüléseért a fájdalmas Szűzanyát ezen kilenced alatt kéri. (*Rövid szünet.*) A másodlagos szándékod pedig az legyen, hogy imádkozol mindazon hívők szándékára, akik ezt a kilencedet a világ bármely templomában végzik. Ezáltal minden pénteken egész imaáradat fog fölszállni a legszentebb Szűzhöz minden kilenced szándékára...

Kihez forduljak minden szükségemben és nyomorúságomban, — ha nem tehozzád, ó irgalmasságnak Anyja! — aki isteni Fiad szenvedéseinek kelyhét oly mélyen kiürítetted? —

Nem szánakozol-e mirajtunk, — szegény számkivetetteken — akik még itt sóhajtozunk e siralomvölgyében? — Csak egy cseppet ajánlj föl Jézusnak értünk ontott drágalátos véréből, — csak egy vonaglást az Ő imádandó Szívéből! Emlékeztessd Őt arra, — hogy te vagy a mi életünk, — édességünk — és reménységünk, és te meg fogod kapni, — amit én kérek — a mi Urunk Jézus Krisztus által. — Amen.

„Üdvözlégy Mária stb.” — a „Fájdalmas Szűzanya, könyörögi érettünk!” fohással hétszer mondandó.

3. Ima a boldog halálért

Ó Mária! — bűnösök oltalma, — szeretett Édesanyám, — kérlek arra a szívszaggató fájdalomra, — amely szívedet dúlta, — amikor isteni Fiad haldoklását és halálát láttad a keresztfán, — esedezzél értem! Kérve-kérlek téged, — amikor lelkem készül elhagyni e világot, — végy kegyes oltalmad alá, — és hathatós pártfogásod ereje által, — üzd el tőlem a gonoszlélek incselkedéseit. — Jöjj és vedd magadhoz az én lelkemet, — és mutasd azt be az örök Birónak. Ó mennyországnak Királynéja, — ne hagyd el gyermekedet. — Jézus után te leszel az én vigaszom — abban a félelmetes órában. — Kérd Fiadat, — hogy halálom óráján — végtelen irgalmával engedje nekem átölelnem szent lábait, — megcsókolnom szent-seges sebeit ezzel a végső sóhajjal: — „Jézus, Mária és József! Nektek ajánlom szívemet és lelkemet.” — Amen.

4. Beteg rokonainkért és barátainkért

Vértanúk Királynéja — és szomorúak vigasztaló Anyja, — a fájdalom ama törére, mely lelkedet átjárta, — amikor láttad, miként szegeztek szörnyű kegyetlenséggel a durva keresztre — isteni Fiadat, Jézus Krisztust, — és miként függött szörnyű kínok közt vérrel borítva a keresztfán: — kérve-kérlek téged, — imádkozzál ezen betegekért:

Pap: Itt megáll és fölolvassa azon betegek neveit, akikért a kilencedet végeztetik. Ezen kilencedet első-sorban azon betegek fölgógyulásáért is szándékoznak fölajánlani, akiknek neveit megemlítették az elmúlt kilenc hét folyamán valamely templomban, ahol ez a kilenced folyamatban van...

hogy ők, hathatós közbenjárásod által betegsé-gükből fölgógyuljanak, — és ekkép neked együttesen méltó hálát adhassanak — itt a földön és egykoron az örökkévalóságban.

5. Meghalt szeretteinkért

Ó legszentebb Szűz Mária, égi Szűzanya, — hozzád fordulok könnyörgésemmel, és a fájdalomnak ama hegyes törére, — amely által-verte bánatos szívedet, — amikor láttad, hogy a kereszten függő szerelmes Fiad, Jézus Krisztus — lehajtotta fejét és kiadta lelkét: — alázattal kérlek, — segíts a tisztító tűzben szenvedő lelkeken — és főleg azokon, akikért én most esedezem.

Pap: Itt említsd meg azon meghalt rokonaidnak és barátaidnak nevét, akikért ezt a kilencedet végezni óhajtod. (Szünet.) Foglald szándékodba azon elköltözőt-teket is, akiknek a neve megemlítettett az elmúlt kilenc

hét folyamán valamely templomban, ahol ez a kilenced folyamatosan van.

Fájdalmak Anyja, vértanúk Királynéja, — kérlek isteni Fiadnak ama szeretetére, — melylyel vérét ontva a keresztfán föláldozta magát értünk, — hatalmas közbenjárásoddal jöjj segítségünkre, — akik földi zarándoklásunk alatt nemcsak abban a veszélyben vagyunk, — hogy a tisztítótűzbe jutunk, — hanem még az örök kárhozát veszélyében is forgunk. — Ó Mária! kegyelemnek és irgalomnak Anyja, — imádkozzál érettünk most és halálunk óráján.

Örök Atya! Jézus legdrágább vére és Mária szenvedéseire való tekintettel: szánd meg a tisztítótűzben szenvedő lelkeket. Amen.

6. Fölajánló imádság Fájdalmas Szűzanyánkhoz

Szentséges Szűz Mária, Istennek Anyja és vértanúk Királynéja, — ma példaképemnek, pártfogómnak és szószólómnak választalak. — A te szeplőtelenül tiszta szívedbe, melyet a fájdalomnak töre átdöfött, — helyezem el mindörökre az én szegény lelkemet. — Fogadj el engem külön szolgádnak, — szenvedéseid megosztójának. — Adj nekem erőt, hogy mindig a közelében maradjak annak a keresztnak, — amelyen egyszülött Fiad értem meghalt. — Egész valómat és mindenemet a te szolgálatodra szentelem. — Fogadd el minden jócselekedetemet, amit csak végezhetek, — és ajánld azt föl érettem isteni Fiadnak. — Édesanyám, Mária! segíts engem, hogy méltó lehessek e nevemre: „Mária szolgálja”. — Állj mellet-

tem minden tettemben, — hogy azok Isten dicsőségét szolgálják. — Miként te közel voltál a kereszten függő Krisztushoz, a te Fiadhoz, — úgy légy mellettem, gyermeked mellett halálom óráján. — Eszközöld ki számomra, hogy a Te és az Ő édes nevének segítségül hívásával — ajkammal és szívemmel mondhassam: — „Jézus, Mária és József! legyetek velem halálom órámon! — Jézus, Mária és József! Veletek békében szálljon lelkem az örök nyugalomra!”

Pap: Most a betegek megáldása következik. Ezt az áldást azokra kérjük, akik valamely testi betegségben sínylődve itt vannak velünk.

TARTALOM

Előszó	3
I. Az út	7
Ima a keresztutat járó Boldogasszonyhoz . .	19

Első állomás

Az aggastyán hattyúdala	22
A szereplők	23
a) Nunc dimittis	25
b) A mélyen pillantó szemek	35
c) Krisztus, a fájdalom kiindulópontja . .	45
Ima a Simeon énekét hallgató Boldog- asszonyhoz	57

Második állomás

Idegen föld, idegen kenyér	59
Szereplők	59
a) A féltékeny király	61
b) Menekülés éjnek idején	64
c) Az emberi kegyetlenség szerepe . .	67
d) A tökéletes megoldás	70
e) Az eszményi várnutudás	76
Imádság az Egyiptomba menekülő Boldog- asszonyhoz	78

Harmadik állomás

Elszakadás és összeforrás	81
-------------------------------------	----

Szereplők	82
a) Istent könnyen elveszíthetjük	86
b) Isten nélkül nem tudunk élni	92
c) Keressük mindenkor és mindenben Istent	99
Imádság az isteni Gyermeket kereső Boldog- asszonyhoz	103

Negyedik állomás

Találkozás	105
Szereplők	106
a) Az Istenanya találkozik Krisztussal	111
b) Találkozás a szenvedő emberrel	117
c) Találkozás a szenvedő közösséggel	125
d) Találkozás az Egyházzal	131
Imádság a Krisztussal találkozó Boldog- asszonyhoz	135

Ötödik állomás

A keresztfá tövében	138
Szereplők	138
a) A nagy állhatatosság	147
b) Az elszántan igent mondó állha- tatosság.	150
c) A határozottan nemet mondó állha- tatosság	156
d) Az odaadásteljes állhatatosság	159
Imádság a keresztfá tövében álló Boldog- asszonyhoz	161

Hatodik állomás

A levétel	163
Szereplők	163
a) A nagy elárulás	169

b) Elárvultak, mert önmagukat keresték	172
c) Elárvulás az önfeledésben	176
d) Az elárvulás mint közös sors	180
Imádság a Pietàhoz	181

Hetedik állomás

Sírbatétel	184
Szereplők	184
a) A Boldogasszony magánya	187
b) A lelkiismeret	190
c) A teljesítmények értéke	194
d) Ami életünkből hiányzik	197
Imádság a sírnál virrasztó Boldogasszonyhoz	200
Adjunk hálát a Boldogasszonynak	203

Függelék

Via Matris, a Boldogasszony Keresztútja	211
Ima az elhagyatott Szűzanya előtt	220
Álla a keserves Anya	221
A Fájdalmas Istenanya örök kilencede	223
Emlékezzél	224
Valamely különös kegyelemért	225
Ima a boldog halálért	226
Beteg rokonainkért és barátainkért	227
Meghalt szeretteinkért	227

